

Uradni list

Evropske unije

C 241

Zvezek 47

Slovenska izdaja

Informacije in objave

28. septembra 2004

Obvestilo št.	Vsebina	Stran
	I Informacija	
		
	II Pripravljalni akti	
	Evropski Ekonomsko-socialni odbor	
	409. plenarno zasedanje, 2. in 3. junija 2004	
2004/C 241/01	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o veljavnem pravu za izvenpogodbena dolžniška razmerja (RIM II“) (KOM(2003) 427 končna verzija – 2003/0168 (COD))	1
2004/C 241/02	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Močnejša farmacevtska industrija s sedežem v Evropi v korist bolnika – Poziv k ukrepanju (KOM(2003) 383 končna verzija)	7
2004/C 241/03	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Sklepa Sveta št. 1999/784/ES o sodelovanju Skupnosti pri Evropski opazovalnici za avdiovizualne zadeve“ (KOM(2003) 763 končna verzija – 2003/0293 (COD))	15
2004/C 241/04	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Odločbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah za vseevropska energetska omrežja, in o razveljavitvi Odločb št. 96/391/ES in št. 1229/2003/ES“ (KOM(2003) 742 končna verzija - 2003/0297 (COD))	17
2004/C 241/05	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi skupnih pravil za nekatere cestne prevoze blaga (kodirana različica)“ (KOM(2004) 47 končna verzija – 2004/0017 (COD))	19

SL

Cena:
18 EUR

(Nadaljevanje na naslednji strani)

2004/C 241/06	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži“ (KOM(2004) 127 končna verzija - 2004/0045 (COD))	20
2004/C 241/07	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Uredbe Sveta (ES) št. 1268/1999 o podpori Skupnosti pri predpristopnih ukrepih za kmetijstvo in razvoj podeželja v državah prosilkah Srednje in Vzhodne Evrope v predpristopnem obdobju“ (KOM(2004) 163 končna verzija - 2004/0054 CNS)	21
2004/C 241/08	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu za Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta o živilih za posebno prehrano (kodifikacija)“ (KOM(2004) 290 končna verzija - 2004/0090 (COD))	23
2004/C 241/09	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o določitvi smernic za drugi krog pobude Skupnosti EQUAL glede transnacionalnega sodelovanja za spodbujanje novih metod boja zoper vse oblike diskriminacije in neenakosti v zvezi s trgovino dela - Prost pretok dobrih idej (KOM(2003) 840 končna verzija)	24
2004/C 241/10	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu za odločitev Sveta o ustanovitvi Evropskega sklada za begunce za obdobje 2005-2010“ (KOM(2004) 102 končna verzija - 2004/0032 (CNS))	27
2004/C 241/11	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o pogojih za dostop do zemeljskega plina iz prenosnih omrežij“ (KOM(2003) 741 končna verzija - 2003/0302 (COD))	31
2004/C 241/12	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o Regionalnem povezovanju in trajnostnem razvoju	34
2004/C 241/13	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Direktive Sveta za izvrševanje načela enakega obravnavanja žensk in moških pri dostopu in dobavi blaga in storitev“ (KOM (2003) 657 končna verzija - 2003/0265 (CNS))	41
2004/C 241/14	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu Krepitev tehnologij za trajnostni razvoj: akcijski načrt Evropske unije za ekološke tehnologije (KOM(2004) 38 končna verzija)	44
2004/C 241/15	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o čezatlantskem dialogu: kako izboljšati čezatlantske odnose	49
2004/C 241/16	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o Predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 1999/62/ES o zaračunavanju pristojbin za težka tovorna vozila za uporabo določene infrastrukture (KOM(2003) 448 končna verzija - 2003/0175 (COD))	58
2004/C 241/17	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi minimalnih pogojev, ki jih je treba izpolnjevati za izvajanje Direktive Sveta 2002/15/ES in uredb Sveta št. 3820/85 (EGS) in št. 3821/85 (EGS) o socialni zakonodaji v zvezi s cestnimi prevozi“ (KOM(2003) 628 končna verzija - 2003/0255 (COD))	65

II

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

409. PLENARNO ZASEDANJE, 2. IN 3. JUNIJA 2004

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o veljavnem pravu za izvenpogodbena dolžniška razmerja (RIM II)“

(KOM(2003) 427 končna verzija – 2003/0168 (COD))

(2004/C 241/01)

Svet se je 8. septembra 2003 v skladu z 262. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti odločil prositi Evropski ekonomsko-socialni odbor za mnenje o naslednji zadevi.

Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o veljavnem pravu pri izvenpogodbenih dolžniških razmerjih („RIM II“).

Strokovna skupina Notranji trg, proizvodnja in potrošništvo, ki je bila zadolžena za pripravo del Odbora v zvezi s to zadevo, je 4. maja 2004 sprejela svoje mnenje. Poročevalec je bil g. Frank von Fürstenwerth.

Na svojem 409. plenarnem zasedanju 2. in 3. junija 2004 (sestanku z dne 2. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor z 168 glasovi za in z 8 vzdržanimi glasovi sprejel naslednje mnenje.

1. Povzetek sklepov

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja predlog Komisije, da bi se kolizijsko pravo izvenpogodbenih dolžniških razmerij uredilo v obliki evropske uredbe. S tem bi bila zapolnjena vrzel, ki je doslej močno ovirala razvoj enotnega evropskega pravnega prostora.

1.2 Odbor vzpodbuja Komisijo in jo hkrati poziva, naj ob upoštevanju spodaj (9.) podrobno navedenih predlogov sprememb oz. popravkov čimprej konča projekt, da bo uredba lahko začela veljati.

1.3 Odbor pozdravlja prizadevanje Komisije, da se s popolno uskladitvijo odpravi sedanja pravna razdrobljenost na pomembnem področju mednarodnega zasebnega prava, to je na področju izvenpogodbenih dolžniških razmerij. To uporabnikom prava omogoča neprecenljive poenostavitve. Namesto da mora v vsakem posameznem primeru, ki je povezan s tujino, najprej preveriti veljavno kolizijsko pravo in njegovo vsebino, ki se v državah članicah razlikuje vsaj v podrobnostih, bo lahko v bodoče izhajal iz poenotenega skupka norm, ki bo na podlagi neposredne veljavnosti uredbe enak v vseh državah članicah.

2. Uvod: Obrazložitev pobude

2.1 Komisija z uredbo namerava v Evropski uniji prvič uvesti enotno kolizijsko pravo na področju izvenpogodbenih dolžniških razmerij. Na področju pogodbenih dolžniških razmerij tako enotno kolizijsko pravo obstaja že od leta 1980, ko se je večina takratnih zahodnoevropskih držav odločila skleniti Konvencijo o veljavnem pravu v obligacijskih razmerjih (Rimska konvencija). Druge države so se temu sporazumu priključile kasneje. Takrat je bila izbrana oblika multilateralnega sporazuma, ker v tistem času Ustanovna pogodba EGS, drugače kot danes, še ni vsebovala pravne osnove za uzakonitev ustreznega pravnega instrumenta kot pravnega ukrepa Skupnosti. Kolizijsko pravo izvenpogodbenih pravnih razmerij pa je še danes podvrženo posameznim avtonomnim ureditvam držav članic, ki se – četudi pogosto gradijo na skupnem razumevanju materije – vsaj v podrobnostih močno razlikujejo in so nena zadnje z nacionalno sodno prakso in pravili dobile različen pečat. Za uporabnika prava iz tega sledijo raznolike težave, ki se začnejo že s težavo ustvarjanja norm in razumevanjem jezika in se nadaljujejo z vpetostjo v tujo pravno kulturo ter interpretacijo nacionalne sodne prakse in pravil. Zaradi ozke stvarne povezave - tako pravo o obligacijskih pogodbah kot tudi pravo o izvenpogodbenih razmerjih sta del obligacijskega prava - so se določila Rimske konvencije, pa naj je bil z njegovo sklenitvijo napredek še tako velik, vedno zdele nepopolna. Manjkal jim je dopolnilni del v obliki izvenpogodbenega obligacijskega prava. Od uskladitve kolizijskega prava izvenpo-

godbenih dolžniških razmerij se glede varnosti in predvidljivosti, ki naj se dosežeta pri določanju veljavnega materialnega prava, pričakuje bistven napredek v primerjavi z dosedanjim stanjem v Skupnosti. Seveda bi uporabnikom prava še bolj ustregli, če bi instrumente sporazumov Rim I in Rim II povzeli v skupen pravni instrument. Odbor se seveda zaveda, da je to zaradi popolnoma različnega stanja postopka obeh projektov zaenkrat čista iluzija in da gre v prvi vrsti za to, da se čim prej pridobi delujoč režim za izvenpogodbena dolžniška razmerja. Odbor obžaluje, da načrtovan pravni instrument zaradi pridrška, ki ga je vložila Danska k naslovu IV Ustanovne pogodbe EGS, v tej državi članici ne bo neposredno v veljavi (četudi le-ta ima možnost prostovoljne uporabe) in zaradi tega učinek usklajevanja ne bo optimalen. Odbor pozdravlja izjavo Združenega kraljestva in Irske, da želita uporabljati pravni instrument.

2.2 Pravno politično ozadje

2.2.1 Uredbo je treba gledati v širokem okvirju zakonodajnih aktivnosti Komisije, ki so bile že izvedene ali pa so načrtovane oz. so trenutno v delu. Odbor je imel ponovno priložnost zavzeti stališče do posameznih predlogov Komisije.

2.2.2 Najprej je treba navesti aktivnosti na področju zakonodaje o civilnih postopkih, predvsem

— prenos Bruseljskega sporazuma iz leta 1968 v obliko uredbe (Uredba Sveta), ⁽¹⁾

— predlog uredbe o evropskem izvršilnem naslovu za nesporne terjatve, ⁽²⁾

— uredba o dostavi sodnih in izvensodnih listin v civilnih in trgovinskih zadevah v državah članicah, ⁽³⁾

— uredba o sodelovanju med sodišči držav članic na področju dokaznega postopka v civilnih in trgovinskih zadevah, ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ Uredba (ES) št. 44/2001 Sveta z dne 22. decembra 2000 o sodni pristojnosti in priznavanju in izvajanju odločitev v civilnih in trgovinskih zadevah, UL L 12 z dne 16. 1. 2001, 1. str.

⁽²⁾ Predlog uredbe Sveta za uvedbo evropske izvršne titule za nesporne zahteve, Dokument KOM(2002) 159 dokončen z dne 18. aprila 2002.

⁽³⁾ Uredba (ES) št. 1348/2000 Sveta z dne 29. maja 2000 o dostavi sodnih in izvensodnih dopisov v civilnih in trgovinskih zadevah v državah članicah, UL L 160, 30.6.2000, str. 37.

⁽⁴⁾ Uredba (ES) št. 1206/2001 Sveta z dne 28. maja 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic na področju dokaznega postopka v civilnih in trgovinskih zadevah, UL L 174, 27.6.2001, str. 1.

— priporočilo Komisije o načelih za izvensodne poravnalne svete, ⁽⁵⁾

— odločitev Sveta o ustanovitvi evropske pravne mreže za civilne in trgovinske zadeve ⁽⁶⁾.

2.2.3 Nadalje je treba navesti dela na področju materialnega civilnega prava, predvsem

— sporočilo Komisije k evropskemu pogodbenemu pravu z dne 11. 7. 2001, ⁽⁷⁾

— direktiva o potrošniških kreditih, ⁽⁸⁾

— direktiva o določbah, ki pomenijo zlorabo v potrošniških pogodbah ⁽⁹⁾.

2.2.4 Prav posebno povezavo kaže projekt v odnosu do dela Komisije na področju materialnega in kolizijskega prava, ki ga je Komisija prevzela z objavo zelene knjige za pretvorbo Rimske konvencije v instrument prava Skupnosti ⁽¹⁰⁾. Uredba RIM-II dopolnjuje uredbo RIM-I, ki se predlaga v zeleni knjigi in je njena naravna dopolnitev.

2.2.5 Vse te dejavnosti služijo ciljem ustvarjanja evropskega pravnega prostora, ustvarjanju pravnega okvira, ki bi omogočil, da vsi gospodarski udeleženci enostavneje in brez težav nastopajo na evropskem notranjem trgu, povečal pravno varnost in olajšal uporabo prava s strani sodišč ter dostop evropskih državljanov do prava.

3. Pravna podlaga

3.1 Predmet uredbe je poenotenje kolizijskih norm na področju izvenpogodbenih dolžniških razmerij. Usklajevanje kolizijskih norm je podvrženo členu 65 b) PES. Komisija ima pravico do tega, če je to potrebno za gladko delovanje notranjega trga. Po mnenju Odbora je to tak primer, kajti usklajevanje kolizijskih norm, ki se tu lahko upoštevajo, prispeva k zagotovitvi enakega obravnavanja gospodarskih udeležencev v Skupnosti pri čezmejnih primerih, h krepitvi pravne varnosti, k poenostavitvi uporabe prava in s tem k pripravljenosti izvajanja

⁽⁵⁾ Priporočilo komisije z dne 30. marca 1998 glede načel za ustanove, ki so pristojne za izvensodno poravnavo sporov iz naslova pravic potrošnikov (98/257/ES), UL L 115, 17.4.1998, str. 31.

⁽⁶⁾ Odločitev Sveta z dne 28. maja 2001 o ustanovitvi evropske pravne mreže za civilne in trgovinske zadeve (2001/470/ES), UL L 174, 27.6.2001, str. 25.

⁽⁷⁾ Sporočilo komisije Svetu in Evropskemu parlamentu glede evropskega pogodbenega prava (2001/C 255/01), UL C 255, 13.9.2001, str. 1.

⁽⁸⁾ UL L 61, 10.3.1990, str. 14.

⁽⁹⁾ UL L 95, 21.4.1993, str. 29.

⁽¹⁰⁾ Zelena knjiga Komisije EU o pretvorbi Rimskega sporazuma o obli-gacijskem pravu v pravni instrument Skupnosti (KOM(2002) 654 konč.).

in pospeševanja čezmejnih poslov ter pospeševanja medsebojnega priznavanja pravnih aktov držav članic tako, da njihovo vsebinsko pravilnost neposredno razumejo tudi posamezni pripadniki druge države članice.

4. Materialno področje uporabe, uporaba prava s strani tretjih držav (1., 2. čl.)

4.1 Namen uredbe je ureditev kolizijskega prava na področju civilnega in trgovinskega prava (1. odstavek 1. člena). Zato je očitno, da je treba to področje izrecno normirati, da bi se izključilo nesporazume. Zakonodajalec lahko v ta namen poseže po terminologiji, ki se uporablja v Uredbi Sveta (1. člen), saj ima nespremenljivo vsebino. Izključitev davčnih in carinskih zadev iz tega v bistvu sledi sama po sebi. Vendar pa njena omemba ne škodi.

4.2 Uredba ne želi urejati celotnega področja izvenpogodbenih dolžniških razmerij. Zato tudi zakonodajalcu svetujemo, naj si ne postavlja previsokih ciljev, da ne bi ogrozil obvladljivosti projekta. Zato pozdravljamo izključitev družinskih, preživninskih in dednih zadev (1. odstavek 1. člena). Te materije so v kolizijskem pravu zaradi njihovih družbenopolitičnih implikacij tradicionalno urejene s samostojnimi instrumenti.

4.3 Izključitev meničnih in čekovnih vprašanj ravno tako kot izključitev vprašanj škod zaradi jedrske energije (2. odstavek 1. člena) temelji na njihovi zadovoljivi ureditvi v posebnih sporazumih, ⁽¹⁾ ki presegajo področje prava Skupnosti in njihovega obstoja ne bi smeli ogroziti.

4.4 Izključitev dejanskih stanj v skladu z zakonodajo o družbah v odstavku 2 f) 1. člena, je neizogibna, saj so tam obravnavana vprašanja tako tesno povezana s statutom družb, da bi bilo treba v tej zvezi sprejeti uredbo.

4.5 Posebno materijo anglo-ameriškega prava predstavlja trust. Pri tem gre za konstrukt, ki se uvršča med zakonodajo o družbah in zakonodajo o skladih, funkcionalno predstavlja zakrito družbo za fiduciarne posle in ni pravna oseba. V pravnem redu kontinentalnih držav je neznan. Zaradi te posebnosti in njene bližine zakonodaji o družbah je bil že izključen iz Rimske konvencije (odstavek g 1. člena). Ker uredba izključuje zakonodajo o družbah, mora dosledno temu slediti tudi v primeru trusta (odstavek e 1. člena).

4.6 Uredba se sklicuje na veljavno zakonodajo ne glede na to, ali gre za zakonodajo države članice ali tretje države (2. člen). S tem sledi splošno priznanemu kolizijsko pravnemu standardu, ki načeloma odklanja diskriminacije drugih pravnih ureditev pri kolizijskem pravu. Odbor to izrecno pozdravlja. Če

je pravilno, da elementi navezave reševanje dejanskega stanja dodelijo določenemu pravnemu redu, potem je vseeno, ali gre za pravni red Skupnosti ali ne.

5. Veljavni predpisi pri izvenpogodbenih dolžniških razmerjih na podlagi nedovoljenih dejanj (3 – 8 člen)

5.1 3. člen s pravicami iz naslova nedovoljenih dejanj obravnava jedro materije. Teoretično bi bila tukaj na razpolago vrsta alternativnih naveznih elementov, ki so večinoma nediferencirano označeni kot *lex loci delicti* (*commisii*), namreč pravna ureditev, ki velja na kraju, na katerem je bilo izvedeno dejanje kršitve, pravna ureditev, ki velja na kraju, na katerem se je zgodil dogodek, na katerem temelji škoda, pravna ureditev, ki velja na kraju, v katerem so nastopile posledice kršitve, in tista pravna ureditev, ki velja na kraju stalnega bivanja oškodovanca. Vsi navezni elementi imajo tradicijo in dobre razloge zase. Različna veljavna kolizijska prava jih tudi dejansko uporabljajo. Naloga evropskega zakonodajalca je zato nujno uveljaviti enotno ureditev v vseh državah članicah. Ta naloga stoji v ospredju, manj pa vprašanje, katero izmed možnih rešitev bo izbral. Za kasnejšo praktično uporabo si je treba predstavljati, da vsi ti navezni elementi ali veliko izmed njih v pretežni večini primerov v praksi sovpadajo. Kraj stalnega bivanja oškodovanca bo praviloma isti kot tisti, na katerem je nastopila škoda in škodni dogodek, hkrati pa se bo skladal s krajem dejanja kršitve. Prepri o pravem kraju je tako v praktičnih primerih mogoče praviloma bolj teoretičen. Evropski zakonodajalec se želi odločiti za pravilo kraja, kjer je nastala škoda. Ali to dejansko ustreza tendencam novejših kodifikacij, puščamo odprto ⁽²⁾, vendar se zdi izbor utemeljen s tem, da se na ta način konec koncev da prednost zaščiti oškodovanca, ne da bi pri tem popolnoma zanemarili interese povzročitelja škode. To bi se zgodilo npr., če bi se ravnali zgolj po kraju stalnega bivanja oškodovanca. Omejitev zgolj na kraj dejanja bi bilo prekomerno ugodno za povzročitelja škode ⁽³⁾, saj se ne bi ugodilo upravičenim zahtevam po zaščiti oškodovanca. Ta trud zakonodajalca za izravnavo udeleženih interesov se zdi z vseh zornih kotov sprejemljiv. Omejitev splošnih pravil z 2. odstavkom 3. člena pri istem kraju stalnega bivanja udeležencev ustreza naravi zadeve in preprečuje nepotrebne ekskurze v tuje pravne rede. 3. odstavek je primeren kot splošen korektiv in funkcionalno ustreza 2. stavku 5. odstavka 4. člena Rimske konvencije. V praksi uporabe prava pa bo treba pozornost usmeriti na to, da države članice, ki so doslej sledile pravilu kraja dejanja, ne bodo prek te določbe o izjemah za posamezne primere spodkopavale načelno preusmeritev, ki jo želi doseči zakonodajalec Skupnosti.

⁽¹⁾ Ženevski sporazum o določilih na področju mednarodnega meničnega zasebnega prava z dne 7. junija 1930 in Ženevski sporazum o določilih na področju mednarodnega čekovnega zasebnega prava z dne 19. marca 1931 ter Pariški sporazum z dne 29. julija 1960 z vrsto dopolnilnih sporazumov.

⁽²⁾ Drugače je npr. v nemški ureditvi, ki velja od 1. 1999 v 1. odstavku 40. člena EGBGB, ki kot navezni kriterij koristi kraj dejanja.

⁽³⁾ V dvomu pozna tamkajšnje pravo, ni mu treba skrbeti za drugo in lahko morebiti pri tveganih dejanjih izkoristi nižjo raven odgovornosti.

5.2 Za primere jamstva za proizvode (4. člen) se uredba sklicuje na pravo države, v katerem ima oškodovanec stalno bivališče. Izbrano ureditev je treba gledati predvsem kot kompromisni predlog pred ozadjem deloma silovitih razprav pred zaslišanjem 6. januarja 2003. Možni drugi navezni elementi, o katerih se razpravlja, se zdijo manj primerni: kraj nabave, npr., je lahko popolnoma naključen in se ga v določenih okoliščinah niti ne da smiselno določiti (nakupi prek spleta). V primerih jamstva za izdelke je lahko ravno tako naključen kraj nastopa škode (če je kupec predmeta npr. na potovanju in je tam oškodovan). Konec koncev tudi kraj proizvodnje kot navezni element ne bi bil zadovoljiv, saj ima ta v razmerah globalizacije bolj obrobno zvezo z dejanskim stanjem. Izbran navezni element pa nasprotno v ospredje postavlja interese oškodovanca, ki jih je treba ščititi. Njegova izbira je tako toliko bolj upravičena, saj so se zanj na zaslišanju, ki ga je izvedla Komisija 1. januarja 2003, pretežno izrekli tudi predstavniki večinoma prizadete industrije in zavarovalništva kot popuščanje predstavnikom potrošnikov. Interese industrije se z omejitvijo osnovnega pravila (dajanje v promet brez soglasja) v zadostni meri upošteva tudi po njihovem mnenju, ki so ga izrazili na zaslišanju.

5.3 Pravilo, ki ga uredba določa glede nelojalne konkurence (5. člen), prikazuje klasično pravilo navezave na tem področju, namreč da se uporabi pravo tistega kraja, v katerem poseg v konkurenco učinkuje neposredno in bistveno ovirajoče (kraj dejanskega oviranja konkurence). To pravilo ustvarja prek svoje enake obravnave domačih in tujih konkurentov z vidika pravil, ki jih morajo upoštevati, enake možnosti v konkurenci. Vendar pa isto materijo obravnava 1. točka 4. člena osnutka direktive o nelojalnih poslovnih praksah drugače, upoštevajoč načelo države sedeža podjetja. Tudi če obrazložitvi obeh pravnih instrumentov ne obravnavata te razlike, pa se lahko to nasprotje ob uporabi splošnih načel prava Skupnosti in notranjega trga razreši, kot sledi: 5. člen uredbe ureja zunanje pravo Skupnosti v odnosu do nečlanice (npr. na področjih, ki jih direktiva ne zajema), 1. točka 4. člena direktive pa ureja notranji odnos držav članic na notranjem trgu. Če je mišljeno tako, potem bi bilo dobro, če bi Komisija to razjasnila v obrazložitvah k obema pravnima instrumentoma. Še vedno ostaja težko znosno stanje, da med konkurentoma, ki prihajata iz tuje države članice EU in iz tuje države nečlanice, v eni državi članici veljajo ista pravila, medtem ko morebiti veljajo drugačna, če oba prihajata iz različnih držav EU (slednje pa je vprašanje stopnje uskladitve materialnega konkurenčnega prava v direktivi).

Omejitev splošnega pravila 1. točke 5. člena je ureditev primera, ki se v praksi verjetno pojavlja bolj poredko, v kateri kršitev konkurenčnosti ne učinkuje splošno, temveč le individualno. Tako je upravičena podvrženost splošnim pravilom glede nedovoljenih dejanj. Odbor daje pobudo za razmislek o

spremembi naslova tega predpisa v „Konkurenca in nelojalne poslovne prakse“, da bi se bolj jasno izrazilo željo, da predpis želi izčrpno pokriti vse kršitve konkurence.

5.4 Morda se na prvi pogled zdi čudno, da so v pravnem instrumentu, ki se ukvarja s kolizijskim pravom izvenpogodbenih dolžniških razmerij, zajeti predpisi glede kršitev prava fizičnih oseb in kršitev zasebnosti (6. člen), saj veliko pravnih redov to tradicionalno uvršča v pravo fizičnih oseb. V zadnjem času pa se je v tem smislu v mnogih državah članicah uveljavila drugačna ocena in to materijo se danes tam uvršča v bližino nedovoljenih dejanj. Zato je upravičeno, da se ji tukaj posvečamo. Bližina materijam, ki jih obravnavata 5. in 8. člen je tudi nesporna. Pravilu, postavljenemu v 1. odstavku 6. člena, lahko pritrdimo. Enako velja za ureditev pravice do nasprotnega prikaza dejstev v 2. odstavku Odbor spodbuja k razmisleku o tem, ali ni izjemno pravilo v korist *lex fori* morebiti zaradi 22. člena tako ali tako odvečno.

5.5 Na področju škode na okolju (7. člen) se osnovno pravilo sklada s splošno deliktno navezavo po 3. členu, vendar pa se prepušča oškodovancu, da izbere (zanj morebiti ugodnejše) pravo kraja, na katerem se je zgodil dogodek, ki je povzročil škodo. Očitno je, da zakonodajalec Skupnosti s prelomom osnovnega pravila s pravico oškodovanca do izbire v kolizijsko pravni obleki dejansko sledi ciljem izvenkolizijskega prava. Namreč tako, da splošno preventivno potencialnemu povzročitelju škode v okolju grozi s strožjim materialnim pravom in ga tako skuša vzpodbuditi, da bi se s posebno skrbjo lotil zaščite okolja. Ta vidik postane jasen tudi v obrazložitvi 7. člena.

5.6 Navezna ureditev za zaščito intelektualne lastnine (8. člen) ustreza splošnemu pravilu, priznanem na tem področju, v skladu s katerim naj bi bilo odločilno pravo, ki velja na kraju, kjer se uveljavlja zaščita. To vodi do razveseljive enake obravnave domačinov in tujcev na posameznem državnem ozemlju. Skoraj nemogoče bi bilo razložiti, zakaj naj bi sadovi intelektualnega dela tujca uživali manjšo ali večjo zaščito kot domačini. 2. odstavek 8. člena izraža samoumevnost.

6. Veljavni predpisi za izvenpogodbena dolžniška razmerja na podlagi drugih dejanj, kot so nedovoljena dejanja

6.1 Pravo nedovoljenih dejanj, kot se obravnava v poglavju II, odsek 1 uredbe, sicer tvori težišče izvenpogodbenih dolžniških razmerij, vendar pa je potrebna ureditev predvsem za primere neupravičenega okoriščenja in posloводства brez pooblastila. Poleg tega države članice poznajo različno število in različne oblike nadaljnjih izvenpogodbenih dolžniških razmerij. Za njihovo ureditev se ponuja vrnitev k splošni klavzuli, kot je to zakonodajalec upravičeno storil v 1. odstavku 9. člena.

6.2 Če izven pogodbeno dolžniško razmerje temelji na pravnem razmerju, ki že tako ali tako obstaja med dvema stranema (sem sodijo tudi pogodbe), potem naravi stvari ustreza, da se za ureditev sklicuje na pravo, ki vlada temu že obstoječemu pravnemu razmerju (akcesorna navezava). Ravno glede na pogodbe, ki so v predpisu posebej omenjene, je treba upoštevati Rimsko konvencijo, ki vsebuje lastno ureditev glede področja uporabe. 1. odstavka 9. člena pa je formuliran dovolj prilagodljivo, da se lahko zagotovi gladka priključitev na ureditev Rimske konvencije, ne da bi to vodilo do nasprotij. Ureditev, sklenjena v 2. odstavku 9. člena, vsebinsko ustreza 2. odstavku 3. člena uredbe in je iz istega razloga upravičena.

6.3 Ureditev neupravičenih okoriščanj, ki se sklicuje na pravo države, v kateri je prišlo do okoriščanja (3. odstavek 9. člena) se sklada z načeli, ki so priznana v večini držav članic. Če je prišlo do okoriščanja na podlagi (neveljavnega) pogodbenega razmerja, pa je po logiki 9. člena uporaben že njegov 1. odstavek.⁽¹⁾ Primerno bi bilo, da se to v normiranem besedilu bolj poudari in s tem že vnaprej prepreči, da bi pri manj izkušenih uporabnikih prava prišlo do dvomov. Kot primer bi lahko služila ureditev v 1. in 3. odstavku 38. člena nemškega Uvedbenega zakona Civilnega zakonika (EGBGB), ki sledi istemu načelu. Po obrazložitvah, ki jih je predstavila zastopnica Komisije k temu predpisu, naj bi se ta navezava uporabila le, kadar se ne da izvesti akcesorne navezave po 1. ali 2. odstavku 9. člena. Odbor je mnenja, da bi moralo biti to bistveno bolj poudarjeno, da bi se preprečilo nesporazume pri uporabnikih prava.

6.4 Pri poslovanju brez naročila se želi uredba sklicevati na pravo kraja stalnega bivališča poslovnega pooblastitelja (z izjemo posebnih primerov v 2. stavku 4. odstavka 9. člena). Ta ureditev kolizijsko pravno predstavlja dajanje prednosti poslovnemu pooblastitelju. Če bi se navezali na pravo kraja bivanja poslovođje, bi dali prednost temu. Vendar pa obstaja možnost – ki pa je zakonodajalec očitno ni pretehtal – izvajati kolizijsko pravno nevtralnost, tako da se določi veljavno pravo tistega kraja, v katerem je bil posel opravljen. Pozivamo Komisijo, naj pretehta, ali ne bi bila taka rešitev primernejša. To velja toliko bolj, ker je zakonodajalec v 2. stavku 4. odstavka 9. člena že določil ureditev, ki se nagiba v predlagano smer. Po obrazložitvah, ki jih je predstavila Komisija dala k temu predpisu, naj bi do uporabe te navezave prišlo le, če se tako in tako ne da izvesti akcesorne navezave po 1. ali 2. odstavku 9. člena. Odbor je mnenja, da bi moralo biti to bistveno bolj poudarjeno, da bi se preprečilo nesporazume pri uporabnikih prava.

6.5 Izjemna klavzula, ki se v 5. odstavku 9. člena eventualno sklicuje na pravo, s katerim obstaja tesnejša povezava, ustreza 3. odstavku 3. člena uredbe in je iz istega razloga upravičena. Vendar pa se postavlja vprašanje, ali se ne da iz tega izpeljati nadrejenega načela, ki lahko zahteva veljavnost za vsa napotila

uredbe, torej tudi za tista v členih 4 – 8, za katera to še ni predvideno. Komisija naj o tem razmisli in v pritrdilnem primeru v 3. odstavku doda ustrezno normo. V tem primeru bi bilo treba črtati 3. odstavek 3. člena in 5. odstavek 9. čl..

6.6 6. odstavek 9. člena je po mnenju odbora odveč, saj njegove posledice izhajajo že iz obstoja posebne norme 8. člena. Vendar pa ohranitev predpisa ne škodi.

7. Skupne kolizijske norme za izvenpogodbena dolžniška razmerja iz nedovoljenih dejanj in za izvenpogodbena dolžniška razmerja iz drugih dejanj, kot so nedovoljena

7.1 Naslov 3. dela II. poglavja je nepotrebno zapleten in otežuje razumevanje. Odbor predlaga, da se tu sledi zgledu Rimske konvencije in se oddelek naslovi s: „Skupni predpisi“.

7.2 S priznavanjem možnosti naknadne izbire prava za stranki v izven pogodbenem dolžniškem razmerju (10. čl.) uredba upravičeno sledi napredni težnji, ki se je uveljavila npr. v 42. členu nemškega EGBGB ali v 6. čl. nizozemskega IPR-zakona. Odbor to pozdravlja. Pridržek za nerazpoložljivo pravo v 2. in 3. odstavku 10. člena je priznan standard za preprečitev izogibanja s strani strank in ga zato – čeprav v praksi zapleta uporabo prava - odobravamo.

7.3 Pri normiranju področja uporabe 3 – 10 člena uredbe zakonodajalec sledi, v ustrezno prilagojeni obliki, zgledu 10. člena Rimske konvencije. Vključevanje mnogih podrobnosti kaže na vsega priznanja vreden način na trud za veliko mero pravne varnosti..

7.4 Vendar pa se zdi sporna ureditev, sprejeta v čl. 11 d) uredbe, glede na to, da je procesno pravo po splošno priznanih načelih podvrženo lex fori. Evropski zakonodajalec se tega ne bi smel dotikati. Če gre za procesne korake za uveljavljanje in (preventivno) zavarovanje materialnih pravic, bi morale z vidika procesa načeloma biti podvržene pravu pristojnega sodišča. Vprašanje, če pravica kot taka (materialno) obstaja, bi moralo biti potemtakem podvrženo pravu, določenemu v skladu s 3. – 10. čl.. Obrazložitev kaže na to, da je zakonodajalec to mislil. Kjer sta procesna pot za uveljavljanje in materialna pravica tako tesno prepletena, da ločitev ni več možna, je izjema od pravila lex fori upravičena in lahko se uporabi lex causae.

7.5 12. čl., ki ureja zahtevno tematiko intervencijskih norm (obvezujoča določila, lois de police - zakon o policiji), se naslanja (upoštevajoč modifikacije, ki jih nudi zadeva), na 7. čl. Rimske konvencije in s tem ustreza priznanemu kolizijsko pravnemu standardu. Titula, ki odstopa napram Rimski konvenciji, ustreza jezikovni rabi na tem področju, ki se razvija od leta 1980.

⁽¹⁾ Tako je zelo kratka tudi obrazložitev, ki se je ne da neposredno enostavno zapomniti (24. str.).

7.6 13. čl. ustvarja predpogoje za to, da se z ozirom na predpise varnosti in vedenja, lahko izvede direktno navezavo, kar je načeloma upravičeno. Po mnenju odbora bi morala biti odločilna tista pravila, ki so veljala na kraju dejanja, kajti upoštevanje le-teh lahko pričakujemo od povzročitelja škode. Ureditev v 7. čl. Haaškega sporazuma o veljavnem pravu pri prometnih nesrečah je sicer (v nasprotju z obrazložitvijo na strani 28) treba razumeti v tem smislu, da se navezuje na kraj nesreče. Zastopnik Komisije je po poizvedovanju tako tudi obrazložil 13. čl.. Po mnenju odbora pa to vsaj v vseh jezikovnih različicah ne pride dovolj jasno do izraza. Odbor zato poziva Komisijo, naj v 13. čl. uredbe določi tista pravila varnosti in vedenja za nedvoumno odločilna, ki so veljala na kraju dejanja.

7.7 Pravilo navezave za neposredno uveljavljanje odškodninskega zahtevka proti zavarovalcu ustreza naravi zadeve in predstavlja materialni pendant postopkovno pravni ureditvi v 2. odst. 11. čl. Uredbe Sveta.

7.8 Ureditev zakonskega prenosa terjatve (15. čl.) se sklada s 13. čl. Rimske konvencije in je nesporna. Komisija bo morala biti pozorna, da bo ta skladnja ohranjena tudi po predelavi Rimske konvencije v evropsko uredbo (Rim-I-Ur). Isto velja za 17. čl. (dokaz), ki ustreza 14. čl. Rimske konvencije. 16. čl. predstavlja prevzem 4. odst. 9. čl., ki se ga upošteva kot zgled zgolj zaradi različne materije v Rimski konvenciji in je posrečena adaptacija.

8. Drugi predpisi/končni predpisi

8.1 Teme, obravnavane v III. in IV. poglavju uredbe so pretežno neproblematične tehnične ureditve, saj ustrezajo splošnemu kolizijsko pravnemu standardu in ne potrebujejo komentarja, ki bi se spuščal v podrobnosti. To velja predvsem za 20. čl. (izključitev zavrnitve in posredovanja), ki ustreza 15. čl. Rimske konvencije, 21. čl. (države z več pravi), ki ustreza 19. čl. Rimske konvencije, 22. čl. (ordre public des Forums – javni red forumov), ki ustreza 16. čl. Rimske konvencije, in 25. čl. (odnos do obstoječega sporazuma), ki ustreza 21. čl. Rimske konvencije.

8.2 Za namene uredbe njen 18. člen izenačuje določena področja, ki niso neposredno podvržena nobeni suverenosti, z državnim ozemljem neke države. S tem se izogne neželenim vrzelim oz. naključnim navezavam v kolizijsko pravnem sistemu. Odbor to pozdravlja.

8.3 Kraj stalnega bivanja neke osebe ima v današnjem IPR in v skladu s tem v uredbi osrednjo vlogo za navezavo. Medtem ko je določitev kraja bivanja fizičnih oseb pretežno nesporna,

lahko pri pravnih osebah nastanejo težave v zvezi s tem. Uredba le-te primerno odstranjuje, tako da v tem smislu kot odločilno določa glavno podružnico. Prevzem 60 čl. EuGVO ne bi bil pravilen, saj se EuGVO načeloma sklicuje na bivališče, ne na običajni kraj bivanja, in bi poleg tega tam ponujena trojna rešitev vodila do manjše pravne varnosti.

8.4 24. čl. je zakonodajalec v besedilo uredbe sprejel šele po pobudah na zaslišanju januarja 2003. Zgled je 3. odst. 40. čl. nemškega EGBGB, ki naj služi temu, da se uveljavljanje pravic, ki se jih po communis opinio v Skupnosti ocenjuje kot pretirane, prepreči že na materialno pravni podlagi in s tem postanejo odvečni predvsem prepri in razprave o tem, ali nasprotujejo ordre public (javnemu redu). Odbor to namero zakonodajalca toplo pozdravlja. Vendar pa opozarja na to, da nadomestnemu upravičencu s tem ne bi pomagali, če mu (zaradi pravno političnih vzrokov, ki so sami po sebi primerni) nastale škode sploh ne bi nadomestili, ker je tuja pravna norma tako podlaga za odškodnino, ki je primerna tudi z vidika držav članic, kot tudi za nesprejemljivo kazensko odškodnino (punitive damages, triple damages). Odbor se boji, da trenutna formulacija 24. čl. podpira ravno tako popolno odrekanje pravic. Zato predlaga, da se predpis formulira na novo, kot sledi:

„Uporaba norme prava, ki ga označuje ta uredba, le takrat ne utemeljuje pravice do plačil, kadar ta očitno služi drugim namenom, kot je primerno nadomestilo za oškodovanca.“

8.5 Uredba v 25. čl. vsebuje pridržek v prid mednarodnih sporazumov, ki jim daje, če zavezujejo države članice, prednost na področju kolizijskega prava izvenpogodbenih dolžniških razmerij. Predpis v bistvu ustreza 21. čl. Rimske konvencije, vendar pa drugače kot Rimska konvencija ne vsebuje razbremenitve za sklepanje bodočih pogodbenih obveznosti, ki odstopajo od prava Skupnosti. To razliko se lahko razloži z namerno lastnostjo uredbe kot pravo, ki obvezuje nacionalnega zakonodajalca, in z nujnostjo, da se v prihodnje prepreči nadaljnja razdrobljenost pravnega položaja. Odbor pozdravlja pridržek, kajti pridržek omogoča državam članicam, da še naprej izpolnjujejo svoje v preteklosti sklenjene pogodbene obveznosti in ohranjajo članstvo v pomembnih sporazumih, ki deloma veljajo po vsem svetu. Odbor v zvezi s tem spominja le kot primer Bernski sporazum za zaščito literarnih in umetniških del z dne 9. septembra 1896, na Agreement on Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), na Mednarodni sporazum o enotnem določanju pravil za pomoč in reševanje pri nesrečah na morju z dne 23. septembra 1910 in Mednarodni sporazum o omejitvi odgovornosti lastnikov ladij.

9. Sklep

Odbor poziva Komisijo, naj po opravljenih popravkih čim prej konča delo z uredbo, tako da bo lahko začela čimprej veljati. Komisija bi morala

- razjasniti odnos med 5. čl. uredbe in 1. št. 4. čl. direktive o nelojalni konkurenci in ustrezno prilagoditi obrazložitev,
- preveriti, ali je priznavanje pravice do izbire za oškodovanca na področju škode na okolju (7. čl.) dejansko upravičeno,
- osvetliti odnos 3., 4. odst. 9. čl., do 1. odst. v besedilu uredbe,
- pretehtati, ali ne bi bilo ustrežnejše v 4. odst. 9. čl. razglasiti za odločujoče pravo kraja, kjer se posel izvaja,

— preveriti, ali se lahko 5. odst. 9. čl. povzdigne v splošno načelo uredbe in vključi v 3. del,

— spremeniti naslov 3. dela v „Skupni predpisi“,

— v 13. čl. uredbe za nedvoumno odločilna razglasiti pravila varnosti in vedenja, ki so veljala v kraju dogajanja,

— 24. čl. oblikovati na novo, kot sledi:

„Uporaba norme prava, ki ga označuje ta uredba, le takrat ne utemeljuje pravice do plačil, kadar ta očitno služi drugim namenom, kot je primerno nadomestilo za oškodovanca.“

Bruselj, 2. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Močnejša farmacevtska industrija s sedežem v Evropi v korist bolnika – Poziv k ukrepanju

(KOM(2003) 383 končna verzija)

(2004/C 241/02)

Evropska komisija se je 16. oktobra odločila posvetovati z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom na podlagi člena 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti glede sporočila Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Močnejša farmacevtska industrija s sedežem v Evropi v korist bolnika – Poziv k ukrepanju.

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in porabo, ki je bila odgovorna za izvedbo dela odbora pri tem vprašanju, je svoje mnenje sprejela 4. maja 2004. Poročevalka je bila ga. O'Neill.

Na svoji 409. plenarnem zasedanju 2. in 3. junija 2004 (zasedanje z dne 2. junija) je Evropski ekonomsko-socialni odbor sprejel naslednje mnenje s 164 glasovi za, z 1 proti in z 10 zadržanimi glasovi.

1. Ozadje

bo zmožno trajnostne gospodarske rasti z več in boljšimi delovnimi mesti ter večjo socialno kohezijo“, v katerem bi imela farmacevtska industrija ključno vlogo.

1.1 Že dolgo je znano, da ima farmacevtska industrija v Evropi ključno vlogo tako na področju gospodarstva kot zdravstva. V okviru evropskih institucij je bil vedno velik poudarek na razvoju različnih elementov, ki sestavljajo to panogo, in posledičnih prednosti za bolnike.

1.2 V ta namen je Svet v Lizboni leta 2000 za enega od strateških ciljev EU določil „izgradnjo najbolj konkurenčnega in dinamičnega, na znanju utemeljenega gospodarstva na svetu, ki

1.3 Svet ministrov je v svojih sklepnih ugotovitvah o zdravstvenih proizvodih in javnem zdravju junija 2000 poudaril, kako pomembna so inovativna zdravila z visoko terapevtsko vrednostjo, tako za uresničevanje farmacevtskih kot tudi zdravstveno političnih ciljev.

1.4 Poročilo „Globalna konkurenčnost farmacevtskih izdelkov: evropska perspektiva⁽¹⁾“ (znano kot Pammollijevo poročilo) je bilo Komisiji predloženo novembra 2000. V poročilu so navedena številna vprašanja, ki bi jih bilo treba obravnavati, in sklepna ugotovitev, da „Evropa za ZDA zaostaja po svojih sposobnostih za ustvarjanje, organiziranje in ohranjanje inovativnih postopkov, ki so vse dražji in organizacijsko zahtevnejši...“

1.5 Ozadje sporočila Komisije je, da je treba preučiti vprašanja, opredeljena v Pammollijevem poročilu in poročilih, ki so sledila, saj se farmacevtski industriji priznava pomembna zdravstvena, socialna in gospodarska vloga v Evropski uniji.

1.6 Pomemben napredek je bil dosežen z vzpostavitvijo postopkov Skupnosti za izdajo dovoljenj za promet z zdravili in ustanovitvijo Evropske agencije za ocenjevanje zdravil (EMA) leta 1995.

1.7 Marca 2000 je svetovalna skupina Komisije za zdravstveno politiko navedla, da je cilj javnega zdravja na farmacevtskem področju „zagotavljati lahko dostopna, učinkovita, visoko kakovostna in varna zdravila, vključno z novjšimi in inovativnimi zdravili, vsem tistim, ki jih potrebujejo, ne glede na njihov prihodek ali socialni položaj⁽²⁾“.

1.8 Komisija je še naprej oblikovala enotni trg farmacevtskih izdelkov, tako da bo spodbujala raziskave in razvoj⁽³⁾ in zagotavljala večjo privlačnost EU za investicije ter uvajala sisteme, ki bolnikom zagotavljajo večjo izbiro zdravil, ki si jih lahko privoščijo in so jim na voljo.

1.9 Poleg tega je Komisija ustanovila novo delovno skupino na visoki ravni „Inovacije in oskrba z zdravili“ (zdravila G10)⁽⁴⁾, ki bi ponovno preučila težave, s katerimi se srečuje farmacevtski sektor v zvezi z nacionalnimi pristojnostmi in pristojnostmi Skupnosti, ki ga urejajo, in poiskala ustvarjalne rešitve.

1.10 Delovna skupina G10 je maja 2002 predložila poročilo „Inovacija in oskrba z zdravili“. 14 priporočil, ki jih je skupina oblikovala v soglasju, so podlaga za predloženo poročilo Komisije, na podlagi katerega je bil EESO pozvan, da pripravi svoje mnenje (Dodatek A).

1.11 Stališče je bilo podkrepljeno še z resolucijo Sveta o „Farmacevtskih izdelkih in izzivih javnega zdravja - z mislijo na bolnike“⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Podjetniški časopis št. 1/2001.

⁽²⁾ Oblikoval Odbor za zdravje na visoki ravni.

⁽³⁾ Sklepi Sveta o notranjem trgu, 18.5.1998.

⁽⁴⁾ Evropska komisija na visoki ravni za inovacije in zagotavljanje zdravil, poziv k ukrepanju. Zdravila G10, 7.5.2002.

⁽⁵⁾ Resolucija Sveta z dne 1. in 2.12.2003.

2. Namen sporočila

2.1 Namen sporočila je „opisati, kako Komisija gleda na priporočila G10 v trenutnih okoliščinah“. Na področjih nacionalne pristojnosti je Komisija opisala predlagano usmeritev, za katero meni, da bi jo države članice lahko sprejele, in kaj Komisija lahko stori za pospešitev postopka in zlasti, da bi imela pomembno funkcijo spremljanja sprememb in učinkovitosti.

2.2 V zvezi s tem je Komisija v svojem sporočilu navedla pet širših tem, ki zajemajo vprašanja, ki se postavljajo v Evropi:

— koristi za bolnike;

— razvoj konkurenčne industrije s sedežem v Evropi;

— krepitev znanstvene podlage EU;

— zdravila v razširjeni Evropski uniji;

— države članice se učijo druga od druge.

3. Besedilo – splošne pripombe

3.1 Farmacevtska industrija ima zapletene medsebojne odnose s sistemi zdravstvenega varstva, s področjem raziskav, bolniki in konkurenčnimi podjetji. V Evropski uniji je velik delodajalec. Od te panoge se zahteva, da je inovativna in da dobro sodeluje z različnimi sistemi v ZDA in na Japonskem. Poudarek tega sporočila je na vzpostavitvi integriranega pristopa, da se pridobi prednost za panogo in bolnike, pa tudi spodbudi nenehni razvoj te panoge, ki veliko prispeva k dinamičnemu, na znanju utemeljenemu konkurenčnemu gospodarstvu v Evropi. EESO priznava, da je to ena glavnih nalog.

3.2 Konkurenčnost panoge povzroča precejšnjo zaskrbljenost in pogosto se izvajajo primerjave z uspešnimi podjetji iz te panoge v ZDA. Pomembno je poudariti, da temu ni vzrok nobena notranja pomanjkljivost farmacevtske industrije, temveč je to posledica razdrobljenosti trgov, ki na nacionalni ravni ostajajo zelo diferencirani. Posledica tega je razdrobljen pristop do raziskav, inovacij in uvrščanja zdravil v skupino zdravil na recept in brez recepta. Do tega prihaja zaradi odvisnosti od postopka odločanja 25 nacionalnih vlad in posledičnih razlik v njihovih politikah socialnega varstva in zdravja. To dosledno vpliva na naložbe v raziskave in razvoj, razpoložljivost proizvodov in končno na koristi za bolnike po državah članicah.

3.3 Ključnega pomena je, da se vloga farmacevtske industrije obravnava v povezavi z vzpostavljenimi sistemi zdravstvenega varstva v državah članicah, kako in v kolikšni meri se financirajo in kako zagotoviti, da bo bolnikom v posameznih državah članicah dostopno vsako zdravilo, ki je dovoljeno v EU. Medtem ko je to ključni cilj Komisije, EESO priznava, da obstajajo v okviru držav članic razhajanja glede zagotavljanja dostopnosti zdravil in zmožnosti za financiranje teh prizadevanj, EESO pa je še posebej zaskrbljen zaradi možnega vpliva na države pristopnice.

3.4 EESO priznava vse večji pomen vključitve bolnikov v odločanje in razvijanje partnerstev med javnimi in zasebnimi skupinami ter skupinami bolnikov zaradi vzajemne koristi. Medtem ko EESO pozdravlja pristop vključevanja, ki ga je predlagala Komisija, pa je bil razočaran, ker skupina G10 za zdravila ni imela širše reprezentativne podlage.

3.5 EESO priznava, da dokazi kažejo na upad konkurenčnosti evropske farmacevtske industrije. Medtem ko so bile ugotovljene pomanjkljivosti evropskega modela te panoge, je vendarle pomembneje pozornost usmeriti na razpoložljivo znanje, vzpostavljene strukture in dosežke v Evropi in ne predpostavljati, da je ob upoštevanju vseh zainteresiranih strani model ZDA nujno najboljši ali edini način. Ključni cilj modela EU je doseči učinkovitost sistemov zdravstvenega varstva, ki bodo zadovoljevali potrebe bolnikov, bodisi zdravstvene, gospodarske ali socialne, hkrati pa krepiti gospodarske dejavnosti farmacevtske industrije.

3.6 Sporočilo Komisije temelji na zelo široki podlagi, EESO pa bi rad opozoril na predhodno izraženo skrb, da se ukrepi, potrebni za doseg napredka na teh področjih, izvajajo prepočasi, hkrati pa ga skrbi, kako bo Komisija lahko dosegla hitrejši napredek glede na to sporočilo ⁽¹⁾.

3.7 Komisija poudarja pomen spremljanja in ocenjevanja dosežkov na podlagi kazalnikov uspešnosti. EESO ponavlja skrb glede pomanjkanja doslednih statičnih podatkov in dokazil, na podlagi katerih bi se lahko presojal napredek in predlagal razvoj. Potrebni so boljši postopki, po katerih bi se določilo, katere podatke je treba zbirati, EESO pa bi želel, da se vzpostavi mnogo bolj proaktiven in pregleden sistem.

3.8 Znano je, da farmacevtski sektor nudi visoko kakovostno zaposlovanje, ki presega zaposlovanje neposredno v gospodarstvu, saj vključuje druga raziskovalna področja, povezana podjetja, univerze in zdravstveni sektor. Obstaja skrb, da

bodo brez skladnejšega pristopa do raziskav in inovacij v Evropi, ki bi jih spremljale ustrezne naložbe, ti usposobljeni delavci za farmacevtsko industrijo v Evropi izgubljeni.

3.9 Medtem ko se EESO zaveda težav pri oblikovanju enotnega trga v okviru zdajšnjih in bodočih držav članic zaradi razlik med pristojnostmi na ravni EU in na nacionalni ravni glede trženja medicinskih proizvodov in zlasti zaradi različnih sistemov zdravstvenega varstva in financiranja v posameznih državah članicah, pa si želi videti obstoj jasnih strategij, da bi ta cilj dosegli v farmacevtski industriji. EESO želi še enkrat poudariti velik pomen, ki ga pripisuje dejstvu, da mora imeti varovanje zdravja ljudi prednost pred vsemi drugimi področji regulative, kot je navedeno v predhodnih mnenjih, in cilju javnega zdravja na farmacevtskem področju, da se omogoči dostopnost visoko kakovostnih in varnih zdravil, vključno z inovativnimi zdravili, vsem, ki jih potrebujejo, ne glede na njihov prihodek ali socialni položaj ⁽²⁾.

4. Predlagani ukrepi Komisije

4.1 Koristi za bolnike

4.1.1 Odgovornost za zdravstveno varstvo se vse bolj deli z bolniki, ki se bolj dejavno zanimajo za možnosti, ki jih imajo na voljo za svoje zdravje in zdravstveno varstvo. Komisija je priznala pomen vključevanja bolnikov, EESO pa pozdravlja poudarek na oblikovanju in podpiranju načinov za vključitev bolnikov na vseh ravneh.

4.1.2 Nedavno ustanovljeni Evropski forum bolnikov bo zagotavljal koristen mehanizem za usmerjanje stališč bolnikov, ki lahko okrepi Zdravstveni forum EU, ustanovljen 2001, pri povezavi vseh zainteresiranih strani za zdravje v Evropi, kamor bi morale spadati socialne organizacije, ki se ukvarjajo z zdravstvenimi vprašanji. Te pobude priznavajo ustrezne vloge države in nevladnih organizacij na področju javnega zdravja, ki potrebujejo podporo.

4.1.3 V tem okviru je pomembno, da se posamezne bolnike ali skupine bolnikov, vključene v takšne postopke odločanja, dobro seznani z zadevnimi postopki in obsegom, v katerem je treba uveljavljati vpliv. Bistvena je vzpostavitev medsebojnega zaupanja med tistimi, ki imajo strokovno in tehnično znanje, in tistimi, katerih vloga je zagotavljati točno in izčrpno obveščeno javnosti o zdravilih.

⁽¹⁾ Mnenje EESC o predlogu uredbe, UL C 61/1, 14.3.2003.

⁽²⁾ Mnenje EESO o predlogu odločbe, UL C 116/18, 20.4.2001.

4.1.4 Po mnenju EESO je bistvenega pomena, da se kakovost in razpoložljivost informacij za bolnike in splošno javnost izboljša zlasti glede njihove objektivnosti in razpoložljivosti. To je potrdil Svet ministrov v sklepni ugotovitvi o medicinskih proizvodih in javnem zdravju junija 2000. V ta namen EESO odločno podpira predlog, da se razvije „znak kakovosti“ za vzpostavitev „meril kakovosti za spletne strani v zvezi z zdravjem“ in da bi se ta uporabljal tudi za druge oblike zagotavljanja informacij. Bistveno je, da se informacije uporabljajo za obveščanje posameznikov in, kjer je ustrezno, za njihovo spodbujanje, da poiščejo nasvet pri strokovnjakih za zdravstveno varstvo, medtem ko mora biti prednostna naloga preprečevanje pretiranega ali nepravilnega uživanja zdravil.

4.1.5 EESO toplo pozdravlja predlog, da se vzpostavi partnerstvo sodelovanja med javnim in zasebnim, ki bi vključevalo vrsto sodelavcev, ki bi obveščali, svetovali in spremljali zagotavljanje informacij, in spodbuja povezovanje farmacevtskih družb, predstavnikov bolnikov, akademskih, socialnih, vzajemnih in invalidskih organizacij, znanstvenikov in zdravstvenih strokovnjakov, ki lahko prispevajo k izboljšanju na področju obveščanja bolnikov in zdravstvenega izobraževanja. Takšna partnerstva lahko zagotavljajo bistvene informacije za vlade, Evropski parlament, Komisijo in Svet ministrov o vrsti vprašanj, ki se nanašajo na farmacevtsko industrijo in zdravstveno varstvo posameznikov.

4.1.6 Uporaba razširjanja informacij za utrjevanje javnega zdravja v državah članicah bo eden od pomembnih elementov, ki bo omogočal večjo usklajenost in spodbujal učinkovitejšo izvajanje tehtnega zbiranja in analiz.

4.1.7 EESO močno podpira predlog, da je treba ohraniti prepoved javnega oglaševanja zdravil na recept. Vprašanje oglaševanja zdravil brez recepta je treba obravnavati zelo skrbno, da se zagotovi pravilna uporaba zdravil.

4.1.8 EESO podpira stališče, da se odgovorno samozdravljenje najbolje doseže, če potencialni uporabnik zdravila upošteva nasvet dobro obveščenega zdravstvenega strokovnjaka. Nepravilno samozdravljenje lahko povzroči zamude pri začetku zdravljenja, v nekaterih primerih pa škodljivo vzajemno delovanje s predpisanimi zdravili.

4.2 Sorazmerna učinkovitost

4.2.1 EESO močno podpira opredelitev „sorazmerne učinkovitosti“, kot jo je sprejela Komisija v zvezi s tehnologijami zdravstvenega varstva, kot so zdravila. Ta vključuje „dodano

zdravilno vrednost (ATV), ki jo sestavljata klinična učinkovitost v primerjavi z drugimi zdravljenji in stroškovna učinkovitost kot taka“. Vendar se priznava, da lahko pride v državah članicah, ki bodo sprejele ta pristop, do težav, zato je pomembno, da se jim da na voljo dovolj časa, da ga dejansko osvojijo.

4.2.2 EESO priznava pomen zagotavljanja vse večje dostopnosti učinkovitih (nenazadnje tudi v stroškovnem smislu) novih in varnih zdravil za največje število ljudi. Uporaba meril sorazmerne učinkovitosti v državah članicah bo neposredno vplivala na cene in povračila, ki so v pristojnosti posameznih držav članic. -{}-EESO želi opozoriti na vpliv na proračune socialnega varstva, ki se med državami članicami razlikujejo, kar preprečuje predpisovanje najučinkovitejših zdravil zaradi proračunskih omejitev.

4.2.3 Priporočljivo bi bilo spodbujati izmenjavo izkušenj pri ocenjevanju stroškovne učinkovitosti, da se izboljšajo postopki ocenjevanja, ki jih uporabljajo v različnih državah članicah.

4.3 Pozornost na učinek zdravil

4.3.1 EESO se strinja, da je strog sistem pozornosti na učinek zdravil ključnega pomena, in je prepričan, da je treba obstoječe sisteme okrepiti. Vsi zdravstveni strokovnjaki, vključeni v postopke predpisovanja ali izdajanja zdravil, in vsi bolniki bi morali sodelovati v učinkovitem prodajnem nadzornem sistemu, ki bi se uporabljal za vsa zdravila. Ta sistem sporočanja na lastno pobudo bi moral biti še zlasti strog za zdravila, ki so na novo dana v promet. Če bi prišlo do premika k hitrejšemu izdajanju dovoljenj, bi bilo to treba dopolniti s skrbno pozornostjo na učinek zdravil, pri kateri bi se uporabljale opazovalne študije za čim hitrejšo iskanje dokazov glede pričakovane varnosti zadevnih zdravil ali kakršne koli nepričakovane toksičnosti.

4.3.2 Medtem ko so naključni nadzorovani klinični preskusi sprejeti način za prikaz učinkovitosti zdravil, običajno niso dovolj obsežni ali potekajo na bolnikih, ki ne predstavljajo vseh možnih uporabnikov zdravila. S temi preskusi zato ni mogoče zagotoviti dokaza o potencialnih nevarnostih, zlasti ne za ranljive skupine bolnikov. Zato opazovalne študije nadzorovanim preskusom dodajo različne vrste informacije in jih dejansko dopolnjujejo. Opazovalne študije lahko le redko zagotovijo informacije o želenih učinkih, čeprav včasih lahko dajo podrobne informacije o tem, kdaj se pričakovani (ugodni) učinek ni pojavil.

4.4 Razvoj konkurenčne industrije s sedežem v Evropi

4.4.1 EESO priznava položaj farmacevtske industrije pri njenem prispevku k evropski trgovinski bilanci na področju visoke tehnologije in pri izpolnjevanju socialnih ciljev in ciljev javnega zdravja. Je ključni vir visoko kvalificiranih delovnih mest. Zato je bistvenega pomena nemoteno delovanje zakonodajnega in regulativnega okvira, da se spodbuja in podpira panoga in da si države članice EU na nacionalni ravni prizadevajo, da so nova zdravila z dodano zdravilno vrednostjo čim prej dostopna bolnikom. Pomembno je spodbujati in podpirati raziskovalno delo, da se pospeši razvoj novih oblik zdravljenja.

4.4.2 Medtem ko EESO odobrava ključne ukrepe, ki jih je predlagala Komisija, pa je po njenem mnenju:

- bistveno skrajšati čas, ki se porabi za nov kemijski proizvod v razvojni fazi pred izdajo dovoljenja. Treba je tudi zagotoviti hitrejšo ugotavljanje škodljivih učinkov po začetku klinične uporabe;
- strožji predpisi za varovanje podatkov zelo otežujejo izvajanje potrebnih opazovalnih študij za določitev varnosti zdravil pri vsakdanji uporabi. Opazovalne študije so edini praktični način za ugotavljanje redkih škodljivih učinkov (varnosti). Odvisne so od povezave različnih, že obstoječih nizov podatkov (npr. podatkov o predpisovanju zdravil, demografskih podatkov ter podatkov o rezultatih npr. hospitalizacije in podatkov o izdanih mrljskih listih). Edini način za povezavo teh nizov podatkov so ponavadi osebni identifikatorji. Novejša zakonodaja zahteva, da takšno uporabo osebnih podatkov dovolijo bolniki, četudi po združitvi podatkov postanejo anonimni. Če občutno število posameznikov takšno dovoljenje odkloni ali zahtevke enostavno prezre, pridobljeni niz podatkov vsebuje popačene rezultate, kar lahko zmanjša njihovo vrednost, saj niso več reprezentativni za starševsko populacijo ⁽¹⁾.
- EESO želi opozoriti na svoje predhodno navedeno stališče v zvezi s tem vprašanjem, „da je treba sprejeti sistemski pristop, ki se lahko v celoti izvaja brez individualnih podatkov samo z uporabo združenih anonimnih podatkov“ ⁽²⁾.

4.4.3 EESO podpira farmacevtski pregled za izboljšanje delovanja centraliziranih postopkov in postopkov medsebojnega priznavanja, da se pospeši ocenjevalni postopek in skrajša čas za sprejem dokončne odločitve. Dejstvo, da sta Komisija in EMEA že skrajšali svoje notranje postopke, je treba pozdraviti, vendar je potrebno nadaljnje izboljšanje, da se evropskim bolnikom pravočasno zagotovijo nove oblike zdravljenja, tako da ne bodo bolniki, ki prejemajo storitve zdravstvenega varstva

v Evropi, v manj ugodnem položaju od bolnikov, ki jih prejemajo v ZDA:

4.4.4 Kot prvi ukrep se pozdravlja podpora razvoja inovativnih zdravil na podlagi 6. okvirnega programa za raziskovanje (FP6), katerega tematska prednostna naloga je raziskovanje „znanosti o življenju, genomike in biotehnologije za zdravje“.

4.4.5 Odprava nepotrebnih postopkov bo dodatno ugodno vplivala na skrajšanje časa, ki poteče med prvim patentiranjem potencialnega zdravila in predložitvijo zahtevka za izdajo dovoljenja za promet z njim.

4.4.6 Medtem ko EESO podpira predlog, da se čas varovanja podatkov usklajeno določi na deset let, pa meni, da bi bila možnost za enoletno podaljšanje izključne pravice do uporabe podatkov, kadar se zagotovijo dodatni podatki za posebne podskupine, kot so otroci, lahko predmet nadaljnje razprave.

4.5 Časovna razporeditev pogajanj glede povračil in oblikovanja cen

4.5.1 EESO se strinja, da se je treba usmeriti k „zagotavljanju najučinkovitejšega zdravljenja za bolnika v okviru učinkovitega sistema zdravstvenega varstva“, zlasti glede zviševanja stroškov zdravstvenega varstva. Treba je povedati, da se za farmacevtske izdelke povprečno nameni 15 % proračunov zdravstvenega varstva ⁽³⁾. Države članice EU so tudi zavezane, da zagotovijo sprejem odločitev glede oblikovanja cen in povračil na pregleden in nediskriminacijski način v okviru tega okvira ⁽⁴⁾.

4.5.2 Treba je omeniti, da so države članice nedvomno pristojne za sprejem nacionalnih ukrepov za nadzor izdatkov za zdravstveno varstvo. To povzroča velika razhajanja v cenah med državami, ki se bodo s širitvijo še poglobila. EESO želi poudariti, da ne glede na to, kateri sistem za oblikovanje cen se vzpostavi, ta ne sme pomeniti ovire pri dajanju inovativnih, dobrih zdravil na trg. Odbor poziva Komisijo, da sprejme ukrepe za zagotavljanje popolne uporabe direktive o „preglednosti“ (Direktiva 89/105/EGS).

4.5.3 Takšna razhajanja v upravno določenih cenah lahko škodljivo vplivajo na nemoteno delovanje notranjega trga. Zato EESO pozdravlja predlog Komisije, da je treba začeti „razmišljati“ o nadomestnih načinih za nadzorovanje nacionalnih izdatkov za farmacevtske izdelke s strani držav članic. EESO se strinja, da bi dinamičnejši in konkurenčnejši tržni mehanizmi lahko pospešili uresničevanje cilja o oblikovanju bolj integriranega trga. V „razmišljanje“ bi bilo treba zajeti pregled zasebnega in javnega financiranja zdravil ter javnega zdravstva.

⁽¹⁾ Ibid.

⁽²⁾ Ibid.

⁽³⁾ Primerjalna analiza farmacevtskih izdatkov, ki jo je leta 2001 objavil avstrijski zdravstveni zavod.

⁽⁴⁾ Direktiva Sveta 89/105/EGS, UL L 40, 11.2.1989.

4.5.4 Polna konkurenca za zdravila, za katera država ne zagotavlja nakupa niti povračila

4.5.4.1 Po mnenju EESO bi moralo biti novo zdravilo po tem, ko prejme dovoljenje za promet z zdravilom (ki potrjujejo njegovo učinkovitost, varnost in kakovost), brez nepotrebne odlašanja dano na voljo bolnikom, kadar to zahteva njihovo zdravstveno stanje. EESO podpira možnost, da se dajo nova zdravila na voljo takoj po prejemu dovoljenja za promet z njimi.

4.5.4.2 Financiranje in spremljanje zdravstvenih izdatkov v državah članicah lahko ovirata sočasen dostop bolnikov do novih zdravil po Evropski uniji. EESO podpira nadomestitev neposrednih cenovnih nadzorov s spremljanjem zdravstvenih izdatkov in želi Komisijo spodbuditi, da podpre razpravo o možnih načinih, da se to doseže. V zvezi s tem bi se lahko razmislilo o opustitvi cenovnih nadzorov nad proizvajalci za tista zdravila, za katera država na podlagi obveznega zdravstvenega zavarovanja ne zagotavlja niti nakupa niti povračil.

4.6 Konkurenčni generični trg

4.6.1 EESO se strinja, da je vloga generičnih zdravil pri zadrževanju rasti stroškov zdravstvenega varstva pomembna, saj pomagajo izboljšati uravnoteženost financiranja zdravstvenega varstva, pomembno pa je, da se uravnava uporaba teh zdravil z razvojem inovativnih proizvodov, tako da ta panoga ostaja dinamična, bolniki pa imajo na voljo večjo izbiro.

4.6.2 EESO podpira oblikovanje jasnejše opredelitve generičnih zdravil s strani Skupnosti, zlasti pa potrebo po preučitvi pravic intelektualne lastnine ob upoštevanju širitve.

4.7 Konkurenčni trg zdravil brez recepta

4.7.1 Znano je, da imajo zdravila, ki se lahko brez recepta dobijo v lekarnah ali na splošnih maloprodajnih mestih, to prednost, da lahko razvijejo tekmovalnost na trgu, javnosti pa so lažje dostopna, saj se zanje ni treba posvetovati z zdravnikom. EESO je prepričan, da je pomembno zagotoviti uporabo teh zdravil v okoliščinah absolutne varnosti.

4.7.2 Pri zdravilih, ki so uvrščena med zdravila brez recepta, prihaja med državami članicami do neskladij, EESO pa želi podpreti predloge, da je treba v skladu z načeli enotnega trga zagotoviti večjo doslednost pri sprejemu odločitev o uvrstitvi zdravil.

4.7.3 Poleg tega EESO želi podpreti predlog Komisije, da bi se ista blagovna znamka morala uporabljati za zdravila na recept in brez recepta v državah članicah, ki so prepričane, da to ne pomeni nevarnosti za zdravje ljudi.

4.7.4 EESO ponovno izraža svojo zaskrbljenost, ki jo je izrazil glede dostopnosti antibiotikov ter zdravil za bolezni, ki jih povzročajo virusi ali gobe, za oralno uporabo brez recepta, ki bi jih bilo treba omejiti samo na izdajo proti receptu. Če se takšna zdravila uporabljajo pri banalnih znakih ali nepravilno, obstaja nevarnost pojava obsežnejših težav v zvezi z odpornostjo, ki bi vplivale pri vsaki naslednji bolezni, zlasti pri resnejši infekciji. Zato je pomembno, da se ta zdravila obravnavajo v okviru širših vprašanj v zvezi z javnim zdravjem, njihova uporaba pa nadzoruje s predpisovanjem. Zelo pomembno je, da se v zvezi s tem bolnikom zagotovijo točni in lahko razumljivi podatki ter da se uporaba tako predpisanih zdravil spremlja in vključi v prihodnje raziskave.

4.8 Krepitev znanstvene podlage EU

4.8.1 EESO priznava pomen razvijanja in ohranjanja dinamične podlage za raziskave in razvoj v farmacevtski industriji, ki črpa iz izkušenj, ki jih ima tako panoga kot povezane znanstvene ustanove.

4.8.2 EESO podpira cilj, da se oblikujejo virtualne zdravstvene ustanove za spodbujanje in organiziranje zdravstvenih in biotehnoških raziskav v Evropi, ki bi združile tiste, ki imajo skupne raziskovalne interese. Po mnenju EESO bi bilo treba vzpostaviti usklajen stroj za povezavo znanja in izkušenj z ustreznimi načini za njihovo razširjanje, če želimo zadržati znanstveno znanje strokovnjakov in biti resen tekmelec ZDA na področju raziskav in razvoja ter inovacij. Šesti okvirni program za raziskave (FP6) je dobrodošel prvi korak na tej poti.

4.8.3 EESO je v predhodnem mnenju podprl uvedbo Evropskega centra za preprečevanje bolezni in nadzor⁽¹⁾, da se oblikuje močnejša znanstvena podlaga za javno zdravje v Evropi.

4.8.4 Pri podpori razvoja raziskav in inovacij EESO želi poudariti, da je treba poiskati nove vire naložb. V ta namen EESO pozdravlja predlog o preučitvi številnih zamisli v zvezi s financiranjem raziskav, ki vključujejo rizični kapital, posojila z nizkimi obrestmi, davčne oprostitve, zajamčene trge ter podaljšanje patentnih pravic in/ali izključne tržne pravice. Pomembno je, da se v večji meri prizna in uporablja sinergija med univerzami, raziskovalnimi fakultetami in industrijo.

⁽¹⁾ Mnenje EESC „Evropski center za preprečevanje bolezni in nadzor“, poročevalec g. Bedossa - UL C 32, 5.2.2004.

4.9 Spodbude za raziskave

4.9.1 EESO pozdravlja direktivo o kliničnih preskusih ⁽¹⁾, ki poudarja, kako zelo pomembno je pri načrtovanju preskusa varstvo bolnikov. Direktiva poudarja tudi potrebo po poenostavitvi in uskladitvi upravnih postopkov, ki to urejajo, da se omogoči boljša uskladitev preskusov v okviru Unije. Pozdravlja se tudi odločba o prvi vzpostavitvi zbirke podatkov o evropskih kliničnih preskusih.

4.9.2 EESO želi poudariti, da so vir dejanskih inovacij tudi posamezna manjša podjetja ali posamezniki s „pametnimi zamislimi“. Obstaja nevarnost, da bi zapleteni upravni postopki v okviru EU in v državah članicah ali potreba v okviru večjih podjetij, da morajo izbirati med raziskovalnimi projekti, s katerimi se lahko sočasno nadaljuje, lahko preprečili prodor inovativnih zamisli iz teh virov. Treba bi bilo odobriti dodatna sredstva za podporo tega potenciala in za spodbujanje sodelovanja med podjetji, da se pripomore k razvoju takšnih zamisli

4.9.3 V primerjavi z ZDA EU in njene države članice na nacionalni ravni pogosto naletijo na potrebo, da se je treba „izogniti napaki“, ne pa, da je treba tvegati za doseg uspeha, ki ima lahko za posledico nekaj napak. Obstaja priložnost, da se omejitve v zvezi s tem odstranijo. EESO podpira čimprejšnjo hitro izvedbo Direktive o pravnem varstvu biotehnoških izumov s strani držav članic, ker bodo sicer neskladnosti ovirale razvoj evropske biotehnične industrije.

4.9.4 EESO podpira tudi sprejem patentne zakonodaje Skupnosti, ki bo vsaki državi članici znižala stroške.

4.9.5 EESO želi poudariti, da trenutno 40 % - 50 % zdravil za otroke nima dovoljenja za otroke niti se zanje ni zahtevala izdaja dovoljenja za pediatrično uporabo. EESO priporoča, da se opravijo ciljne raziskave za ocenitev ustreznih odmerkov zdravil za otroke, starejše osebe, moške in ženske. Ključno vprašanje je ustrezen varen in učinkovit odmerek zdravila v določenih okoliščinah.

4.9.6 Pravilno odmerjanje je zlasti pomembno pri starejših osebah, ki lahko jemljejo več različnih zdravil za več indikacij in imajo hkrati manjšo organsko okvaro (npr. ledvic ali jeter), zato je vprašanje, ali je zdravilo glede na predpisana zdravila za druge indikacije ustrezno.

⁽¹⁾ Direktiva 2001/20/ES, UL L 121, 1.5.2001.

4.9.7 EESO želi tudi opozoriti, da so okoliščine, ki so trenutno v Evropi zelo redke, lahko v državah v razvoju pogoste, in da povečani obseg potovanj skupaj z globalnim segrevanjem lahko povzroči, da postanejo „redke“ bolezni ⁽²⁾ pogostejše in jih bo težko obvladovati.

4.10 Zdravila v razširjeni Evropski uniji

4.10.1 EESO se strinja, da bo vključitev gospodarstev in sistemov zdravstvenega varstva novih držav članic v obstoječo Unijo velik izziv. Večina držav, ki se pridružujejo Uniji, ima za porabo na področju zdravstvenega varstva na voljo skromnejše vire od zdajšnjih držav članic, zato je zelo pomembno, da njihovi sistemi javnega zdravstvenega varstva zagotavljajo, da so zdravila na razpolago in da si jih ljudje lahko privoščijo. Na to je treba gledati v okviru naraščanja stroškov zdravstvenega varstva, starajočega se prebivalstva in na novo nastajajočih potreb po socialnem in zdravstvenem varstvu.

4.10.2 Izziv bo tudi uskladitev pravic intelektualne lastnine, ki lahko povzročajo velike razlike v višini cen in posledično povzročijo zvišanje vzporednega uvoza. Do tega pride, če se cene med državami članicami sistematsko razlikujejo. Posamezniki in organizacije, ki niso imetniki dovoljenja za promet z zdravili, lahko zato nabavijo zdravilo v razsutem stanju v cenejši državi, ga uvozijo v dražjo državo in ga prodajo z dobičkom, ki izhaja izključno iz razlike v ceni. EESO podpira predlagani ukrep Komisije, da se ta težava odpravi z zakonom predpisano zahtevo, da je treba obvestiti imetnika dovoljenja za promet z zdravilom, pristojni organ v državi članici in EMEA o nameri, da se bo začel izvajati vzporedni uvoz v določeno državo članico.

4.10.3 Opozarjamo, da bo za uresničevanje pravic intelektualne lastnine še naprej pravno odgovoren imetnik patenta.

4.10.4 EESO pozdravlja ukrepe, ki jih je sprejela Komisija, da zagotovi, da bodo imele nove države članice priložnost, da se pogovorijo o vseh težavah, na katere bodo morda naleteli pri izvajanju farmacevtskega zakonodajnega okvira tako pred pristopom kot po njem.

⁽²⁾ Bolezen „sirota“ je v Evropi zelo redka, čeprav je med najpogostejšimi boleznimi v glavnem, če ne izključno, v tropskih državah z visoko stopnjo revščine. Za takšne bolezni ni dobro razvitega trga za farmacevtske izdelke s konkurenčno določenimi cenami, kar ima za posledico nizke naložbe farmacevtske industrije za zdravljenje bolezni, kot so npr. malarija, shistosomoza in gobavost.

4.11 Države članice se učijo druga od druge

4.11.1 Temelj napredka pri razvoju farmacevtskega sektorja v Evropi je zmožnost učiti se drug od drugega. EESO zato pozdravlja predlog Komisije o vzpostavitvi vrste kazalnikov EU, ki bi se nanašali na konkurenčnost panoge in cilje javnega zdravja. EESO pozdravlja ustanovitev delovne skupine za pripravo teh kazalnikov.

4.11.2 Kazalniki bodo morali vključevati kazalnike učinkovitosti farmacevtskega proizvoda, pa tudi kazalnike zagotovitve nega zdravstvenega varstva glede:

- oskrbe;
- povpraševanja in regulativnega okvira;
- proizvodnje;
- makroekonomskih dejavnikov.

5. Sklepne ugotovitve

5.1 EESO pozdravlja sporočilo Komisije „za razvoj močnejše farmacevtske industrije s sedežem v Evropi v korist bolnika“ in podpira v njem predstavljeni izčrpn program. Priznavamo, da je sporočilo ambiciozno in da bo izpolnitev ciljev velik izziv.

5.2 EESO meni, da sporočilo izpolnjuje cilje glede upoštevanja koristi za bolnike, premika h konkurenčno sposobni industriji s sedežem v Evropi, sprejetja ukrepov za okrepitev znanstvene podlage EU, upoštevanja razširjene Evropske unije in zagotavljanja, da se države članice učijo druga od druge, želi pa opozoriti na naslednja vprašanja.

5.3 EESO želi poudariti, da se zdi farmacevtska industrija zaradi odvisnosti od postopkov odločanja v 25 nacionalnih vladah šibkejša v primerjavi z enotnimi pristopi, ki jih je možno izvajati v ZDA in na Japonskem v zvezi z raziskavami, inovacijami, trženjem in oblikovanjem cen. Poudarjamo, da je treba s procesom, ki se je začel s priporočili G10 za doseg dejanskega enotnega trga, nadaljevati in da je treba vpliv na sisteme zdravstvenega varstva in javno zdravje v državah članicah preverjati s predlaganim izvajanjem primerjalnih analiz.

5.4 EESO želi opozoriti na vrsto pregledov, dokumentov in usmeritvenih predlogov, sprejetih za farmacevtski sektor v zadnjih nekaj letih, in ga skrbí, kako na podlagi priporočil

G10, sporočila in obveznosti, ki jih je sprejel Svet ministrov, doseči hitrejši napredek.

5.5 EESO priznava težave, ki se pojavljajo pri vzpostavljanju integriranega enotnega trga za farmacevtski sektor zaradi njegove kompleksnosti in odvisnosti od pristojnosti držav članic ter različnih sistemov. Vendar poudarja pomen izvajanja jasnih strategij za uresničitev tega cilja.

5.6 EESO podpira namen Komisije glede uvedbe kazalnikov uspešnosti, da se omogoči ocenjevanje in spremljanje napredka v industriji, in še enkrat poudarja pomen zbiranja skladnih statističnih podatkov in dokazov, na podlagi katerih se lahko presoja napredek pri izvajanju programa iz sporočila.

5.7 EESO še naprej poudarja velik pomen, ki ga pripisuje varovanju zdravja ljudi, in da mora to imeti prednost na vseh področjih regulative.

5.8 EESO odločno podpira predlog za razvoj „znaka kakovosti“, da bi vzpostavili merila kakovosti za spletne strani v zvezi z zdravjem in za druge oblike informacij ter poudarja pomen spodbujanja ljudi, da poiščejo nasvet pri strokovnjakih za zdravstveno varstvo.

5.9 EESO podpira strog sistem pozornosti na učinek zdravil, ki ga je treba še naprej krepiti, vključiti pa je treba učinkovitejšo uporabo epidemioloških študij.

5.10 Po mnenju EESO obstaja dejanska priložnost za razvoj bolj usklajenega pristopa do področja raziskav z enostavnejšimi in bolj usklajenimi upravnimi postopki. Dobrodošle so možnosti novih virov naložb, ki lahko vključujejo rizični kapital, posojila z nizkimi obrestmi, davčne oprostitve, in jih je treba nujno izvajati.

5.11 EESO priporoča nadaljevanje dialoga in poenostavitev sistemov, da se omogočijo inovacije in izmenjava znanja, tako za krepitev panoge kot za ohranitev in razvoj znanja ter zmogljivosti zaposlovanja, ki izhajajo iz konkurenčne farmacevtske industrije.

5.12 EESO tudi priporoča EU in državam članicam EU naložbe, da se vzpostavijo mreže odličnosti in omogoči financiranje za razumno dolg čas, da se spodbujajo inovacije z zagotavljanjem določene stopnje gotovosti in varnosti, da se ohrani kontinuiteta znanstvenega skupinskega dela.

Bruselj, 2. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Sklepa Sveta št. 1999/784/ES o sodelovanju Skupnosti pri Evropski opazovalnici za avdiovizualne zadeve“

(KOM(2003) 763 končna verzija – 2003/0293 (COD))

(2004/C 241/03)

Svet je 14. januarja 2004 sklenil, da se bo v skladu s 3. odstavkom 157. člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske Skupnosti posvetoval z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom o „Predlogu sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Sklepa Sveta št. 1999/784/ES o sodelovanju Skupnosti pri Evropski opazovalnici za avdiovizualne zadeve.“

Strokovna skupina „Promet, energija, infrastruktura in informacijska družba“, ki je pripravila delo Odbora na tem področju, je sprejela svoje mnenje 10. maja 2004 (poročevalec: g. Bo Green).

Evropski ekonomsko-socialni odbor je na svojem 409. plenarnem zasedanju, dne 2.-3. junija 2004 (na seji, dne 2. junija 2004) sprejel pričujoče mnenje z 171 glasovi za in 9 vzdržanimi glasovi.

1. Uvod

1.1 Svet je s sklepom št. 1999/784/ES ⁽¹⁾ sprejel predlog o sodelovanju Skupnosti pri Evropski opazovalnici za avdiovizualne zadeve v obdobju do 31. decembra 2004.

1.2 EESO se je s svojim mnenjem z dne 22. septembra 1999 pridružil predlogu Komisije.

1.3 Glavni razlog – tako za predlog Komisije kot za podporo s strani EESO – je bilo dejstvo, da velja avdiovizualna industrija za ustvarjalni sektor strateškega pomena za Evropo, še posebej na področju radijskega in televizijskega oddajanja ter filmske industrije.

— uvedba nove strategije, ki trenutno nastaja v sodelovanju s Komisijo, bo še okrepila prispevek Opazovalnice pri izvedbi zastavljenih ciljev. Odgovorna služba Opazovalnice bo konec leta 2005 sprejela obnovljen mandat in ustrezne finančne načrte. Izvajanje se ne bo začelo pred letom 2006.

2.3 Ob upoštevanju pretekle pozitivne izkušnje sodelovanja, opisane v vmesnem preglednem poročilu ⁽²⁾, Komisija ocenjuje, da je primerno podaljšati sodelovanje Skupnosti pri Opazovalnici še za dve leti. To kratko podaljšanje bo pokrilo kritično obdobje opredeljevanja bodočega načina delovanja Opazovalnice in se vključilo v trenutne finančne perspektive Skupnosti brez poseganja v prihodnje odločitve v letu 2006, ko bodo znane vse podrobnosti o novem mandatu in finančnem okviru Opazovalnice.

2. Predlog Komisije

2.1 Komisija predlaga:

— podaljšanje sodelovanja Skupnosti pri Evropski opazovalnici za avdiovizualne zadeve za dve leti, in sicer do leta 2006;

— ohranjanje letnega proračuna na ravni iz leta 2004, kar pomeni 235.000 evrov.

2.2 Za svoj predlog navaja naslednje razloge:

— dejavnosti Opazovalnice na področju tržnih statistik ter finančnih in pravnih informacij lahko učinkovito prispevajo k doseganju zastavljenih ciljev; zato je v interesu Skupnosti, da podpira in krepi strukturo Opazovalnice in dvostransko sodelovanje;

3. Splošne pripombe

3.1 EESO je od samega začetka podpiral predlog Komisije o sodelovanju Skupnosti pri Opazovalnici v upanju, da bo s tem prispevala h krepitvi konkurenčnosti evropske avdiovizualne industrije z izboljšanjem prenosa gospodarskih in pravnih informacij, boljšo preglednostjo trga ter s krepitvijo transparentnosti in investicij v infrastrukturo.

⁽²⁾ Poročilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu in Ekonomsko-socialnemu odboru o izvedbi Sklepa Sveta št. 1999/784/ES, COM(2002) 619 končna verzija.

⁽¹⁾ UL L 307, 2. 12. 1999, str. 61.

3.2 EESO se sklicuje zlasti na poročilo o dejavnostih Opazovalnice ⁽¹⁾ in ocenjuje, da so pričakovanja in razlogi, ki so vir za odobritev predloga, še vedno veljavni in da ima predvsem avdiovizualna industrija bistven pomen na področju gospodarstva, kulture in demokracije.

4. Posebne pripombe

4.1 Po mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora je za industrijo EU in za potrošnike pomembno, da imajo dostop do zanesljivih in aktualnih informacij, kakršne zagotavlja Opazovalnica.

4.2 EESO vztraja na tem, da varstvo potrošnikov in avtorske pravice ostanejo prednostne teme Opazovalnice.

4.3 Poleg tega EESO predlaga, da se Opazovalnica loti vprašanja obdavčitve na področju avdiovizualnih zadev – še posebej filmov – ob upoštevanju dejstva, da so bili drugi vidiki, kot so podpora področjem posebnega pomena in državne pomoči, že obravnavani.

4.4 Treba je ustvariti razmere, ki bi Opazovalnici omogočale delo na sedanji podlagi, dokler se ne bo sprejela in začela izvajati nova strategija od leta 2006 dalje.

4.5 Vendar EESO ocenjuje, da bo morda v okviru nove strategije potrebno proračun povečati nad sedanjo raven, še posebej glede na to, da bo poudarek na področjih večpredstavnosti in filma.

5. Sklepi

5.1 EESO podpira predlog Komisije, ki želi za dve leti podaljšati obdobje sodelovanja Skupnosti pri Evropski opazovalnici za avdiovizualne zadeve. Ta odločitev bo prispevala h krepitvi konkurenčnosti evropske avdiovizualne industrije ob izboljšanju prenosa gospodarskih in pravnih informacij, boljši preglednosti trga ter krepitvi transparentnosti in investicij v infrastrukturo.

5.2 Evropski ekonomsko-socialni odbor opozarja ⁽²⁾, da ima avdiovizualni sektor EU strateški pomen in pozitiven vpliv na zaposlenost. Ob upoštevanju vse večje globalizacije avdiovizualne industrije in sektorja je s strateškega vidika nujno imeti zanesljive statistične podatke o tem sektorju.

5.3 EESO ponovno izraža ⁽³⁾ svojo željo, da bi Komisija ustanovila Evropsko agencijo za informacijsko družbo. S tem bi omogočila boljšo koordinacijo različnih pobud v zvezi s konvergenco na področju večpredstavnosti in izboljšanje možnosti za sodelovanje na kulturnem področju, z namenom, da se zaščiti in krepí „evropska kulturna identiteta“ in oblikuje evropska kulturna politika.

Bruselj, 2. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Poročilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu in Ekonomsko-socialnemu odboru o izvedbi Sklepa Sveta št. 1999/784/ES z dne 22. novembra 1999 o sodelovanju Skupnosti pri Evropski opazovalnici za avdiovizualne zadeve.

⁽²⁾ Glej Mnenje EESO o Predlogu sklepa Sveta o ustanovitvi Evropskega jamstvenega sklada za spodbujanje filmske in televizijske produkcije, UL C 204, 15. 7. 1996, str. 5.

⁽³⁾ Glej mnenje EESO o Predlogu sklepa Sveta o sodelovanju Skupnosti pri Evropski opazovalnici za avdiovizualne zadeve COM(1999) 111 končna verzija – 99/0066(CNS).

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Odločbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah za vseevropska energetska omrežja, in o razveljavitvi Odločb št. 96/391/ES in št. 1229/2003/ES“

(KOM(2003) 742 končna verzija - 2003/0297 (COD))

(2004/C 241/04)

Svet se je 19. februarja 2004 v skladu s 156. in 251. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti odločil posvetovati z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom, o Predlogu Odločbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah za vseevropska energetska omrežja, in o razveljavitvi Odločb št. 96/391/ES in št. 1229/2003/ES.

Strokovna skupina Transport, energetika, infrastruktura in informacijska družba, ki je bila odgovorna za pripravo dela Odbora v zvezi s to zadevo, je 10. maja 2004 sprejela mnenje. Poročevalka: ga. Sirkeinen.

Na 409. plenarnem zasedanju dne 2. in 3. junija 2004 (sestanku z dne 2. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor s 164 glasovi za, 3 proti in 17 vzdržanimi glasovi sprejel naslednje mnenje.

1. Uvod

tesno sodelovanje z državami dobaviteljicami in regijami, preko katerih bo potekal tranzit.

1.1 Leta 2001 je Komisija sprejela Sporočilo o evropski energetske infrastrukturi. Za učinkovito delovanje širšega evropskega trga z električno energijo in plinom ni primerno, da veljajo skupna pravila in standardi. Prav tako pomembno je, da obstaja ustrezna infrastruktura med državami članicami.

1.2 V Sporočilu so bili prikazani številni ukrepi, vključno s ciljem 10 % medsebojnih povezav za električno energijo in prednostno denarno podporo za projekte vseevropskega energetskega omrežja, ki so označeni kot prednostni projekti v interesu Evrope. Komisija je predlagala tudi zvišanje obstoječe 10 % zgornje meje prispevkov za razvojno stopnjo projektov na 20 % za prednostne projekte. Svet v Barceloni je odobril cilj 10 % medsebojnega povezovanja, vendar je zvišanje zgornje meje prispevkov še vedno predmet razprav v Svetu.

1.3 Da bi bile države pristopnice del notranjega trga z električno energijo in plinom, je treba spremeniti smernice za vseevropsko omrežje (TEN smernice). Mnogi projekti, ki povezujejo staro Skupnost z novimi državami članicami, so že upravičeni do denarne podpore TEN, vendar je treba seznam še dopolniti. Podoben pristop bo potreben tudi pri sosednjih državah. Srednjeročni cilj je postopno oblikovanje evropskega trga z električno energijo in plinom, z možnostjo vključitve več kot 35 držav in več kot 600 milijonov prebivalcev. Ta trg mora temeljiti na skupnih standardih za odpiranje trga, varstvo okolja in varnost.

1.4 Potreba po zemeljskem plinu hitro narašča in Skupnost je vse bolj odvisna od uvoza plina. Da bi zagotovili učinkovito delovanje Evropskega energetskega trga in bodočo dobavo plina, so potrebne raznovrstne dobave plina in izgradnja nove infrastrukture. Vlagati bo treba tako v nove plinovode za dobavo plina kot v notranje plinovode ob še bolj prilagojeni uporabi obstoječih infrastruktur po odpiranju trga. Potrebno bo

2. Predlog Komisije

2.1 Ta sprememba TEN smernic za električno energijo in plin bo predvsem vključevala države članice v okvir notranjega trga z električno energijo in plinom. Naslednje določilo bo:

- zagotovilo, da bo potreba po boljšem vključevanju držav pristopnic in sosednjih držav v širši evropski trg z električno energijo v celoti upoštevana na seznamu projektov, ki so upravičeni do denarne podpore in opredeljena v TEN smernicah;
- uvedlo deklaracijo evropskega interesa za nekatere temeljne čezmejne projekte na prednostni osi; in
- omogočilo Komisiji imenovanje evropskega koordinatorskega projekta.

Glede na sporočilo Komisije morajo države članice dati prednost prednostnim projektom, omogočiti in pospešiti izvrševanje projektov ter izvajati presoje in poročati Komisiji.

2.2 V prilogi k predlogu odločbe so navedeni projekti skupnega interesa, ki so upravičeni do finančne pomoči (priloga III) na podlagi določenih kriterijev, ki so opredeljeni v prilogi II, projekti skupnega interesa, ki bodo imeli prednost pri dodeljevanju pomoči Skupnosti (priloga I) ter projekti evropskega interesa (priloga IV).

2.3 Znesek naložbe za oblikovanje prednostnih projektov za omrežja za električno energijo in plin za obdobje 2007-2013 je ocenjen na okrog 28 milijard evrov, od tega pripade 20 milijard na EU in 8 milijard na tretje države. Poleg tega so še stroški za zaključitev drugih projektov skupnega interesa.

3. Splošne pripombe

3.1 EESC je v svojem mnenju močno podprl predloge Komisije o razvoju in podpori vseevropskih omrežij za električno energijo in plin kot sestavnih delov oblikovanja notranjih trgov z električno energijo in plinom, kot tudi enotno politiko za zanesljivost preskrbe z energijo. Odbor je podprl tudi predlog Komisije za zvišanje zgornje meje denarnih prispevkov za razvojno stopnjo na 20 %.

3.2 Na žalost pa je, kot je že bilo mogoče ugotoviti iz predhodnih mnenj EESC, izvajanje TEN projektov potekalo zelo počasi in nezadovoljivo. Težave pri denarni podpori za razširjene projekte oblikovanja so bile označene kot resne ovire. Ni pričakovati, da bi 20 milijonov evrov, ki jih ima Komisija na razpolago za prispevke razvojnim stopnjam projektov, močnejše vplivalo na njihovo izvajanje. Treba je razvijati partnerstvo med javnim in zasebnim sektorjem.

3.2.1 Denarna podpora kot taka ne sme biti edina ovira za počasen napredek pri izvajanju TEN projektov. Razlogi so lahko na primer tudi pomanjkanje zavezanosti držav članic k sodelovanju pri čezmejnih projektih. Tu bi lahko prišla v poštev zamisel o evropskem koordinatorju. V nekaterih primerih je tudi možnost izbire potencialne javne denarne podpore predstavljala razlog za odložen začetek projekta, ki bi se drugače pričel brez odloga zaradi čakanja na takšno ali drugačno odločitev.

3.2.2 Trenutno predstavlja največjo oviro za vlaganje v infrastrukturo dolgotrajno, nadležno in do konca negotovo načrtovanje in postopki za odobritve. Prednostni položaj, ki ga EU prizna projektu, predstavlja jasno opozorilo lokalnim in drugim organom odločanja, da mora biti projekt izpeljan pravočasno.

3.3 EESC pozdravlja osnutek sklepa Komisije, ob ugotovitvi, da bi ga lahko predstavil že prej. Ko bo ta predlog odobrila plenarna skupščina EESC, bo širitev že izvršena in EU bo sestavljalo 25 držav članic. Potreba po približevanju sosednjim državam zaradi zanesljivosti oskrbe je prisotna že dolj časa, vsaj od zelene knjige o varnosti preskrbe z energijo.

3.4 Po mnenju EESC so analize položaja medsebojnih povezav in izgledi v različnih delih Unije in v sosednjih območjih poučne in smiselne.

3.5 Vendar pa Komisija ne omenja kakršnihkoli širših in dolgotrajnejših proučevanj pričakovanih razvojev na notranjih energetskih trgih, na podlagi katerih bi pridobili potrebne informacije za določanje temeljnih infrastrukturnih projektov. V sektorju, kjer traja življenjska doba denarnih vlaganj 50 let ali več, je pomen dolgoročnega pogleda ali nadomestnega predvidenega potka toliko večji. Takšno pomanjkanje priporočil je presenetljivo tudi v primerih, ko so takšne informacije na razpolago, vključno z materialom, ki ga proizvaja sama Komisija.

3.5.1 V bodoči energetski sliki Evrope ima zemeljski plin še posebej pomembno vlogo. Težnja je v smeri hitrega naraščanja porabe in povečane odvisnosti od uvoza iz držav, ki niso članice EU. Kateri srednjeročni vidiki za povpraševanje, mesto porabe in vire stojijo za predlogi za prednostne infrastrukturne projekte? Kako naj bi se razvijala poraba za ogrevanje, proizvodnjo elektrike in termoelektrarne-toplarnne, kakor tudi kakršnihkoli možni načrti za proizvodnjo vodika iz plina? Kakšni so potenciali virov? Politične odločitve, od okoljske politike EU do lokacijskih odločitev, ki jih sprejmejo lokalni organi, imajo močan vpliv na energetske izbire in trge. Pri tem je treba upoštevati širšo, dolgoročno sliko.

3.6 Eno od pomembnejših vprašanj je, ali obstajajo nadomestne rešitve za najbolj pereče probleme, ki naj bi jih reševali predlagani omrežni projekti. Ali bi, na primer, v nekaterih primerih naložba v proizvodnjo elektrike v bližini večjega povpraševanja predstavljala boljše rešitev? Ta vprašanja je treba vedno proučiti pri razvoju predlogov za omrežja, pri čemer je treba upoštevati tudi možnost povečane energetske učinkovitosti in porazdeljeno proizvodnjo iz obnovljenih energetskih virov.

4. Podrobne pripombe

4.1 Besedilo uvodne izjave (4) je treba spremeniti, tako da bosta učinkovito delovanje notranjega trga in strateški cilji, kot so zanesljivost dobave in univerzalno zagotavljanje storitev, imeli enake posebne ugodnosti.

4.2 Projekti znotraj ene države članice naj imajo le v izjemnih primerih pravico do uvrstitve na seznam projektov v evropskem interesu.

Bruselj, 2. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi skupnih pravil za nekatere cestne prevoze blaga (kodirana različica)“

(KOM(2004) 47 končna verzija – 2004/0017 (COD))

(2004/C 241/05)

Svet je 11. februarja 2004 sklenil, da se bo v skladu z 71. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske Skupnosti posvetoval z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom o „Predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi skupnih pravil za nekatere cestne prevoze blaga (kodirana različica)“.

Strokovna skupina „Promet, energija, infrastruktura in informacijska družba“, ki je morala pripraviti delo Odbora na tem področju, je sprejela svoje mnenje dne 10. maja 2004. Poročevalec je bil g. Simons.

Na svojem 409. plenarnem zasedanju dne 2. in 3. junija 2004 (seja z dne 2. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor s 173 glasovi za, 1 glasom proti in 16 vzdržanimi glasovi sprejel naslednje mnenje.

1. Predmet pričujočega predloga je začetek kodifikacije prve direktive Sveta z dne 23. julija 1962 o uvedbi skupnih pravil za nekatere cestne prevoze blaga ⁽¹⁾.

2. V okviru Evrope državljanov sta poenostavitev in jasnost evropske zakonodaje zelo pomembni. Evropski parlament, Svet in Komisija so torej poudarili nujnost kodifikacije zakonodajnih aktov, ki se pogosto spreminjajo. 20. decembra 1994 so z medinstitucionalnim sporazumom sklenili, da bi lahko upora-

bili pospešen postopek. V zakonih, ki so predmet kodifikacije, ni možna nobena bistvena sprememba.

3. Predlog Komisije ustreza tej želji in Evropski ekonomsko-socialni odbor nima nobenih pripomb. Odbor ugotavlja, da predlog za kodifikacijo prihaja zelo pozno. Čeprav so postavljeni roki še vedno upoštevani, je zadnja sprememba iz leta 1992.

Bruselj, 2. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ UL 70, 6. 8. 1962, str. 2005. Direktiva, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (EGS) št. 881/92 (UL L 95, 9. 4. 1992, str. 1) – Mnenje EESO: UL C 40, 17. 2. 1992, str. 15.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži“

(KOM(2004) 127 končna verzija - 2004/0045 (COD))

(2004/C 241/06)

Svet se je 5. marca 2004 v skladu s 95. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti odločil posvetovati z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom o Predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži.

Strokovna skupina Kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, ki je bila odgovorna za pripravo dela Odbora v zvezi s to zadevo, je 6. maja 2004 sprejela mnenje. Poročevalec je bil g. Adams.

Na svojem 409. plenarnem zasedanju 2. in 3. junija 2004 (sestanku z dne 2. junija) je Evropski ekonomsko-socialni odbor s 180 glasovi za, 3 proti in 13 vzdržanimi sprejel naslednje mnenje.

1. Uvod

1.1 Namen predloga je obravnavati vprašanje uporabe zakonodaje o embalaži in odpadni embalaži ⁽¹⁾ za pristopne države. Zakonodaja, sprejeta po 1. novembru 2002 – v tem primeru je bila zakonodaja o spremembah odobrena šele februarja 2004 – ni zajeta v Aktu o pristopu. Komisija je sklenila, da bi se bilo zadeve najbolj smotrno lotiti tako, da se predloži predlog o spremembi v skladu s 95. členom Pristopne pogodbe.

1.2 V Evropskem svetu so se decembra 2002 dogovorili o različnih mehanizmi za informiranje in posvetovanje s pristopnimi državami o taki zakonodaji. Vse pristopne države razen Cipra ⁽²⁾ so februarja 2003 Komisiji sporočile, da bodo potrebovale nadaljnje prehodno obdobje preden bodo lahko uporabile izvirno direktivo. Ta predlog za direktivo o spremembah se opira na obsežna dvostranska strokovna posvetovanja z vsemi desetimi pristopnimi državami.

1.3 Namen sedanje direktive ⁽³⁾ je preprečiti ali zmanjšati vpliv embalaže in odpadne embalaže na okolje s postavitvijo ciljev predelave in recikliranja. Novi dogovorjeni cilji so znatno višji od ciljev za leto 2001 in naj bi bili doseženi do konca leta 2008. Direktiva vsebuje posebne cilje za plastiko, kovine, papir/lepenko in steklo. S posebnimi cilji se bo izboljšala celotna raven varstva okolja v EU. Z izpolnitvijo teh ciljev se bo zmanjšalo tudi sedanje izkrivljanje konkurence, povečala usklajenost na notranjem trgu in zagotovila večja varnost pri načrtovanju naložb v infrastrukturo za recikliranje.

⁽¹⁾ Direktiva 94/62/ES, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2004/12/ES z dne 11. februarja 2004 (UL L 47, 18.2. 2004, str. 26-32).

⁽²⁾ Ciper ni potreboval prehodnih ureditev.

⁽³⁾ Direktiva 2004/12/EC z dne 11. februarja 2004, (UL L 47, 18.2. 2004, str. 26-32).

1.4 Predlog določa, da morajo pristopne države doseči cilje najkasneje do 31. decembra 2012.

2. Splošne pripombe

2.1 Ta predlog direktive o spremembi pomeni potreben del zakonodaje, ki določa uresničljiv datum, do katerega se morajo pristopne države uskladiti.

2.2 EESO je v svojem mnenju z dne 29. maja 2002 ⁽⁴⁾ v celoti podprl izvirno direktivo kot pomembno gonilno silo pri spodbujanju nacionalne zakonodaje o recikliranju in predelavi odpadne embalaže.

3. Posebne pripombe

3.1 EESO ugotavlja, da je povprečen obseg odpadne embalaže, proizvedene v pristopnih državah, 87 kg na prebivalca v primerjavi s 169 kg na prebivalca v sedanjih državah članicah. Čeprav je mogoče pričakovati, da se bo pod vplivom enotnega trga poraba embalaže v pristopnih državah povečala, EESO poudarja, da si je treba čim bolj prizadevati, da se zmanjša embalaža na izvoru, kadar je to v skladu z varnostnimi in higienskimi zahtevami.

⁽⁴⁾ CES 681/2002, (UL C 221, 17.9. 2002, str. 31-36).

3.2 Vsaka država članica bo še naprej odgovorna za sisteme, v okviru katerih se dosegajo cilji recikliranja. Po vsej Skupnosti so v veljavi različne zahteve, postopki, spodbude in ovire in EESO poudarja, da mora Komisija nadaljevati z delom za določitev najboljše prakse in širjenje zglednih študijskih primerov.

Bruselj, 2. junij 2004

4. Sklepi

Odbor z veseljem sprejema in v celoti podpira predlog kot pomembno gonilno silo pri spodbujanju nacionalne zakonodaje za uvedbo sistemov selektivnega zbiranja v pristopnih državah.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Uredbe Sveta (ES) št. 1268/1999 o podpori Skupnosti pri predpristopnih ukrepih za kmetijstvo in razvoj podeželja v državah prosilkah Srednje in Vzhodne Evrope v predpristopnem obdobju“

(KOM(2004) 163 končna verzija - 2004/0054 CNS)

(2004/C 241/07)

Svet se je 2. aprila 2004 v skladu s 37. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti odločil posvetovati z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom o Predlogu Uredbe Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1268/1999 o podpori Skupnosti pri predpristopnih ukrepih za kmetijstvo in razvoj podeželja v državah prosilkah Srednje in Vzhodne Evrope v predpristopnem obdobju.

Strokovna skupina Kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, ki je bila odgovorna za pripravo dela Odbora v zvezi s to zadevo, je 6. maja 2004 sprejela mnenje. Poročevalec je bil g. Donnelly.

Na svojem 409. plenarnem zasedanju (sestanku z dne 2. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor s 182 glasovi za, z 2 proti in s 14 vzdržanimi sprejel naslednje mnenje.

1. Uvod

1.1 Na podlagi rezultatov pristopnih pogajanj decembra 2002 o pristopu osmih držav k Evropski uniji v letu 2004, ki imajo koristi od določb te uredbe.

1.2 Po mnenju Komisije je treba Uredbo spremeniti v korist držav upravičenk, ki se ne bodo pridružile Evropski uniji v letu 2004, in pri tem upoštevati izkušnje z instrumenti, ki jih ta uredba določa in osnovne cilje te uredbe.

1.3 Spremembe so potrebne zaradi uskladitve nekaterih določb s tistimi, ki veljajo za države članice. Predlagane spremembe so naslednje: (i) vključitev novega primernege ukrepa, ki bi omogočil podeželskim skupnostim Bolgarije in Romunije

pripravo in izvajanje lokalnih strategij za razvoj podeželja; (ii) prilagajanje intenzivnosti pomoči obsegu pomoči, ki je odobrena za države, ki leta 2004 vstopijo v Unijo, in (iii) nadaljnja razjasnitev mej glede stopenj pomoči. Zadnja sprememba bo imela učinek za nazaj za vse države upravičenke.

2. Bistvo predloga Komisije

2.1 Prispevek Skupnosti naj ne bi presegal zgornje meje 75 % skupnih upravičenih javnih izdatkov. Predlog Komisije ne vključuje dodatnih izdatkov iz proračuna Skupnosti, ker se bodo financirali iz že izvršenih dodelitev.

2.2 Uredba Sveta (ES) št. 1268/1999 ⁽¹⁾ glede mej stopenj pomoči se pojasni in spremeni.

2.3 Ta sprememba zagotavlja, da se v vseh primerih izpolni zgornje meje, kot so določene v evropskih sporazumih.

2.4 Predlog vključuje tudi povišanje obsega prispevka EU za nekatere ukrepe iz 2. člena.

2.5 Intenzivnost pomoči v hribovitih in gorskih regijah Bolgarije in Romunije se uskladi s 1. januarjem 2004 podobno, kot velja za območja z omejenimi možnostmi v državah, ki 1. maja 2004 pristopajo v Unijo.

3. Splošne pripombe

3.1 EESO podpira predlog Komisije za izvajanje lokalnih strategij za razvoj podeželja, da bi se okrepilo podeželsko gospodarstvo.

3.2 EESO odobri povečanje intenzivnosti pomoči kot potrebne podpore za razvoj kmetijstva in za izpolnjevanje standardov proizvodnje hrane in varstva okolja.

4. Posebne pripombe

4.1 EESO se zaveda težav, ki jih lahko imajo upravičenci pri zbiranju sredstev, preden prejmejo investicijsko pomoč.

4.2 Zato bo EESO zahteval, da Komisija poišče postopke, ki bodo tem državam omogočili pridobiti kar najvišjo denarno podporo.

5. Sklep

5.1 EESO v celoti podpira predlog Komisije o spremembi Uredbe.

Bruselj, 2. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ UL L 161, 26.6.1999, str. 87. Uredba, spremenjena z Uredbo (EG), št. 696/2003 (UL L 99, 17.4.2003, str. 24).

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu za Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta o živilih za posebno prehrano (kodifikacija)“

(KOM(2004) 290 končna verzija - 2004/0090 (COD))

(2004/C 241/08)

Svet se je dne 4. maja 2004 v skladu s 95. in 251. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti odločil zaprositi Evropski ekonomsko-socialni odbor za njegovo mnenje o Predlogu za Direktivo Evropskega Parlamenta in Sveta o živilih za posebno prehrano.

Strokovna skupina Kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, ki je odgovorna za pripravo dela Odbora v zvezi s to zadevo, je 6. maja 2004 sprejela mnenje. Poročevalec je g. Donnelly.

Na 409. plenarnem zasedanju 2. in 3. junija 2004 (sestanek z dne 2. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor z 171 glasovi za, 3 proti in 9 vzdržanimi glasovi sprejel naslednje mnenje.

1. Uvod

1.1 Namen predloženega predloga je kodifikacija direktive Sveta 89/398/EGS s 3. maja 1989 o prilagajanju zakonodaje o živilih za posebno prehrano v državah članicah. Nova direktiva nadomešča različne pravne akte, ki so predmet kodifikacije. Predlog v celoti ohranja materialno vsebino kodificiranih pravnih aktov in se omejuje na to, da se pravni akti združijo v enem samem pravnem aktu, pri čemer se lahko izvajajo formalne spremembe zgolj takrat, ko so le-te potrebne zaradi postopka kodifikacije.

Bruselj, 2. junij 2004

2. Splošne pripombe

Po mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora je smotno, da se vsi pravni akti povzamejo v eni sami direktivi. V skladu z „Evropo državljanov“ je tako v interesu Odbora kot tudi Komisije, da se pravo Skupnosti poenostavi in prestavi na razumljivejši, državljanu dostopnejši način, ter se državljanom tako omogoči boljša uporabo pravic, ki jim pripadajo.

3. Zagotavlja se, da ta kodificirana verzija ne predstavlja nikakršnih materialnih sprememb in služi zgolj temu, da je pravo Skupnosti predstavljeno na jasnejši in transparentnejši način. Odbor ta cilj popolnoma zagovarja in vpričo omenjene zagotovitve podpira predlog.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o določitvi smernic za drugi krog pobude Skupnosti EQUAL glede transnacionalnega sodelovanja za spodbujanje novih metod boja zoper vse oblike diskriminacije in neenakosti v zvezi s trgom dela - Prost pretok dobrih idej

(KOM(2003) 840 končna verzija)

(2004/C 241/09)

Komisija je 5. januarja 2004 sklenila, da se bo v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti posvetovala z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom glede sporočil Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru ter Odboru regij o določitvi smernic za drugi krog pobude Skupnosti EQUAL glede transnacionalnega sodelovanja za spodbujanje novih metod boja zoper vse oblike diskriminacije in neenakosti v zvezi s trgom dela – „Prost pretok dobrih idej“.

Strokovna skupina Zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, ki je bila odgovorena za pripravljanje dela Odbora na to temo, je mnenje sprejelo 5. maja 2004. Poročevalec je bil g. Sharma.

Na 409. plenarnem zasedanju 2. in 3. junija 2004 (sestaneke dne 2. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor sprejel naslednje mnenje s 185 glasovi za, 1 proti in z 8 vzdržanimi glasovi.

1. Vsebina sporočila

1.1 Namen sporočila je dvojen. Prikazuje nekatere predhodne rezultate pobude EQUAL, pri čemer opozarja na obetavne prakse, ki že lahko prispevajo k novim načinom spopadanja z diskriminacijo in neenakostjo na trgu dela – „prost pretok dobrih idej“. Vzpostavlja pa tudi prizorišče za drugi krog pobude EQUAL, s čimer potrjuje načela in arhitekturo ter uvaja tehnične podrobnosti programa.

1.2 V sedanjí zgodnji fazi je najbolj viden uspeh pobude EQUAL v partnerstvu, katerega cilj je združiti akterje, ki sodelujejo pri razvojnem partnerstvu, da bi razvili celosten pristop k večdimenzionalnim težavam.

1.3 Arhitektura pobude EQUAL povezuje bistvene lastnosti dobrega upravljanja, saj naslavlja problematiko medsektorskih politik, in deluje prek in onstran institucionalnih meja.

1.4 Pobuda EQUAL uporablja tematski pristop in po medsebojnem posvetovanju so se države članice sporazumele, da bodo v drugem krogu pustile tematska področja pobude EQUAL nespremenjena.

1.5 V drugem krogu bo program pobude EQUAL prvič upošteval evropsko širitev. Zato bo podpora za romsko prebivalstvo in žrtve trgovanja z ljudmi iskana na vseh tematskih področjih, saj obseg teh izzivov občutno narašča.

1.6 Pobuda EQUAL zagotavlja novim državam članicam dobro priložnost za sodelovanje z obstoječimi državami članicami z namenom prepoznavanja dobre prakse v zvezi s socialnim in poklicnim vključevanjem iskalcev azila.

1.7 Čeprav je delo v teku in zaenkrat še ni mogoče pridobiti potrjenih rezultatov, lahko prvi krog pobude EQUAL, ki se je začel leta 2001, že ponazori obetavne prakse novih metod spopadanja z diskriminacijo in neenakostjo, med drugim glede invalidnosti in spolne usmerjenosti, teženj, da bi delavci ostali dlje zaposleni, ustanavljanje podjetij s strani brezposelnih ali neaktivnih oseb, prispevka priseljencev k zaposlovanju in gospodarski rasti, ukrepov za spodbujanje prilagodljivosti na trgu dela, vzpostavljanja podlage za strategije vseživljenjskega učenja, odpravljanja razlik med spoloma v sektorjih in poklicih, delitev vzgojnovarstvenih in gospodinskih odgovornosti, socialne odgovornosti podjetij, ponovnega povezovanja za boj proti izključevanju ter socialne ekonomije za ustvarjanje večjega števila delovnih mest in izboljševanje njihove kakovosti.

1.8 Medtem ko ostaja tematski pristop nespremenjen, se bo pobuda EQUAL vendarle lotila izzivov, ki se na novo porajajo v drugem krogu, zlasti po širitvi, kot so problematika diskriminacije, s katero se srečujejo Romi in žrtve trgovanja z ljudmi.

1.9 Sodelovanje, ki uspešno poteka med državami članicami, je temeljni vidik pobude EQUAL, kaže pa se na številnih ravneh med razvojnimi partnerstvi in tematskimi mrežami.

1.10 Mainstreaming, tj. združevanje in vključevanje novih idej in pristopov v politike in prakse, predstavlja precejšen izziv, toda da bi lahko s pobudo EQUAL dosegali največji možni učinek, je treba rezultate analizirati, primerjati in objaviti, da bi bilo učinek mogoče čutiti znotraj držav članic in po vsej Uniji.

1.11 Vrednotenje zajema dva dela: srednjeročno revizijo in stalno vrednotenje. Prva se opravlja s pomočjo poročil o nacionalnem srednjeročnem vrednotenju, ki so bili Komisiji predloženi decembra 2003 in na podlagi katerih se je pripravilo vrednotenje na evropski ravni. Ocenjevalci, ki v okviru pobude EQUAL delujejo na ravni celotne Evropske unije, ne predlagajo sprememb v splošni arhitekturi pobude EQUAL. Vendar so bila na podlagi poročil nacionalnih ocenjevalcev ter na podlagi lastnega terenskega dela in analiz izpostavljena številna vprašanja, ki utegnejo omejiti učinkovitost pobude EQUAL, izdelana pa je tudi vrsta priporočil za izboljšanje le-te. Po tem srednjeročnem vrednotenju bodo obstoječe države članice nadaljevale z izdelovanjem letnih vmesnih poročil.

2. Splošne pripombe

2.1 Navdušenje nad partnerstvom (3. razdelek) je dobrodošlo in potrjuje pomen spodbujanja partnerstva med skupinami, ki predhodno še niso sodelovale v njem. To je eden izmed najpomembnejših dejavnikov uspeha pobude EQUAL in pokazatelj, da je treba oblikovanju upravljalnih in podpornih procesov za nadaljnje delovanje partnerstva pripisovati največjo prednost.

2.2 Namen 1. ukrepa (opisanega v 4. odstavku 3. razdelka) je dobro utemeljen. Poenostavitev procesov za napredovanje na raven razvojnega dela bo pripomogla k ohranjanju zagona in zagotavljanju, da uspeh programa ne bo preveč odvisen od svojih ustvarjalcev.

2.3 Zelo veliko število partnerjev, ki delujejo v okviru pobude EQUAL, pomeni, da bo njihovo aktivno sodelovanje zelo verjetno spodbujalo razvoj dobrega upravljanja. Spodbujanje opravnomočenja v načelih in arhitekturi pobude EQUAL mora igrati ključno vlogo pri dobrem upravljanju in predstavljati koristno priložnost, da se poudari, da to ni bilo navedeno v razdelku 3.1. Nadaljnje delovanje mrež, ustvarjenih v okviru pobude EQUAL (4. odstavek 3.1. razdelka), se bo opiralo na opravnomočenje vseh strani, da bodo lahko vplivale na politiko in prakso drugih zainteresiranih strani. Razprava o vključevanju tistih, ki so neposredne žrtve razlikovanja, je dobrodošla, vendar se je treba zavedati, da je izvajanje pobude EQUAL na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni pogosto hierarhično in lahko privede do povečevanja birokracije in zmanjševanja lastništva, razen če so take težave predvidene in preprečene. Zlasti je treba poudariti vlogo nadzora nad financiranjem kakor mehanizma, ki pogosto vpliva na opravnomočenje.

2.4 Razprava o evropski strategiji zaposlovanja, procesu socialnega vključevanja, Pogodbi, Evropskem skladu za begunce

in drugih političnih instrumentih je dobrodošla kakor sredstvo za zagotavljanje konteksta za pobudo EQUAL in predstavlja pomembno priložnost za skupine, ki običajno ne sodelujejo pri oblikovanju evropskih politik, da jo spoznajo in se z njo povežejo. Dodatni izobraževalni in informativni viri ter sklicevanja lahko spodbujajo nadaljnje preučevanje, ki ga opravljajo take strani. Razlikovanje in neenakost sta glavna dejavnika izključevanja, toda spoznavanje birokracije sprememb je pomembno za vključevanje pobude EQUAL v politike s strani skupin in posameznikov, ki še nimajo izkušenj z vplivanjem na politiko. Te smernice so lahko za nekatere skupine prva kontaktna točka.

2.5 Poudarek, ki ga pobuda EQUAL daje na inovativnost (5. razdelek), je predmet razprave v zvezi z novimi pristopi k uresničevanju politik. Smernice pobude EQUAL za inovativnost (17. točka 11.4. razdelka) se ukvarjajo tudi z razvojnimi procesi. Spregledati se ne sme potencial razvojnih partnerstev za ustvarjanje opravnomočenja ter dobrega upravljanja pri razvoju politik in njihovega uresničevanja.

2.6 Krepitev dejavnosti vključevanja v politike priznava inovativnosti njen pomen. Omogočanje ustvarjanja novih projektov s strani „posrednikov znanja“ lahko privede do večje inovativnosti. Pomembno se je zavedati, da proces inovativnosti, h kateremu se zavežejo razvojna partnerstva, ne vključuje nujno pravih ljudi za vključevanje rezultatov v politiko.

2.7 Proces vrednotenja priporoča, da se večja pozornost posveča ohranjanju delovnih mest, kakovosti zaposlovanja in neposrednega ustvarjanja delovnih mest. Privabljanje posameznikov, zaposlenih v majhnih in srednje velikih podjetjih, k sodelovanju v dejavnostih, kot sta vseživljenjsko učenje in načrtovanje kariere za ljudi v 30-ih in 40-ih letih, bi lahko zahtevala inovativna sredstva zaposlovanja. Pomembno je delati z mrežnimi organizacijami (kot so sindikati) in voditi birokracijo, da se centralizira čim več papirologije.

2.8 V primeru majhnih in srednje velikih podjetij in nevladnih organizacij so birokratski izzivi pobude EQUAL znani, toda s temi istimi izzivi se soočajo tudi lokalne oblasti in nove države članice so že izrazile zaskrbljenost glede upravljanja strukturnih skladov. Upravne težave med lokalnimi oblastmi bodo verjetno vplivale na partnerje iz majhnih in srednje velikih podjetij ter nevladnih organizacij in ovirale te skupine pri njihovem delovanju. Pričakuje se lahko, da bo iskanje rešitev za majhna in srednje velika podjetja ter nevladne organizacije koristilo organizacijam v celotnem sistemu.

2.9 Časovni okvir te pobude je dober glede na razvoj obveščanja na področju evropskih politik in strategij. Lizbonski proces bo julija 2005 predmet srednjeročne revizije in strategija zaposlovanja EU je njen ključni element. Julija 2004 bodo predlagani tudi novi strukturni skladi, poročilo o evropski koheziji pa predvideva tudi nekaj možnosti za vključevanje rezultatov pobude EQUAL v politike.

3. Posebne pripombe

3.1 Koncepti, na katerih temelji pobuda EQUAL, so sprejeti. Posebne pripombe se zato pretežno osredotočajo na mehанизme.

3.2 V prvem krogu pobude EQUAL je prehod od faze 1. ukrepa za vzpostavljanje partnerstev na razvojno fazo 2. ukrepa v nekaterih programih povzročil izgubo zagona. Predlagan je nov „potrditveni ukrep“, ki bo zmanjšal upravljanje odobritve za 2. ukrep in zagotavljal, da bodo izdatki ostali upravičeni skozi celotno prehodno obdobje.

3.3 Prehod od 1. ukrepa na 2. ukrep se osredotoča na oblikovanje sporazuma o razvojnem partnerstvu skupaj z njegovim namenom, cilji in akcijskim načrtom. Kontinuiteta je pomembna in partnerstva morajo razumeti, kako bi lahko njihove dejavnosti opravnomočenja, upravni postopki in kadrovanje to kontinuiteto podpirali. Obstajajo precejšnje razlike v podpori, ki jo razvojnemu partnerstvu zagotavljajo organi za upravljanje, ki ne delujejo vedno ustrezno. Države članice se morajo druga od druge učiti o vrsti podpore, ki je potrebna za razvoj učinkovitega razvojnega partnerstva. Kontinuiteta kadrovanja zlasti utegne predstavljati težavo v novih državah članicah, kjer bi se osebe lahko pogosteje selilo zaradi odpiranja novih možnosti.

3.4 Razvoj transnacionalnih partnerstev je zelo koristen del pobude EQUAL. Partnerstva je treba spodbujati k fleksibilnosti, odzivanju na neizogibne izzive v programskih načrtih, ki izhajajo iz inovacij, ter gradnji na le-teh. Pri tem je ključnega pomena fleksibilnost proračuna.

3.5 Finančna pravila so enaka za vse strukturne sklade, toda procese beleženja financ in dejavnosti je treba skrbno voditi, tako da upravno breme ne bo odvrčalo tistih, ki so v najboljšem položaju, od uresničevanja priložnosti opravnomočenja.

3.6 Predhodne izkušnje Komisije kažejo, da bo uporabljenih samo 85 % dodeljenih sredstev. Predlagano je zajemanje neizkoriščenih sredstev in njihova uporaba za nadaljnje vključevanje v politike. Zajemanje neizkoriščenih sredstev ne sme spodkopavati programov, ki so jih prizadele napačne odločitve ali spremembe, bodisi z zahtevo po presežnem upravljanju, ki

ovira uresničevanje ciljev, bodisi s prezglodnim zmanjševanjem sredstev.

3.7 Seznam dejavnosti vključevanja v politike v 9a. razdelku ni izčrpen, kljub temu pa je zlasti pomemben za prepoznavanje vloge podpore podjetništvu skupaj s svetovanjem. Zlasti so pomembni akterji, kot so socialni partnerji, vključno s sindikati. Kjer je to primerno, je razvoj drugega kroga predlogov pobude EQUAL prav tako pomemben del razvijanja rezultatov iz prvega kroga.

3.8 Vključevanje v politike je pristop ali strategija, zato se ne sme smatrati kakor cilj sam po sebi. Vključevanje v politike ne dodaja vrednosti, temveč mora imeti zagotovljeno podporo s poudarjanjem instrumentov enakosti, kot so nova zakonodaja o enakem obravnavanju ali politike pozitivnega ukrepanja. Nesprejemljivo je, da številne države članice še niso uskladile svojega ravnanja s protidiskriminacijskimi direktivami in sprejele zakonov za vzpostavitev enotnega standarda enakosti v teh državah.

3.9 Smernice ugotavljajo, da se program „Enake možnosti“ sprejema počasi (3. odstavek 10.1. razdelka) in razume na omejen ali tradicionalen način (6. odstavek 10.1. razdelka). Sporočanje o različnih načinih sprejemanja in obravnavanja programa Enake možnosti v državah članicah bi lahko izredno koristilo pri razvoju novih programov. Majhno število skupin, na primer, obravnava neenakosti med spoloma na enem tematskem področju, toda v okviru celotnega programa se s tem ukvarja večina skupin.

3.10 Negativni učinek različnih časovnih okvirov/procesov med državami članicami (5. odstavek 10.1. razdelka) sega onstran vzpostavljanja transnacionalnih partnerstev, kjer je bil naslovljen za drugi krog. Uveljavljanje upravnih postopkov in postopkov spremljanja, časovni okvir ukrepa 3 in splošno trajanje projekta se lahko razlikujejo med državami in zato utegnejo biti kontraproduktivni v transnacionalnem delovanju.

3.11 Postopki izbiranja za programe drugega kroga bi lahko imeli korist od dostopa do svetovanja s strani dveh vodilnih držav za vsako tematsko področje, tako da imajo lahko organi za upravljanje korist od določene mere usklajevanja med državami članicami.

V Bruslju, 2. junija 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu za odločitev Sveta o ustanovitvi Evropskega sklada za begunce za obdobje 2005-2010“

(KOM(2004) 102 končna verzija - 2004/0032 (CNS))

(2004/C 241/10)

23. februarja 2004 se je Svet odločil, da v skladu z 262. členom Pogodbe ES zaprosi Evropski ekonomsko-socialni odbor za stališče o naslednji temi: Predlog za odločitev Sveta o ustanovitvi Evropskega sklada za begunce za obdobje 2005-2010.

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialna vprašanja in državljanstvo Unije, ki ji je bila zaupana priprava tega dela, je 5. maja 2004 sprejela svoje mnenje. Poročevalka je bila gospa Cassina.

Odbor je na svojem 409. plenarnem zasedanju (seji dne 2. junija) s 184 glasovi za, 3 proti in 12 vzdržanimi glasovi sprejel naslednje mnenje.

1. Uvod

1.1 28. septembra 2000 je sprejel Svet sklep št. 2000/596 o ustanovitvi Evropskega sklada za begunce za obdobje 2000-2004 (v nadaljnjem besedilu: ESB I). Denarna sredstva za petletno obdobje so znašala 36 milijonov evrov. Ta sklad je najprej predstavil prvo potrebno racionalizacijo in strukturiranje – predvsem na pobudo Evropskega parlamenta ⁽¹⁾ – glede na ukrepe, ki so bili od leta 1997 postopno vključeni v letne proračunske smernice. Evropski ekonomsko-socialni odbor je ob tej priložnosti pozdravil predlog za sklep Sveta ⁽²⁾.

1.2 Dobro leto pred pretekom obdobja, predvidenega za ESB I, je 31. decembra 2004 Komisija preverila izkušnje, ki so bile pridobljene v državah članicah in na ravni Skupnosti v teku izvedbe ESB I, in organizirala pregledno konferenco ⁽³⁾ in dala glede na obdobje ESB, ki je sledilo, izdelati obsežno oceno posledic ⁽⁴⁾. Pri pregledu so bili upoštevani tudi učinki na druge ukrepe in programe Unije ter njihovo medsebojno dopolnjevanje ⁽⁵⁾.

1.3 Na podlagi teh bogatih izkušenj je Komisija 12. februarja 2004 predložila „Predlog za odločitev Sveta o ustanovitvi Evropskega sklada za begunce za obdobje 2005-2010“, na katerem temelji to mnenje.

⁽¹⁾ Poročevalec: Gérard Deprez, član Evropskega parlamenta.

⁽²⁾ UL C 168, 16. 6.2000 (Poročevalka: grofica Eulenburg).

⁽³⁾ 30./31. oktobra 2003.

⁽⁴⁾ SEC(2004) 161/KOM(2004) 102 dokončno, z dne 12. februarja 2004 - Commission Working Staff Paper – Proposal for a Council Decision establishing the European Refugee Fund for the period 2005-2010 – Extended Impact Assessment.

⁽⁵⁾ To zlasti zadeva proračunske linije, ki so bile v letih 2003 in 2004 na voljo za pilotne projekte integracije; predlog za ustanovitev Evropske agencije za operativno sodelovanje na zunanjih mejah; uporaba programa EQUAL za poklicno vključevanje prosilcev za azil itd.

2. Bistvena vsebina predloga Komisije

2.1 Komisija predlaga ustanovitev Evropskega sklada za begunce (ESB II) za obdobje šestih let, ki bi imel na razpolago 687 milijonov evrov. Namen sklada je financiranje ukrepov posameznih držav na področju sprejema, integracije in prostovoljnega vračanja državljanov tretjih držav ali tistih brez državljanstva, ki jim je bil priznan status begunca ⁽⁶⁾, ki so upravičeni do mednarodne zaščite (v okviru predpisov, ki urejajo novo naselitev), katerim je priznana nekakšna oblika subsidiarnega varstva ali so zaprosili za eno od navedenih oblik varstva ali jim je priznано prehodno varstvo ⁽⁷⁾.

2.2 Ukrepi, ki jih je moč podpreti. Ukrepi držav članic, ki jih ESB II lahko sofinancira, obsegajo raznovrstne naloge na področju sprejema, integracije in prostovoljnega vračanja. Za sofinanciranje pridejo v poštev zlasti: sprejemni objekti; pomoč v materialnem, medicinskem ali psihološkem smislu; jezikovna podpora; izobraževanje in usposabljanje ter ponovno vključevanje v poklic; izboljšave sprejemnih ustanov; zavzemanje za vrednote, ki so utemeljene v Listini temeljnih pravic EU; pospeševanje obveščanja lokalnega prebivalstva in udeležba pripadnikov ciljne skupine v družbenem in kulturnem življenju; pospeševanje samostojnosti končnih koristnikov; ukrepi za udeležbo lokalnih javno-pravnih teritorialnih skupnosti, nevladnih organizacij in državljanov; informacije in posvetovanja glede vračanja ter pomoč pri povratku v rodno državo.

2.2.1 Če bo treba uporabiti mehanizme za prehodno zaščito, lahko Sklad prevzame tudi do 80 % stroškov takojšnjih ukrepov na področju sprejema, nastanitve, sredstev za preživljanje, zdravniške in psihološke oskrbe, stroškov zaposlenih in stroškov upravljanja ter stroškov logistike in prevoza.

⁽⁶⁾ V skladu s statusom, ki je bil definiran v Ženevski konvenciji z dne 28. julija 1951 in ki je bil spremenjen s Protokolom z dne 31. januarja 1967.

⁽⁷⁾ V smislu direktive 2001/55/ES.

2.2.2 10 % sredstev, ki jih ima na razpolago ESB II, je predvidenih za ukrepe Skupnosti, ki jih na naslednjih področjih izvaja Komisija sama – ter za njihove upravnotehnične stroške: projekti Skupnosti za sodelovanje, olajšanje izmenjave izkušenj, inovativni pilotni projekti, raziskovanje in uporaba novih tehnologij na področju azilne politike.

2.3 Izvedba ESB II. Izvedba ESB II temelji na pristojnosti, ki si jo delijo države članice in Komisija.

2.3.1 Komisija določa smernice večletnih programov, se prepriča o obstoju in tehnični uporabnosti upravnih in kontrolnih sistemov držav članic in zagotavlja izvajanje ukrepov Skupnosti. Komisijo podpira odbor v skladu s sklepom št. 1999/468/ES.

2.3.2 Države članice so odgovorne za izvajanje ukrepov posameznih držav; oblikujejo „pristojni organ“ s statusom pravne osebe in potrebne upravne zmogljivosti; v prvi vrsti so pristojne za finančni nadzor ukrepov in sodelujejo s Komisijo pri zbiranju potrebnih statističnih podatkov.

2.3.3 Države članice in Komisija zagotavljajo razširjanje rezultatov, preglednost, skupno usklajenost ukrepov ter komplementarnost z drugimi zadevnimi instrumenti in ukrepi Skupnosti.

2.4 Načrtovanje. Za načrtovanje sta predvideni dve večletni časovni obdobji (2005-2007 in 2008-2010). Države članice Komisiji predložijo osnutek večletnega programa in Komisija ga prek odbora odobri v treh mesecih, potem ko preveri prošnje na podlagi ciljev, ki so določeni v smernicah. Večletni programi, ki jih je odobrila Komisija, se preoblikujejo v letne programe.

2.5 Razporeditev sredstev. Vsaka država članica prejme na leto pavšalni znesek 300.000 evrov. Ta znesek se za prva tri leta za nove države članice določi v višini 500.000 evrov na leto.

2.5.1 Preostala sredstva, ki so na razpolago za celo leto, se med države članice razporedijo na naslednji način: 35 % v skladu s številom oseb, ki jim je bil v treh predhodnih letih podeljen status begunca, mednarodno varstvo v okviru predpisov za nove priseljence ali ki jim je bila priznana kaka oblika

subsidiarnega varstva; 65 % v skladu s številom oseb, ki so v predhodnih treh letih zaprosile za azil ali ki jim je bila priznana prehodna zaščita. Del zneska, ki je predviden za celo leto, se sme porabiti za tehnično in administrativno podporo. Finančno podporo daje sklad v obliki zneskov, ki jih ni treba vrniti; v primeru dokazanih nepravilnosti pa se zahteva vračilo z zamudnimi obrestmi v skladu z obrestno mero, ki jo je določila Evropska centralna banka s pribitkom 3,5 %. Da bi bile države članice v teku programa lahko upravičene do nadaljnjega sofinanciranja, morajo predložiti poročilo in izjave o odhodkih, ki jih je potrdila ustanova, ki je neodvisna od pristojnega upravnega organa.

2.5.2 Znesek Skupnosti znaša pri ukrepih, ki so jih izvedle države članice največ 50 % skupnih stroškov projekta. Pri inovativnih projektih ali pri transnacionalnih ukrepih je mogoče ta odstotek zvišati na 60 % in v državah članicah, ki dobivajo sredstva iz kohezijskega sklada, na 75 %.

2.6 Vrednotenje. Komisija predloži prvo vmesno poročilo najkasneje do 30. aprila 2007 in drugo vmesno poročilo najkasneje do 31. decembra 2009. Najkasneje do 31. decembra 2012 predloži poročilo za naknadno oceno.

3. Opombe

3.1 Odbor na splošno pozdravlja predlog Komisije in je mnenja, da ESB II lahko pomeni pomemben korak pri izvajanju tistega dela IV. poglavja sporazuma, ki se nanaša na pravico do azila, kot tudi pri izvajanju sklepov, ki jih je oblikoval Evropski svet v Tampereju in ki so bili oblikovani na naslednjih zasedanjih Sveta glede smernic in izvedbenih določil na področju politike viz, azila in priseljevanja. Pomanjkljivo izvajanje teh sklepov ali sporazumi Sveta o področjih, ki bi oslabil prvotni predlog in obdržali možnost velikih razlik med določbami posameznih držav, bodo najbrž škodili potencialni učinkovitosti Sklada. Evropski ekonomsko-socialni odbor obžaluje, da se pred kratkim sprejeta direktiva, ki ureja status beguncev ⁽¹⁾, vsebinsko močno razlikuje tako od predloga Komisije ⁽²⁾ kot tudi od želja in priporočil EESO, ki so bila izražena v njegovem mnenju ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Sprejeta 29. aprila 2004.

⁽²⁾ Predlog za Direktivo Sveta o minimalnih normah za priznanje in dodelitev begunskega statusa državljanom tretjih držav in tistim brez državljanstva ali statusa oseb, ki potrebujejo mednarodno varstvo druge, v UL C 51, 26.2.2002.

⁽³⁾ Glej mnenje EESO v UL C 221, 17.9.2002 (Poročevalka: gospa Le Nouail-Marlière).

3.1.1 Pomen programa ponazarja že samo prihod okrog 400.000 prosilcev za azil na leto ⁽¹⁾. Za tem se pogosto skrivajo izkušnje, ki jih zaznamuje hudo človeško trpljenje. Ti ljudje potrebujejo solidarnost, materialno, moralno in psihološko podporo, dostojanstven sprejem, ustrezne storitve, pregledne in učinkovite postopke, možnosti za aktivno vključevanje v družbeno okolje Skupnosti z delom ali drugačnimi dejavnostmi kot tudi varno vrnitev v primeru dokazane ali zavestne želje po povratku v domovino.

3.2 Naraščanje vsote sredstev v primerjavi z ESB I (687 milijonov evrov za šest let v primerjavi s 36 milijoni evrov za petletno obdobje prejšnjega programa) se zdi občutno, toda EESO opozarja, da je v primerjavi z dejanskimi potrebami beguncev ESB I razpolagal z zelo omejenimi sredstvi, in z zadovoljstvom ugotavlja, da so bile v predlogu za finančno napoved 2007-2013 v poglavju o varnosti, pravu, migracijah in azilu določene posebne prioritete in da je bilo za to področje postopno zagotovljeno čedalje več sredstev. Zalogaj ESB II sledi temu trendu.

3.2.1 ESB II je po eni strani izraz potrebnih prizadevanj po solidarnosti na pomembnem političnem področju, po drugi strani pa kaže, da se ustanove Skupnosti zavedajo dejstva, da vprašanj v zvezi s IV. poglavjem Pogodbe ni mogoče rešiti brez širšega in skupnega prevzemanja odgovornosti vseh akterjev. To kliče po namenskih ukrepih, katerih nosilci so civilna družba in lokalni organi; v ta namen je treba zavarovati pravne podlage, instrumente in postopke z vidika izvajanja skupne azilne politike. Odbor opozarja, da mora ESB II izpopolniti in okrepiti že obstoječe nacionalne ukrepe, ne pa zamenjati dosežanje ukrepe. Še zlasti ne bi smeli zmanjšati udeležbe socialnih partnerjev in akterjev civilne družbe, temveč bi jo bilo treba povečati in izboljšati.

3.2.2 Delež sredstev, ki so na razpolago za ukrepe Skupnosti, je bil upravičeno zvišan s 5 % pri ESB I na 10 % pri ESB II. Odbor opozarja, da je že v svojem mnenju o ESB I zahteval, da se za ukrepe Skupnosti predvidijo sredstva v višini 10 % in poudarja, da ta delež pomeni spodnjo mejo, da bi tako med drugim lahko zasledovali dva nujno potrebna cilja: pospeševanje transnacionalnih in inovativnih pobud (tudi s strani organizirane civilne družbe) po eni strani in po drugi strani podporo študijam, raziskavam in primerjavam v vseh državah članicah.

⁽¹⁾ V zadnjih dveh letih naval upada, seveda pa ni mogoče izključiti nepričakovanega porasta; upoštevati je treba, da na porast, do katerega bi prišlo zaradi nepoenotenih nacionalnih statističnih metod, lahko vplivajo tudi različne politike držav članic in njihovo upravnotehnično izvajanje.

3.3 Tudi porazdelitev sredstev med različne dejavnosti (sprejem, integracija in prostovoljna vrnitev) je uravnotežena in ustreza sedanjemu položaju v državah članicah in predvidljivi prihodnji razdelitvi tokov prosilcev za azil ali drugih oseb, potrebnih pomoči. Sofinanciranje, določeno glede na pet ciljnih skupin, odraža trenutni položaj v državah članicah, pri čemer večletno načrtovanje, ki se vsako leto prilagaja izvedbi programa, omogoča morebitne potrebne prilagoditve, ki bi bile posledica nepričakovanih dogodkov. Postopek Odbora nadalje omogoča skupni nadzor nad izvajanjem in olajšuje širjenje zanesljivih postopkov in inovativnih ukrepov. Po mnenju Odbora bi bilo treba porabiti precejšen del sredstev za ukrepe glede sprejema in integracije. Želi, da države članice glavnine izdatkov v okviru večletnih programov ne bi preveč usmerile na ukrepe za vračanje.

3.3.1 Odbor z zadovoljstvom ugotavlja, da so med ukrepi za integracijo predvideni tudi ukrepi za ponovno zaposlitev, kajti možnost plačevanja sredstev za preživljanje – ali zato, da se k temu občutno pripomore – zvišuje samozavest in povečuje občutek socialne pripadnosti. Na ta način se poleg tega preprečuje, da se zlasti mladi zaradi dolgotrajne brezposelnosti in pomanjkanja denarja prisiljeni ukvarjati z neprijavljeno zaposlitvijo ali z dejavnostmi na robu legalnosti. EESO na vsak način poudarja, da je treba ustvariti delovne razmere, ki osebami, ki jih ESB II zajema, omogočajo, da aktivno sodelujejo v postopkih in z njimi povezanih dejavnostih. Na žalost mora EESO z obžalovanjem ugotoviti, da je odločitev, ali je begunce mogoče vključiti z delom ali ne, v skladu z zadnjim sklepom Sveta o statusu beguncev prepuščena državam članicam. Odbor spominja, da je v svojih mnenjih ⁽²⁾ vedno opozarjal, da je treba spodbujati zaposlenost teh skupin ljudi. EESO zastopa stališče, da je udeležba pri poklicnem delu pravica, ki se je ne sme omejevati z nikakršno diskriminacijo.

3.3.2 Odbor nadalje priporoča, naj se v prvi vrsti sprejmejo ukrepi za kulturno in psihološko izobraževanje upravnega osebja in redarjev, ki prihajajo v stik s prosilci za azil in osebami z drugačnim priznanim varstvom. To je tudi potrebno, da bi popravili negativno sliko, ki jo ustvarjajo tisk in mediji, in da bi dokazali, da predsodki, ki veljajo o vsakdanjiku beguncev, niso resnični. Ukrepi, ki spodbujajo dialog med zgoraj omenjenimi skupinami in državljani določene države gostiteljice ter poznavanje vsakokrat različne kulture, so prav tako zelo pomembni za integracijo in socialni konsenz – kar je predpogoj za učinkovito izvedbo ESB II.

⁽²⁾ Primerjaj mnenje EESO k Predlogu za direktivo Sveta glede minimalnih norm za sprejem prosilcev za azil v državah članicah, točka 4.3, v UL C 48, 21.2.2002 (poročevalec: g. Mengozzi) in mnenje glede zgoraj omenjenega predloga o statusu beguncev točka 3.7.1, v UL C 221, 17.9.2002 (poročevalka: gospa Le Nouail-Marlière).

3.4 Odbor pozdravlja strateško zasnovano programa, ki je razčlenjen v smernice, večletne programe, ki se preoblikujejo v letne programe, dve vmesni poročili Komisije in poročilo za naknadno oceno. Tak pristop so Komisija in države članice uporabile že v drugih postopkih pri skupnem izvajanju programov in kaže, da je to učinkovit način za pravično razdelitev odgovornosti med Komisijo in državami članicami, pri kateri se načelo subsidiarnosti razume kot skupna odgovornost. ESB II dejansko ne more biti le instrument za delitev sredstev med države članice, marveč mora izpolniti v točki 3.1 navedeno zahtevo po tem, da se je treba bolj približati uresničenju skupne azilne politike. S stališča, da niso sprejeti vsi pravni instrumenti, predlagani za izvajanje te politike, lahko izvajanje ukrepov, ki jih financira ESB II, državam članicam olajša tudi odločanje glede še odprtih vprašanj.

3.4.1 Ustanovitev pristojnega organa v vsaki državi članici bo koristila enotnosti in zaokroženosti nacionalnih programov, popolnoma pregledni in pravilni izvedbi ukrepov v posameznih državah ter nujno potrebnemu vzdrževanju odnosov z državljani in civilno družbo. EESO opozarja na pomen, ki ga predlog pripisuje udeležbi in soodgovornosti udeleženi partnerjev pri programu že vse od priprave večletnih programov. Velik pomen, ki se pripisuje vključitvi organizacij civilne družbe, je odločilnega metodološkega pomena za zagotavljanje potrebne upoštevanja na terenu zbranih izkušenj za vodenje javne razprave, da bi dosegli soglasje, in torej za dobro upravno prakso (governance) na tem področju. Odbor je v svojih mnenjih že večkrat opozoril na to in z zadovoljstvom je to misel ponovno zasledil v dokumentu Komisije.

3.4.1.1 Po mnenju Odbora je posebnega pomena, da se zagotovi in olajša dostop nevladnih organizacij do sprejemnih in tranzitnih centrov, da bodo pri prvem sprejemu lahko dejavni pri podpori. Te dejavnosti bi bile lahko vsekakor predmet specifične akcije Skupnosti, da bi povečali njihovo učinkovitost.

3.4.2 Izkušnje, pridobljene v zadnjih letih v vseh državah članicah, ponazarjajo učinkovitost partnerstev med nacionalnimi in lokalnimi upravami na eni strani in organizacijami civilne družbe na drugi. Odbor upa, da bogastvo izkušenj, pridobljenih v okviru tega sodelovanja pri izvajanju ESB II ne bo izgubljeno, temveč ga bodo dopolnili novi in bolje strukturirani instrumenti.

3.5 Struktura ESB II ustreza različnim stanjem v državah članicah in osrednjemu merilu, naj se sredstva porazdelijo v skladu z močjo posamezne ciljne skupine. Odbor poudarja, da je pri oblikovanju smernic za večletno načrtovanje treba posvetiti pozornost tem razlikam in še zlasti različni stopnji zrelosti teh politik v različnih državah članicah.

3.5.1 Značilno je, pa čeprav skoraj le simboličnega pomena, da se novim državam članicam v prvih treh letih programa dodeli fiksni letni znesek, ki presega znesek za EU-15. Nove države članice so si pridobile le malo izkušenj na tem področju in nekatere se bodo znašle na novi zunanji meji EU. Njihova vključitev v že razvito azilno politiko EU-15 in zmožnost uporabe skupnih instrumentov na tem področju je zato odločilnega pomena. Predvsem morajo biti novim državam članicam dostopne izkušnje, ki so bile pridobljene v EU-15. Prav tako je nujna specifična podpora, ki priznava prednost ukrepom Skupnosti za oblikovanje upravnih kapacitet na področju azilne politike.

3.6 Odbor opozarja, da morajo biti postopki za razpolaganje s sredstvi za ESB II nujno učinkoviti. Treba se je izogibati, da bi zapleteni in nerazumljivi postopki vodili do nepravilnosti. Odbor zahteva, naj civilno-druženih organizacij, ki se zavzemajo za begunce in osebe z različnimi vrstami zaščite, ne ovirajo zamudni in/ali upravni pogoji, ki jih je le s težavo moč izpolniti, in to niti na ravni držav članic niti na ravni Skupnosti. Ne glede na to, koliko bi nevladna organizacija rada izpolnila zahteve glede preglednosti, deluje drugače in potrebuje popolnoma drugačno fleksibilnost kot na primer gradbeno podjetje, ki zmaga v razpisnem postopku za gradnjo objekta za prvi sprejem. Odbor se boji, da niso ustrezno osvetljene dolžnosti in področja pristojnosti v pogodbah, ki jih pristojni organi sklenejo z organizacijami civilne družbe. Organizacije podpisnice so potem prisiljene, da se ukvarjajo z upravno prakso in izkazi o izdatkih, namesto da bi se posvečale učinkovitosti svojih prizadevanj za spoštovanje pravic in izpolnjevanje potreb ciljnih skupin.

3.6.1 Odbor je nadalje mnenja, da bi morale biti zamudne obresti na zneske, ki jih je treba vrniti v primeru nepravilne uporabe, le simbolične. Tako naj bi preprečili, da države članice za svoje kritje pri razpisih predpišejo utesnjujoče postopke, ki gredo na škodo učinkovitosti angažiranja in udeležbe nevladnih organizacij. Odbor opozarja, da ni azilna politika v nobeni državi članici izključno vprašanje državnih struktur in da v nekaterih državah begunci in osebe, ki jim je priznana neka oblika zaščite, ne bi imeli nikakršnih možnosti, če jih ne bi podpirala nevladna organizacija. Odbor zato zahteva, da se ti pomisleki upoštevajo v izvedbenih določilih za ESB II.

3.7 Odbor poziva Komisijo, naj vzpodbuja države članice, da bi določile skupna merila za preverjanje podatkov. Kvantitativni vidiki so za izvajanje ESB II prav tako pomembni kot kvalitativni vidiki, saj temelji uporaba sredstev sklada za sofinanciranje na podatkih o različnih kategorijah oseb s statusom begunca ali z drugačnimi oblikami zaščite oz. na prosilcih.

3.8 V skladu z drugim odstavkom 26. člena predloga Komisije, bi se morale države članice pri svojih ocenah posvetovati z nevladnimi organizacijami in s socialnimi partnerji.

4. Sklepi

4.1 Odboru se zdi predlog o ustanovitvi Evropskega sklada za begunce (ESB II) za obdobje 2005-2010 smiseln; razpolaga s precejšnjimi sredstvi in je strukturiran na način, da je odgovornost, ki se deli med države članice in Komisijo v celoti učinkovita. Odbor nadalje vztraja, da naj bosta fazi sprejema in integracije še nadalje temeljna stebra ustrezne azilne politike.

4.2 Odbor pozdravlja dejstvo, da terja predlog, ki zadeva države članice in pristojne organe, ki jih je treba ustanoviti, angažiranost vseh udeležениh akterjev – zlasti organizacij civilne družbe ter regionalnih in lokalnih javno-pravnih terito-

ričnih skupnosti – v okviru čedalje bolj učinkovitega partnerstva. Kljub temu opozarja, da je pri razpolaganju s sredstvi sklada treba dati prednost učinkovitosti ukrepov in da morajo biti postopki za izvajanje ukrepov s strani nevladnih organizacij enostavni in pregledni.

4.3 Odbor izrecno opozarja, da je treba določiti skupna merila za preverjanje podatkov na področju beguncev, da bi lahko zagotovili enako obravnavanje in primerljivost ukrepov, ki se izvajajo v različnih deželah. Zahteva, naj ukrepi Skupnosti v prvi vrsti veljajo oblikovanju zadevnih upravnih kapacitet v novih državah članicah.

4.4 Odbor upa, da bo kmalu sprejeta odločitev o predlogu za ESB II in da bodo to odločitev spremljala ustrezna in pregledna izvedbena določila.

Bruselj, 5. maj 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o pogojih za dostop do zemeljskega plina iz prenosnih omrežij“

(KOM(2003) 741 končna verzija - 2003/0302 (COD))

(2004/C 241/11)

Svet se je 23. januarja 2004 v skladu s 95. in 251. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti odločil posvetovati z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom o Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o pogojih za dostop do zemeljskega plina iz prenosnih omrežij.

Strokovna skupina Promet, energija, infrastruktura in informacijska družba, ki je odgovorna za pripravo dela Odbora v zvezi s to zadevo, je 10. maja 2004 sprejela mnenje. Poročevalka: gospa Sirkeinen.

Na 409. plenarnem zasedanju 2. in 3. junija 2004 (sestane z dne 2. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor z 154 glasovi za, 1 proti in 10 vzdržanimi glasovi sprejel naslednje mnenje.

1. Uvod

1.1 Druga direktiva notranjega trga z zemeljskim plinom, ki je bila sprejeta junija 2003, naj bi zagotovila potrebne strukturne spremembe v zakonodajnem okvirju, ki bi odpravile še preostale ovire do izoblikovanja notranjega trga z zemeljskim plinom. Direktiva predvideva, da bodo imeli najkasneje po 1. juliju 2004 vsi negospodinjiski potrošniki plina pravico do proste izbire dobavitelja, po 1. juliju 2007 pa bo ta pravica pripadala vsem uporabnikom. Razen tega predvideva tudi dostop tretjih oseb do prenosnih in distribucijskih omrežij na podlagi objavljenih in reguliranih tarif, dostop do skladiščnih

zmogljivosti na temelju pogajanj ali predpisov, pravne poenostavitve prenosa ter velikih in srednje velikih distribucijskih družb ter ustanovitve upravnega regulatorja v vsaki državi članici.

1.2 Za uresničitev cilja notranjega plinskega trga so potrebni dodatni podrobni ukrepi v zvezi z načinom upravljanja s prenosnimi sistemi. Za elektriko so bili podobni ukrepi predpisani z uredbo, ki je bila sprejeta v juniju 2003. Ta uredba zagotavlja skupno tarifno strukturo, vključno za čezmejno trgovanje, informacije o zmogljivostih medsebojnih povezav in pravila glede obvladovanja zastojev.

1.3 Evropski regulativni forum za plin se sestaja dvakrat letno v Madridu, da bi razvil praktična pravila za prenos na trgu s plinom. Forum sestavljajo Komisija, države članice, nacionalni regulativni organi ter plinska industrija in uporabniki omrežij. V februarju 2002 so bile na forumu dogovorjene „Smernice za dobro prakso dostopa tretjih oseb“, septembra 2003 pa podrobnejša spremenjena verzija smernic. Te smernice niso zavezujoče in so bile dogovorjene na prostovoljni podlagi, vendar pa so upravljavci prenosnih sistemov in druge stranke obljubili, da jih bodo upoštevali.

1.4 Komisija je nadzorovala upoštevanje smernic s strani upravljavcev prenosnih sistemov in poroča, da še vedno prihaja do neusklajenosti v velikem in nesprejemljivem obsegu. Komisija trdi, da smo še daleč od doseganja enakih možnosti v smislu pogojev dostopa do plinskih prenosnih omrežij.

2. Predlog Komisije

2.1 Cilj predloga Komisije je krepitev notranjega trga z zemeljskim plinom z ustanovitvijo novega zakonodajnega okvira za prenos plina na evropski ravni na temelju sklepov z zadnjega Madridskega foruma. Predlagana pravila se opirajo na obstoječo zakonodajo za čezmejno izmenjavo električne energije, vendar presegajo področje uporabe, določeno s to zakonodajo, kajti določujejo dostop do omrežja in postavljanje tarif za prenos zemeljskega plina znotraj posameznih držav članic.

2.2 Uredba o pogojih dostopa do plinskih omrežij predpisuje sprejem podrobnih zavezujočih smernic na temelju veljavnih Smernic dobre prakse, sprejetih na Madridskem forumu (razen tekočih tarifnih vprašanj), in ureja:

- storitve tretjim osebam, ki jih nudijo upravljavci plinskih omrežij;
- razporeditve zmogljivosti in obvladovanja zastojev, vključno z načelom „uporabi ali izgubi“ in mehanizmi sekundarnega trgovanja;
- zahteve po preglednosti;
- tarifne strukture in izpeljave, vključno s saldiranjem stroškov.

2.3 Razen tega predvideva uredba metodo za nadaljnji razvoj teh smernic s pomočjo komitologije. Nacionalni upravni organi morajo zagotoviti izvajanje dogovorjenih smernic.

3. Splošne opombe

3.1 Cilj predlagane uredbe je določitev poštenih pravil za dostop do plinskih omrežij. Temeljna cilja sta izboljšanje konkurence na notranjem plinskem trgu in zagotavljanje zanesljivosti oskrbe za vse uporabnikov ter s tem spodbujanje naložb v prenosno infrastrukturo. Trenutno so zmogljivosti plinskih omrežij v EU zadostne, vendar se to lahko kmalu spremeni, saj povpraševanje po plinu hitro narašča. Zaradi naraščajoče odvisnosti Evropske unije pri dobavljanju zemeljskega plina iz tretjih držav ter s tem povezanim tveganjem dobavljanja ter varnosti sta upravljanje in nadzor prenosnih infrastruktur zemeljskega plina neobhodno potrebna.

3.2 Smernice Madridskega foruma obstajajo od februarja 2002, v svoji sedanjí, dopolnjeni obliki pa več kot pol leta. Predstavniki plinske industrije trdijo, da je to obdobje prekratko za kakršnekoli ugotovitve glede izvajanja smernic in da bi raje obdržali prostovoljno izbiro izvajanja in nacionalno zakonodajo na podlagi principa subsidiarnosti, ki se upošteva v drugi smernici o notranjem plinskem trgu. Poudarjajo potrebo po zanesljivi, stabilni in spodbujevalni zakonodajnem okvirju, ki bi olajšal naložbe in minimaliziral tveganja investorjev.

3.2.1 Smotno si bi bilo zastaviti vprašanje, ali je glavni razlog za zamude pri izvajanju v resnični nesposobnosti upravljavcev, da se prilagodijo. Glede tega Komisija opaža, da je bila v več državah članicah prilagoditev opravljena v zastavljenem časovnem okvirju.

3.2.2 Naslednja ugotovitev v zvezi s hitrostjo prilagajanja je, da je bila Uredba o dostopu do omrežij za prenos električne energije odobrena sredi leta 2003 in je dopolnila Direktivo o trgih električne energije hkrati z Direktivo o trgih plina.

3.3 Ob upoštevanju teh argumentov Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja predlog Komisije o Uredbi o pogojih za dostop do plinskih prenosnih omrežij. Odbor pa ima nekaj pripomb glede vsebine osnutka Uredbe.

3.4 Obseg osnutka Uredbe je eden izmed predmetov razprave: Ali naj Uredba ureja ves prenos znotraj EU ali samo čezmejni prenos? Ali naj obsega tudi skladiščne zmogljivosti? Evropski ekonomsko-socialni odbor podpira stabilno, učinkovito in usklajeno okvirno zakonodajo za notranji plinski trg, ki upošteva načelo subsidiarnosti in razvoj izmenjav. V skladu s tem in v skladu s političnim dogovorom, na katerem temelji direktiva, je potrebno, da Madridski forum v najkrajšem času začne s pogajanjem o smernicah za dostop do skladiščnih zmogljivosti.

3.5 Ključno vprašanje je, kako pripraviti in odločiti o spremembah pravil, predpisanih z Uredbo. Komisija predlaga, da bi ji pomagal Odbor, ustanovljen po 13. členu Uredbe o pogojih za dostop do omrežja za čezmejno izmenjavo električne energije. Obstoječa pravila so bila dogovorjena na Madridskem forumu, kjer so zastopani upravljavci prenosnih omrežij in njihovi uporabniki. Njihova udeležba bi morala biti zagotovljena tudi v prihodnje z ugotovitvijo v Uredbi, na primer z dodatkom k 14. členu ali v uvodnih izjavah, da bodo bodoče spremembe temeljile na dogovoru na Madridskem forumu.

4. Podrobne pripombe

4.1 V smislu olajšanja dopolnjevanja smernic in izognitve potrebi po skorajšnjih dopolnitvah besedila same Uredbe, bi lahko dopolnili definicije (2. člen) tako, da bi upoštevali predvidljive spremembe smernic.

4.2 Dajatve za dostop do omrežij (člen 3).

Člen 3(1) med drugim določa, da morajo dajatve odslikavati dejanske stroške, vključno z ustreznim povračilom investicije. Odbor bo odobril to točko pod pogojem, da so „stroški“ označeni kot „ekonomsko učinkoviti stroški“, kar pomeni, da potrošniki lahko pričakujejo primerne tarife.

V 1. odstavku je nadalje zapisano, da stroški „v tem primeru upoštevajo primerjalne analize tarif na mednarodni ravni“. EESO meni, da ta formulacija ni dovolj jasna in se sprašuje, ali je v interesu strank. EESO torej predlaga, da se črta ta del stavka.

4.3 14. člen bi moral biti dopolnjen z dodatkom o vključevanju zainteresiranih strani v predlagani postopek komitologije.

4.4 Komisija bi morala pri spremljanju izvajanja Uredbe upoštevati tudi stališča vseh zainteresiranih strani. To bi moralo biti upoštevano v 15. členu.

4.5 Bistveni vidiki omrežij, o katerih morajo biti informacije objavljene, so sedaj opredeljeni v Aneksu (3.2) k osnutku Uredbe. Te opredelitve, ki so ključnega pomena za preglednost, bi morale biti vključene kot člen v osnovno besedilo Uredbe, da bi bilo njihovo dopolnjevanje možno le na podlagi soodločanja.

4.6 Odbor poudarja, da so infrastrukture za prenos zemeljskega plina občutljive in strateškega pomena: izravnave med omrežji, najnižja meja pretoka na stičiščih, izgradnja oskrbovalnih struktur za sisteme plinskih napeljav in tehnika utekočinjenja ter upoštevanje praga nasičenja. Uredba naj bi torej predvidela sredstva in ukrepe, ki upravljavcem na tem področju dovoljujejo nadaljnjo načrtovanje in uspešno vodenje prenosa plina.

Bruselj, 2. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o Regionalnem povezovanju in trajnostnem razvoju

(2004/C 241/12)

21. januarja 2003 je Evropski ekonomsko-socialni odbor v skladu s členom 29(2) svojega poslovnika sklenil na lastno pobudo pripraviti mnenje z naslovom: Regionalno povezovanje in trajnostni razvoj.

Strokovna skupina za zunanje odnose, ki je bila odgovorna za pripravo dela odbora o tej zadevi, je svoje mnenje sprejela 9. marca 2004. Poročevalec je bil g. Dimitriadis.

Na 409. plenarnem zasedanju (sestanek z dne 2. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor z 179 glasovi za, 2 proti in 5 vzdržanimi glasovi sprejel naslednje mnenje.

1. Uvod – Ključna vprašanja

1.1 Cilj tega mnenja je prispevati k določitvi bistvenih sestavnih delov okvira delovanja, ki bo omogočil vključevanje pojma trajnostnega razvoja v evropske razvojne politike na ravni svetovnih regij, kot to določajo meddržavni in regionalni sporazumi ter tozadevni programi. Mnenje prinaša predloge, ki so oblikovani zato, da bi vključitev pojma trajnostnega razvoja v dejavnosti regionalnega povezovanja postala ključni element na dnevnem redu delovnih sestankov skupin EESO z zastopniki držav v razvoju in držav evro-mediteranskega partnerstva. Spodnje mnenje želi tudi opozoriti države v razvoju in najmanj razvite države, da bodo morale na dolgi poti gospodarskega razvoja paziti, da ne ponovijo napak, ki so jih zagrešile evropske države in zanje v prizadevanju za trajnostni razvoj plačale precej visoko ceno.

1.2 Pričujoče mnenje spada v okvir zunanjih odnosov EU z državami v razvoju in z najmanj razviti državami ter z državami evro-mediteranskega partnerstva, s katerimi vzdržuje posebne stike.

1.3 EESO sprejema definicijo trajnostnega razvoja, ki jo je predstavil v predhodnih mnenjih ⁽¹⁾ in ki v tem primeru temelji na poročilu Brundtland in na sklepih vrha v Göteborgu. Poseben pomen je treba pripisati analizi pojma trajnostnega razvoja, ki ga sestavljajo trije stebri: gospodarski razvoj, obziren odnos do okolja in socialna pravičnost.

1.4 Ti trije stebri, ki posamezno ne morejo izčrpno predstaviti pomena pojma trajnostnega razvoja, ponujajo zadostno osnovo za opredelitev njegovih funkcionalnih značilnosti, ki jih ne moremo spregledati, če želimo, da trajnostni razvoj ne bo več zgolj splošen teoretični pojem in da se „prelevi“ v operativno orodje.

⁽¹⁾ Mnenje EESO o Pripravi strategije Evropske Unije na področju trajnostnega razvoja, UL C 221, 7.8.2001.
Mnenje EESO o Trajnostni Evropi, UL C 48, 21.2.2002.
Mnenje EESO o Strategiji trajnostnega razvoja, UL C 94 18.4.2002.
Mnenje EESO o Lizbonski strategiji in trajnostnem razvoju, UL C 95, 23.4.2003.

1.5 Določitev praktičnih lastnosti trajnostnega razvoja je očitno obvezna faza v vseh politikah, katerih bistveni sestavni del je. Vendar je ravno na področju regionalnega povezovanja definiranje praktičnih lastnosti kot njenega neločljivega in neodtujljivega elementa še posebej pomembno, saj se v glavnem izvaja s posebnimi meddržavnimi sporazumi in programi, ki vključujejo točno določene dejavnosti.

1.6 Regionalno povezovanje je eno izmed šestih velikih področij delovanja, ki so jih države članice in Komisija leta 2000 dodelile Evropski uniji. Skupaj s podporo makroekonomskim politikam, z vprašanjem trgovine in razvoja, z varnostjo živil, s trajnostnim razvojem podeželja in s krepitvijo institucionalnih zmogljivosti tvori strategijo Skupnosti, ki zagotavlja uspešno in plodno sodelovanje z državami v razvoju in z najmanj razvitimi državami. To je bilo izrecno poudarjeno na šestem regionalnem seminarju gospodarskih in družbenih krogov AKP-EU.

1.7 Regionalno povezovanje in sodelovanje prispevata k vključevanju držav v razvoj v svetovno gospodarstvo in imata odločilno vlogo pri zagotavljanju miru in preprečevanju konfliktov v teh državah. Zadevne države imajo zaradi tega možnost za poravnavo čezmejnih sporov, zlasti tistih, ki zadevajo okolje ter uporabo in gospodarjenje z naravnimi viri.

1.8 Odnos med regionalnim povezovanjem ter uporabo in gospodarjenjem z naravnimi viri jasno kaže na to, da mora med prizadevanji za regionalno povezovanje in dejavnostmi v zvezi s trajnostnim razvojem obstajati neposredna povezava. Tej povezavi, ki mora biti prisotna tudi v podregionalnem sodelovanju med državami v razvoju in najmanj razvitimi državami ter državami evro-mediteranskega partnerstva, je potrebno dati poseben poudarek.

1.9 Pojem trajnostnega razvoja na pojmovni ravni pokriva veliko širše področje kot pojem regionalnega povezovanja. Prvi pojem se nejasno uporablja za vsa področja gospodarskega in družbenega življenja, medtem ko drugi govori bolj o gospodarskem sodelovanju, ki ga omogočajo trgovinski sporazumi in ciljne trgovinske politike. Vendar sta oba neposredno povezana z novim globaliziranim okoljem, ki se je začelo oblikovati v zadnjih desetletjih in ki je korenito spremenilo gospodarske, družbene in okoljske razmere na planetu.

1.10 Poudariti je treba tudi, da najdemo pojem trajnostnega razvoja zlasti v strateških besedilih, medtem ko je pojem regionalnega povezovanja prisoten predvsem v dokumentih, ki vsebujejo akcijske in politične programe. V tem primeru pojem trajnostnega razvoja zajema tudi regionalno povezovanje, in ni samo njegovo dopolnilo, in pomembno je, da ga razumemo v tem smislu.

1.11 Jasno je, da so osnova zavzemanja EU za regionalno povezovanje držav v razvoju, najmanj razvitih držav in držav evro-mediteranskega partnerstva temeljna načela, filozofija in prednostne naloge, ki so enaki tistim, ki si jih je zadala tudi sama. Trajnosten razvoj je prvovrstna prednostna naloga EU. Čeprav je bil določen za glavni strateški cilj EU, težko trdimo, da mu je bila dodeljena povsem operativna vsebina, zlasti glede na majhno število kvantitativnih in tudi kvalitativnih kazalcev, ki so bili predlagani za njegovo spremljanje. Ta položaj je treba obravnavati kot izziv, ki ga je treba sprejeti, in EESO je v predhodnih mnenjih jasno izrazil svoj namen, da se bo boril za celotno in uspešno vključitev trajnostnega razvoja v libzonsko strategijo. V tem pogledu je treba posebej omeniti mnenje iz maja 2002 o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „K svetovnemu partnerstvu za trajnostni razvoj“.

1.11.1 To mnenje na značilen način ugotavlja, da je „razvoj na svetovni ravni področje, na katerem lahko EU s svojimi izkušnjami veliko prispeva“⁽¹⁾. Zato je treba to znanje na najbolj primeren način prenesti najmanj razvitim državam in državam evro-mediteranskega partnerstva.

1.12 Drugi ključni element v prizadevanjih EU za spodbujanje strategije trajnostnega razvoja prek regionalnega povezovanja, je spoznanje, da so temeljni pogoji trajnostnega razvoja mir, varnost in podpora demokratičnim načelom v regijah, ki si prizadevajo za regionalno povezovanje.

⁽¹⁾ Mnenje EESO o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Na poti k svetovnemu partnerstvu za trajnostni razvoj“, COM(2002) 82 končna 13.2.2002.

2. Regionalno povezovanje in trajnostni razvoj v okviru globalizacije

2.1 Ko bomo začeli oblikovati okvir delovanja, ki je omenjen v odstavku 1.1, ne bomo mogli spregledati globaliziranega okolja zadnjih desetletij in še zlasti vezi, ki obstajajo med regionalnimi sporazumi o povezavah ali regionalnimi trgovinskimi sporazumi ter Svetovno trgovinsko organizacijo (STO).

2.2 Prva naloga STO je liberalizacija mednarodne trgovine s pomočjo odprave carin ter izkrivljenih subvencij kot tudi odprava necarinskih ovir pri blagovni menjavi. Regionalni razvojni sporazumi se morajo ujemati s tem ciljem in predstavljati dodaten korak v tej smeri, s tem ko se s svojimi učinki osredotočajo na vprašanja, ki zadevajo prestrukturiranje na nacionalni ravni s ciljem, da se znižajo notranje trgovinske ovire. Po tej poti se morajo lotiti tudi vprašanj, kot so prerazporeditev obdavčenja, zmanjšanje politične nestabilnosti in korupcije ali ustanovitev novih institucij s podporo za njihov razvoj ali druga notranja vprašanja. Tako se zdijo bolj združljivi s sprejetimi ukrepi, ki vodijo k trajnostnemu razvoju, če imajo „stranske“ posledice na področju socialne in okoljske politike.

2.3 Čeprav ni gotovo, da so stranski učinki vedno pozitivni, moramo priznati, da skušajo regionalni razvojni sporazumi delovati bolj enotno kot tisti, ki so bili sklenjeni s posredovanjem STO.

2.4 Drugo vprašanje v zvezi s trajnostnim razvojem in regionalnim povezovanjem je vprašanje neposrednih tujih vlaganj v države v razvoju in v najmanj razvite države.

2.5 Še pred kratkim so se ta vlaganja vedno bolj usmerjala k državam v razvoju. V desetletju 1990-2000 so se njihovi prilivi pomnožili z osem, vendar so bili večinoma namenjeni manjšemu številu teh držav.

2.6 Neposredna tuja vlaganja lahko pomembno vplivajo na gospodarski razvoj ter posledično na zmanjševanje revščine, in sicer z ustvarjanjem delovnih mest, kar je bistveni pogoj za trajnostni razvoj. Nesporno je, da lahko znatno prispevajo k zviševanju življenjske ravni državljanov v najmanj razvitih državah in v državah evro-mediteranskega partnerstva. Zato lahko pričakujemo, da bo proizvodni proces zaradi javnih vlaganj, ki bodo sledila tujim, omogočil povečanje nacionalnega bogastva in izboljšanje osnovne infrastrukture.

2.7 Vendar obstaja dejstvo, da je namen neposrednega tujega vlaganja v države v razvoju in v najmanj razvite države pogosto in predvsem izkoriščanje nizkih stroškov delovne sile. Različne študije kažejo veliko verjetnost, da bodo imela takšna posredovanja dolgoročno škodljive posledice za trajnostni razvoj in regionalno povezovanje. Razlog za to je, da se ustvarjena delovna mesta ne opirajo na proizvodnjo izdelkov in storitev, ki temeljijo na enotni strategiji, povezani predvsem s tremi stebri trajnostnega razvoja (gospodarska trajnost, obziren odnos do okolja, socialna pravičnost).-{}- Res je, da nizki stroški dela podjetjem pomagajo, da so gospodarsko trajna, nimamo pa podobnih zagotovil, da bodo zadevna vlaganja preiščljena s stališča okolja in socialno pravična.

2.8 Vsekakor je na teoretični ravni verjetno, da ima lahko država, ki je podpisnica regionalnega razvojnega sporazuma, ob tem pa prejema v primerjavi z drugimi državami v partnerstvu veliko več neposrednih tujih vlaganj, težave pri izvajanju integracijskega procesa na regionalni ravni. Do tega lahko pride zato, ker vlaganja morebiti niso popolnoma v skladu z načeli regionalnega sodelovanja, ki jo povezuje z drugimi državami.

2.9 Primerno je torej, da se opravijo natančnejše raziskave in da se, kolikor je to mogoče, s kvantitativnega in kvalitativnega stališča preučijo posledice neposrednih tujih vlaganj na trajnostni razvoj in regionalno povezovanje držav v razvoju. Z drugimi besedami, teh vlaganj se ne sme več ocenjevati glede njihove donosnosti samo na podlagi ekonomsko-finančnih meril, temveč je treba ocenjevati tudi njihov učinek na okolje in družbo. Posebno pozornost je treba nameniti preučevanju vloge podjetij, zlasti kar zadeva spodbujanje njihove socialne odgovornosti.

3. Strategija in izvajanje na ravni Evropske unije

3.1 Nesporno je, da si EU prizadeva za regionalno povezovanje, ki gre v smeri trajnostnega razvoja. Glede na spoznanje, da je regionalno povezovanje eden glavnih vzvodov rasti, je logično, da skušamo zlasti v državah v razvoju in v najmanj razvitih državah vključiti pojem trajnostnega razvoja v tam pripravljen model gospodarskega zagona, da zaradi neupoštevanja tega vidika ne bi bilo potrebno naknadno spreminjanje modela. Vendar je pomembno in neobhodno potrebno, da se za to naredijo konkretni koraki v državah v razvoju in v najmanj razvitih državah. V tem pogledu imajo odločilno vlogo sektorske politike.

3.2 Pojem trajnostnega razvoja lahko uspešno vključimo med ukrepe za regionalno povezovanje le prek točno določenih sektorskih politik, ki na operativni ravni določajo ukrepe, ki so potrebni za izvajanje konkretnih ciljev. Zato je treba sestaviti seznam vprašanj, ki zadevajo jasno izbrane sektorske politike regionalnega povezovanja in trajnostnega razvoja. To stališče

podpirajo predvsem sklepne ugotovitve Mednarodne konference o trajnostnem razvoju v Johannesburgu, kjer je EU poskušala pripraviti mednarodno skupnost k sprejemu operativnih ukrepov za trajnostni razvoj, pri čemer glede na reakcije drugih držav najbrž ni dosegla pričakovanega uspeha.

3.3 Vzpostavitev takšnega dnevnega reda mora pomeniti uspešen izid izčrpnega dialoga z organiziranimi akterji civilne družbe. Izvesti se mora v rokih, ki bodo omogočili obdelavo vseh zadevnih vprašanj in poleg tega zagotovili uspešnost celotnega projekta. Z drugimi besedami, določiti mu je treba roke, ki ne bodo niti tako zelo kratki, da bi ga utesnjevali, niti nepotrebno dolgi. Dejavnost bi lahko znatno olajšali s podporo priprave lokalnih Agend 21 v državah v razvoju in v najmanj razvitih državah kot tudi v državah evro-mediteranskega partnerstva. Gre za akcijske programe, ki - kadar se izvajajo na lokalni ravni (občine, mesta itd.) - pospešujejo trajnostni razvoj. Pripravijo se pod glavnim vodstvom lokalnih oblasti in v tesnem sodelovanju z vsemi morebitnimi zainteresiranimi stranmi ter s pomembno podporo organizirane civilne družbe. Okoljski program OZN spodbuja njihovo izoblikovanje, ki se je začelo po koncu konference o okolju v Riu leta 1992. V procesu oblikovanja teh dokumentov je treba dati prednost trajnostnemu razvoju podeželja, ki ga EU podpira tudi v okviru izvajanja nacionalnih razvojnih strategij.

3.4 Na podlagi teh razmišljanj predlagamo, da se spodnja vprašanja preučijo kot prvi sveženj glavnih vprašanj z zgoraj omenjenega seznama, ki ga je po izmenjavi mnenj s civilno družbo vedno mogoče dopolniti, kot to predvideva tudi delovni program strokovne skupine „Zunanjí odnosi“ za leto 2003. Vsa ta vprašanja, ki so bila predlagana za podlago dnevnega reda, se oblikujejo glede na tri stebre trajnosti, namreč glede na gospodarski razvoj, socialno pravičnost in obziren odnos do okolja.

4. Steber „Gospodarski razvoj“

4.1 Politike na področju razvoja podeželja

4.1.1 V državah v razvoju in v najmanj razvitih državah prispeva kmetijstvo velik delež DBP. V zvezi s tem EESO omenja, da je Evropska unija že pogosto ukrepala kot pobudnica trgovske izmenjave s temi državami (pobuda „Vse razen orožja“). Evropska unija je pravzaprav glavni uvoznik kmetijskih proizvodov in živil iz manj razvitih držav. Ker so prevladujoči modeli kmetovanja v svetu daleč od tega, da bi jih lahko označili kot trajnostne, je treba sprejeti vse potrebne ukrepe za izvajanje metod kmetovanja trajnostnega značaja, to pomeni predvsem varna dobava hrane, boljši nadzor voda in ohranitev plodnosti tal v državah, ki sodelujejo ali bodo sodelovale v pobudah regionalnega povezovanja. Treba je tudi pripomniti,

da morajo države v razvoju in najmanj razvite države dati svoji kmetijski proizvodnji močan kakovostni zagon, da bi dosegle zmanjšanje števila državljanov, ki živijo pod pragom revščine. Zato se morajo načini obdelovanja zemlje, ki se jih uporabljajo za povečanje kmetijske proizvodnje, opirati na preizkušene tehnike, ki zagotavljajo trajnostni značaj dejavnosti.

4.1.2 Glede te točke poudarjamo, da se lahko na področju poljedelskih tradicij „staroselsko znanje“, tj. znanje lokalnega prebivalstva, izkaže kot dragoceno za regionalno povezovanje. Ta znanja ponavadi zadevajo trajnostne postopke, saj izhajajo iz davnega dogovora med človekom in njegovim naravnim okoljem. V številnih primerih jih ogroža pozaba in navade, ki so izhajale iz njih, so dejansko prepustile prostor drugim, manj trajnostnim. Ta zaton je posledica odločitve, ki so jo sprejele države v razvoju in najmanj razvite države, da bodo sledile zahodnemu modelu modernizacije kmetijstva, in tudi pritiska, ki ga Zahod izvaja na te države, da bi svoje trge odprle metodam, ki niso v skladu s trajnostnim kmetijskim razvojem. Zato lahko regionalno povezovanje državam, ki pri tem sodelujejo, da odlično priložnost za izmenjavo znanja o trajnostnih načinih kmetovanja. Kot dober primer „staroselskega znanja“ lahko navedemo uporabo gnojil iz recikliranih ostankov kmetijskih proizvodov, ki so jih skoraj v celoti izpodrinila umetna gnojila. Seveda je treba priznati, da je z razpoložljivo tehnologijo finančno bolj donosno izdelovati slednje kot pa gnojila, ki jih pridobimo z recikliranjem, vendar bi lahko te težave premagali z uvajanjem inovativnih postopkov.

4.1.3 Metode, ki danes prevladujejo v kmetijski proizvodnji razvitih držav, so dosegle svoje meje. Biološko kmetovanje in zmanjševanje uporabe gnojil in fitofarmaceutskih proizvodov sta vedno bolj pogosta. Ta razvoj ni samo povezan z nujnostjo zmanjšanja škodljivega vpliva kmetijske dejavnosti na okolje, ampak je tudi posledica čisto finančnih razmišljanj. Tako so dokazali, da je strošek pretirane uporabe dušikovih gnojil visok in se v veliki meri izravna z dobičkom, ki je posledica povečanja kmetijske proizvodnje zaradi njihove uporabe. Državam v razvoju in najmanj razvitim državam je treba povedati, da ni treba nujno nadomestiti tradicionalnih pridelovalnih postopkov z novimi metodami, ki so se izkazale za neprimerne tako z ekološkega kot ekonomskega vidika.

4.1.4 Na področju razvoja podeželja želi EESO pritegniti pozornost na negativne učinke, ki jih v številnih državah povzroča ruralni eksodus. Potrebno bi bilo torej podpreti ukrepe v prid ohranjanja populacij v ruralnem okolju z ustvarjanjem novih dejavnosti, ki bi dopolnjevale kmetijske dejavnosti, in z izmenjavo izkušenj.

4.2 Politike na področju gozdarstva

4.2.1 Gozdarstvo ima pomembno vlogo v gospodarskem in tudi družbenem življenju velikega števila držav v razvoju in tistih, ki sodijo med najmanj razvite. Na tem področju se mora regionalno povezovanje ukvarjati tudi z gozdnatimi masivi, ki se po naravi ne zmenijo za meje, in se posledično lotiti nujnosti trajnostnega gospodarjenja z gozdnimi viri, za katere poudarjamo, da so primer obnovljivega naravnega bogastva.

4.2.2 Še posebno je treba vztrajati pri razvoju nacionalnih in regionalnih sistemov, ki se, ko gre za izdajanje potrdil, da so bili gozdni proizvodi, zlasti les, pridobljeni po trajnostnih postopkih, ujemajo z mednarodnimi modeli izdajanja potrdil, ki so bili izdelani za to področje.

4.3 Politike na področju prevoza

4.3.1 Obstoje mednarodnih prevoznih omrežij je nujen pogoj za regionalno povezovanje. Infrastrukture, ki so vključene v ta omrežja, obenem pomenijo nevarnost propadanja in celo uničenja zelo pomembnih naravnih virov. Zato je treba sprejeti politike in sisteme nadzora, ki bodo zagotavljali, da prednosti, ki jih mednarodne prometne poti pomenijo za regionalno povezovanje, ne izniči škoda, ki jo povzročijo okolju.

4.4 Politike na področju turizma

4.4.1 Turizem je najbolj zgovoren primer izmenjav, ki segajo od gospodarstva do družbe in kulture ter so po svoji naravi mednarodne. Države v razvoju in najmanj razvite države, ki sodelujejo v procesu regionalnega povezovanja, lahko veliko pridobijo z razcvetom tega sektorja, saj je njihov cilj trajni razvoj turizma, kar bodo dosegle z načrti za njegovo regionalno povezavo. Način za doseg takšnega rezultata je uporaba mednarodnih usklajenih programov, ki so namenjeni diverzifikaciji turističnih proizvodov in pripravi novih, kot so ekoturizem, kulturni turizem itd.

4.4.2 V tem pogledu moramo poudariti, da je treba diverzifikacijo turistične ponudbe in nove oblike turizma uvesti na podlagi boljših metod, ki bodo prilagojene lokalnim razmeram v različnih državah. Poleg tega bi morala EU odločneje podpreti razvoj novih oblik turizma v državah v razvoju, v najmanj razvitih državah in v državah evro-mediteranskega partnerstva, predvsem kar zadeva sinergije med zasebnim in javnim sektorjem, da se pridobi znanje na teh področjih. Ta podpora je nujna, ker sta diverzifikacija turističnih proizvodov in uvajanje novih oblik postopek, ki nikakor ne vzdržuje konkurenčnih odnosov na način veznih posod s klasičnimi turističnimi aktivnostmi, in to torej ne more biti razlog, da nista deležna pomoči in spodbud.

4.5 Politike v ribiškem sektorju

4.5.1 Ob koncu dolgih pogajanj je EU dosegla vzpostavitev skupne politike v ribiškem sektorju. Morski viri torej ne poznajo fizičnih meja. Sredozemski bazen in Atlantik izkoriščajo številne države, ki niso članice EU in med katerimi jih veliko, predvsem med državami v razvoju ali najmanj razvitimi državami, ni dolžnih upoštevati trajnostnih metod.

4.5.2 Krog pridobivanja morskih proizvodov vključuje veliko število držav in organizacij regionalnega sodelovanja. Zato mora biti opazovanje trajnostnih ribiških metod zagotovljeno z izvajanjem pobud in programov, ki zadevajo povezovanje na območni ravni, ter zlasti sporazumov med Severom in Jugom in tudi med državami Juga.

4.6 Politike v energetske sektorju

4.6.1 Evropska unija je sprejela zeleno knjigo o varnosti oskrbe z energijo, ki namenja velik del vprašanjem zaščite okolja. Ker EU vzpostavlja neposredno zvezo med politiko energetskih virov in trajnostnim razvojem, morajo strategije regionalnega povezovanja vsebovati politike in dejavnosti, ki zadevajo energetski sektor. Slednji ima precej zapleten videz, saj številne države v razvoju in najmanj razvite države kot tudi države evro-mediteranskega partnerstva premorejo pomembne rezerve nafte, ki je glavni energetski vir EU, ki si je postavila ambiciozne cilje za zmanjšanje njene porabe, predvsem na podlagi obveznosti, ki zadevajo izpust toplogrednih plinov (Kyotski protokol).

4.6.2 Med vprašanji, ki so bila izpostavljena zaradi svoje pomembnosti za trajnostni razvoj v državah v razvoju, najmanj razvitih državah in državah evro-mediteranskega partnerstva, je razvoj energetskih infrastruktur na podeželju. Ob upoštevanju pomembnosti te problematike in tudi strateškega cilja Skupnosti o boljšem gospodarjenju z energijo in njegove zveze s cilji trajnostnega razvoja se mora razporeditev energetskih infrastruktur izvesti tako, da bodo gospodarske prednosti, ki bodo iz tega sledile, združljive z zaščito okolja in socialno kohezijo.

4.7 Nikakor ne mislimo, da so gospodarske panoge, ki smo jih omenili, edine, kjer se morajo mehanizmi regionalnega povezovanja opirati na logiko trajnostnega razvoja. V njih je treba preprosto videti vodilne sektorje, ki bodo za seboj povlekli tudi druge gospodarske dejavnosti. V teh kategorijah morajo trgovinski sporazumi in podporni programi delovati na demonstrativen način in temeljiti na postopkih participativnega načrtovanja.

5. Steber „Socialna pravičnost“

5.1 Nobeno prizadevanje za regionalno povezovanje, kakršno koli že je, ne more zagotoviti dolgoročnega uspeha, če ni oprto na izobraževanje in poklicno usposabljanje. Trajnosten razvoj izobraževanja mora biti temeljni sestavni del načrtov za regionalno povezovanje. Jutrišnji izobraženi državljani nam

lahko zagotovijo trajni nadaljnji napredek regionalnega povezovanja.

5.2 Ker v številnih državah v razvoju in najmanj razvitih državah ženska nima mesta, ki ga zanjo zahteva politika trajnostnega razvoja, morajo načrti za regionalno povezovanje ne samo odstraniti vsako stanje socialne izključenosti žensk, temveč tudi upoštevati posebno vlogo, ki jo imajo ženske v mednarodnih sporazumih. Tako morajo ti programi predvsem spodbujati napredek v načinu obravnave vprašanj odnosov med moškimi in ženskami in podpreti infrastrukture in mehanizme, ki na politični, pravni in družinski ravni prispevajo k odpravi morebitnega razlikovanja zaradi spola.

5.3 Regionalno povezovanje ne more v nobenem primeru spremeniti kulturne identitete držav v razvoju. Ravno nasprotno, ti procesi bodo morali upoštevati kulturne posebnosti, težiti h kulturnim izmenjavam in podpirati pravice kulturnih manjšin. Za ohranitev kulturne posebnosti je treba v vsakem primeru upoštevati individualne pravice in demokratična načela, enake možnosti in popolno odpravo vsakršnega razlikovanja, ki temelji na družbenih in rasnih merilih.

5.4 Nadalje je zelo pomembno, da se lahko delavci enakovredno vključujejo v odločitve glede regionalnega povezovanja in trajnostnega razvoja. Ustvarjanje dodatnih delovnih mest je seveda eden izmed pomembnejših ciljev programov za regionalno povezovanje. Aktivno sodelovanje zaposlenih in organiziranih udeležencev v procesih priprave teh pobud lahko znatno prispeva k uresničevanju ambicij glede ustvarjanja novih delovnih mest in tudi k zmanjševanju škodljivih posledic, ki bi jih lahko uspeh tega projekta imel za okolje. Delavci, ki so tudi ozaveščeni državljani, živeči v skupnostih, ki se jih z ukrepi regionalnega povezovanja namerava razviti, morajo v teh zadevah imeti možnost, da izrazijo svoje mnenje in da so neposredno zastopani, kot to velja za proizvajalce, pa tudi potrošnike proizvodov in storitev, ki zadevajo te programe.

5.5 Nekatere nevladne organizacije držav v razvoju in najmanj razvitih držav so izrazile voljo, da odločno podprejo dejavnosti v zvezi s trajnostnim razvojem. Več jih je celo začelo z izvajanjem delavnic v zvezi s temi vprašanji. Zato mora biti njihov prispevek k vključevanju trajnostnega razvoja v programe regionalnega povezovanja pomemben in velja ga spodbujati prek komunikacijskih kanalov, ki jih je vzpostavila civilna družba.

5.6 Navsezadnje je uspeh tega projekta bistveno pogojen z razvojem učinkovitih in odgovornih institucij s pristojnostmi, ki so nujno potrebne za pospeševanje strategij in politik, ki jih zahteva trajnostni razvoj. Poleg tega je treba uvrstiti med politične prednostne naloge uresničevanje programov krepitev zmožnosti na lokalni in regionalni ravni v državah v razvoju, najmanj razvitih državah in državah evro-mediteranskega partnerstva.

6. Steber „Obziren odnos do okolja“

6.1 Geografska območja, ki jih zadevajo prizadevanja za regionalno povezovanje, vključujejo države, ki si delijo pomemben potencial vodnih virov. Poleg tega je gospodarjenje z njimi predmet trenj med nekaterimi državami. Zagotavljanje trajnostnega gospodarjenja s čezmejnimi vodnimi rezervami mora biti temeljna prednostna naloga procesov regionalnega povezovanja. Nepredstavljivo je, da bi bil lahko kakršen koli sporazum o regionalni povezavi, naj bo trgovinske, gospodarske ali druge narave, sklenjen med državami, ki ne upoštevajo pravice dostopa vsakega človeka do zadostne oskrbe z vodo.

6.2 Razume se, da mora obvladovanje čezmejnih vodnih potencialov, tako po toku navzgor kot navzdol, spremljati ustrezno upravljanje na nacionalni ravni. V tem pogledu bo treba pridobiti države v razvoju in najmanj razvite države kot tudi države evro-mediteranskega sporazuma za uporabo direktive Evropske komisije 60/2000⁽¹⁾ o gospodarjenju z vodnimi viri, ki predvideva enoten okvir za gospodarjenje z njimi in lahko, kar zadeva tehnične vidike, ponudi temelj za pripravo tozadevne politike.

6.3 Upravljanje zaščitene območij je ravno tako pomembno vprašanje, saj obstaja veliko primerov čezmejnih področij in napetosti. Ker poleg tega ti sektorji služijo za podporo velikemu številu gospodarskih dejavnosti, je jasno, da sporazumi o regionalni povezavi neposredno vplivajo na njihovo gospodarjenje. Odslej bo treba skrbeti posebej za trajnostno gospodarjenje z ozemlji, ki so predmet zaščite.

6.3.1 Gospodarjenje z zaščitnimi območji mora služiti kot podlaga za enotne načrte, ki so bili premišljeni s treh vidikov (ekonomskega, okoljskega, socialnega) trajnostnega razvoja in ki poleg tega vodijo k operativnim in realističnim metodam, ki vključujejo tudi regionalno sodelovanje.

6.4 V okviru držav, ki jo sestavljajo, EU sodeluje pri procesu ustvarjanja mreže zaščitene območij, ki so namenjena ohranitvi biološke raznolikosti (Natura 2000). Z izkušnjami, ki jih imajo na tem področju države članice, moramo seznaniti države v razvoju in najmanj razvite države. Odslej je treba podpirati projekte krepitev zmoglosti v zvezi z gospodarjenjem z zaščitnimi območji in ohranitvijo biološke raznolikosti. Eden izmed ukrepov, ki bi neposredno prispevali k doseganju tega cilja, bi bil, da Komisija in države Unije povabijo opazovalce iz teh držav k sodelovanju na biogeografskih seminarjih (predvsem na tistih, ki zadevajo sredozemsko območje).

6.5 Obalne regije so med glavnimi področji rasti. Vsak proces regionalnega povezovanja mora neizbežno upoštevati vprašanja, ki imajo neposredne ali posredne posledice na obalni

pas. Ob upoštevanju raznolikosti ekosistemov in gospodarskih dejavnosti je nujna uporaba regionalnega povezovanja za podporo trajnostnega gospodarjenja s tem območjem. EESO na tem področju podpira izvajanje enotnega gospodarjenja z obalnimi območji, kot ga je razvila Komisija.

6.6 Drugo zelo pomembno vprašanje zadeva gospodarjenje z divjo favno in strog nadzor nad trgovino z divjimi živalmi in rastlinami. Glede tega se EESO zavzema, da bi pokazali največjo možno strogost pri uporabi pogodbe Cites in spodbujali njen prenos na čim več držav.

6.7 Posebej velja omeniti tudi hude težave, ki so povezane z naraščajočim tveganjem dezertifikacije, ki ogroža številne države evro-mediteranskega partnerstva. Povečevanje te nevarnosti v številnih regijah v teh državah nima za posledico samo propadanje okolja, temveč privede tudi do pretresov v regionalnih gospodarstvih, kajti dezertifikacija povzroča propad tamkajšnje gospodarske dejavnosti. Odslej moramo pomagati državam evro-mediteranskega partnerstva pri razvoju regionalnega sodelovanja, ki bo pomagalo pripraviti konkretne ukrepe za zmanjšanje te nevarnosti.

7. Ukrepi in metode

7.1 Osnovna načela, ki smo jih našli in ki zadevajo vključevanje vidika trajnosti v prizadevanja za regionalno povezovanje, imajo za posledico konkretne ukrepe in metode, ki bodo pomagali državam v razvoju in najmanj razvitim državam pri vključevanju pojma trajnostnega razvoja v procese približevanja na ravni svetovnih regij ter ob tem omogočali spremljanje napredka v teh državah kot tudi v državah evro-mediteranskega partnerstva. V procesu razvoja takšnih ukrepov in metod moramo osrednjo vlogo dodeliti participativnemu načrtovanju in prizadevanju za najboljše možne načine upravljanja.

7.2 Prek svoje službe za zunanjo pomoč je EU zasnovala in izvedla razvojne programe, namenjene državam v razvoju in najmanj razvitim državam (Meda, Ala, Cards itd.). Trajnostni razvoj je neločljiv element njihove zasnove. Kar zadeva njihovo uspešnost, do sedaj niso dosegli ambicioznih ciljev, ki si jih je EU zadala. Zaradi tega pa niso nič manj zmožni širiti zamisel, da morajo poskusiti regionalnega povezovanja vključevati pojem trajnostnega razvoja.

7.3 Posebej se je treba dotakniti mehanizma evro-mediteranskega sodelovanja. Strategija evro-mediteranskega sodelovanja pomeni visoko prednostno področje zunanjih odnosov EU. Glavni instrument njegovega uresničevanja je program Meda. Tudi program Smap ponuja temeljno orodje uresničevanja teh politik.

⁽¹⁾ Direktiva 60/2000/EGS, ki določa okvir za politiko Skupnosti na področju vode.

7.4 Program Meda še ni mogel dati pričakovanih rezultatov. Poleg tega, da je bil njegov proračun ocenjen kot nezadosten, še vedno ni mogel uresničiti ciljev, ki so bili določeni na začetku njegovega delovanja. Čeprav je uspešno začel niz pobud o trajnostnem razvoju, tudi program Smap ne ponuja želene nepretrganosti, da bi zadeve speljali do konca. Čeprav je ob upoštevanju odsotnosti sodelovanja, ki je med državami prejemnicami nujno potrebno, težavno uresničevati dejavnosti v okviru zgoraj omenjenih programov, morata EU in zlasti Komisija podvojiti prizadevanja za večjo mobilizacijo bistvenih akterjev, ki so deležni koristi iz teh programov. Komisija mora na podlagi mnenja EESO preučiti možnost financiranja bolj ohlapnih mehanizmov, ki bi zagotovili prisotnost ne samo javnih udeležencev, ki so poroki nacionalne udeležbe držav upravičenk, temveč tudi zasebnih udeležencev, ki bi bili primerni za pomoč pri prenosu znanja na ciljne države.

7.5 Kar zadeva spremljanje napredka, ki so ga države v razvoju, najmanj razvite države in države evro-mediteranskega partnerstva dosegle na področju vključevanja trajnostnega razvoja v dejavnosti regionalnega povezovanja, je treba poudariti pomembnost ocenjevanja vpliva na trajnost. Glede tega EESO podpira stališče Sveta o pripravi študije, ki bi preučila sporazume o prosti trgovini s stališča njihovih posledic na trajnost. Ta stališča so bila ponovljena na konferenci evro-mediteranskega partnerstva po polovici prehojene poti maja 2003 na Kreti.

7.6 Tudi dosežke držav, ki so prizorišče izkušenj regionalnega povezovanja, je treba oceniti s kazalci trajnostnega razvoja, ki so sedaj splošno sprejeti in so jih države članice EU začele uporabljati. Čeprav so še vedno na začetku razvoja in uporabe, jih je treba obravnavati kot *modus vivendi*, ki daje ustrezen delovni okvir za ocenjevanje doseženih rezultatov v vsaki državi.

7.7 Med vprašanja, ki jih je treba zelo pozorno preučiti pri ocenjevanju dosežkov držav, kjer se uporabljajo programi regionalnega povezovanja, je primerno uvrstiti tudi prekrivanje dejavnosti, ki se jih opravlja v okviru udeležbe teh držav pri sporazumih, katerih namen je njihovo regionalno povezovanje. Več držav v razvoju ali najmanj razvitih držav je podpisnic velikega števila tovrstnih sporazumov. To lahko vodi do manjše uspešnosti in pomeni nevarnost zapravljanja sredstev. Eden izmed prvih ciljev upoštevanja trajnostnega razvoja pri prizadevanjih za regionalno povezovanje mora biti ublažitev vsakršnega neželene učinka takšnih primerov.

7.8 Kar zadeva financiranje trajnostnega razvoja v programih regionalnega povezovanja, EESO podpira soglasje iz Monterreya o financiranju razvoja, ki predvideva stalno povečevanje količine sredstev, ki so dodeljena trajnostnemu razvoju (¹),

(¹) Združeni narodi, Poročilo z Mednarodne konference o financiranju razvoja, Monterrey, 18.-22. marec 2002, A/CONF.198/11.

kot tudi povečanje mobilnosti in uspešnosti uporabe finančnih sredstev tako, da bodo izpolnjeni vsi pogoji, ki se zahtevajo za doseg na svetovni ravni dogovorjenih razvojnih ciljev. Cilji, ki jih povzema tudi deklaracija tisočletja (²), zadevajo zmanjšanje revščine, izboljšanje socialnih razmer, zvišanje življenjske ravni in zaščito okolja ter so prvi korak k temu, da bo enaindvajseto stoletje takšno, kot mora biti, namreč stoletje razvoja za vse.

8. Končne opombe

8.1 Kot je razvidno že iz uvoda, se trajnostni razvoj kaže in se mora obravnavati kot vprašanje, ki pokriva regionalno povezovanje in nikakor ni zgolj njegovo dopolnilo. Čeprav vprašanje ni preprosto, moramo paziti, da ga ne obravnavamo kot nerešljivo. Evropska unija lahko doseže pomembne rezultate, če si prizadeva za takšne cilje. S svojimi programi sodelovanja pri razvoju državam v razvoju in najmanj razvitim državam ne samo da prinaša pomoč, temveč jim tudi pošilja niz kulturnih, političnih in družbenih sporočil, ki jih lahko združimo pod pojmom trajnostnega razvoja, katerega eden izmed načinov izvajanja je regionalno povezovanje.

8.2 Evropska unija si mora pri teh pobudah predvsem prizadevati za mednarodno sodelovanje. Med tovrstnimi sodelovanji posebej omenjamo sodelovanje z Združenimi narodi.

8.3 Odnosi med OZN in Evropsko unijo so se sčasoma razvili, izhajajoč iz zelo raznolike mreže sinergij. So trdni in pokrivajo skoraj vsa področja zunanjih odnosov. Spodbujanje njihovega napredka je strateška prednostna naloga Evropske unije, držav članic in Komisije.

8.4 Vprašanje regionalnega povezovanja in trajnostnega razvoja je še posebej primerno za krepitev odnosov EU z OZN. Ob upoštevanju na eni strani strateške odločitve Združenih narodov v prid vprašanju trajnostnega razvoja kot tudi izkušnje, ki so jih pridobili na tem področju, ter na drugi strani znanja, ki ga je na področju regionalnega povezovanja pridobila Evropska unija, EESO priporoča, da obe instanci s pomočjo skupnih mehanizmov sodelujeta pri financiranju projektov na obeh področjih.

8.5 Evropska unija je že izrazila željo po vzpostavitvi takšnega sodelovanja, tako v deklaraciji Sveta in Komisije novembra 2000 o razvojni politiki Evropske unije kot v besedilu, ki ga je Komisija poslala Svetu in Evropskemu parlamentu, z naslovom „Zgraditi uspešno partnerstvo z Združenimi narodi na področju razvoja in humanitarnih zadev“ (COM(2001) 231 končna, 2. maj 2001).

(²) Deklaracija Tisočletja Združenih narodov, Skupščina Tisočletja Združenih narodov, Generalna skupščina A/55/L.2.

8.6 Na področju regionalnega povezovanja morajo programi Skupnosti o sodelovanju in predvsem tisti, ki zadevajo regionalno povezovanje z državami v razvoju in najmanj razvitimi državami, odslej pripisovati velik pomen vsem vidikom trajnosti, tj. gospodarskemu, družbenemu in okoljskemu. EESO

lahko v takšnem okviru ogromno prispeva k uspešnemu izidu teh prizadevanj, saj je med institucionalnimi organi EU v prvi vrsti tisti, ki ima znanje na tem področju in lahko ta vprašanja predstavi na razpravah znotraj civilne družbe.

Bruselj, 2. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Direktive Sveta za izvrševanje načela enakega obravnavanja žensk in moških pri dostopu in dobavi blaga in storitev“

(KOM (2003) 657 končna verzija – 2003/0265 (CNS))

(2004/C 241/13)

31. marca 2004 se je Evropski ekonomsko-socialni odbor odločil, da bo v skladu s členom 29(2) svojega poslovnika pripravil mnenje na lastno pobudo o Predlogu Direktive Sveta za izvrševanje načela enakega obravnavanja žensk in moških pri dostopu do blaga in storitev ter njihovi dobavi.

Specializirani Oddelek za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, ki je bil pristojen za pripravo dela Odbora o zadevi, je sprejel mnenje 5. maja 2004. Poročevalka je bila ga. Carroll.

Na svojem 409. plenarnem zasedanju 2. in 3. junija 2004 (seji z dne 3. junija 2004), je Evropski ekonomsko-socialni odbor sprejel naslednje mnenje s 120 glasovi za, 49 proti in 15 vzdržanimi glasovi.

1. Pravna podlaga, vsebina in področje uporabe predloga

1.1 Predlog Komisije temelji na členu 13(1) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ki je že bil podlaga za direktive o boju proti razlikovanju pri zaposlovanju ali delu zaradi verskih ali političnih prepričanj, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti⁽¹⁾ ter v zvezi tako z zaposlovanjem in delom kot z dostopom do blaga in storitev ter njihove dobave zaradi rase ali narodnosti.⁽²⁾

1.2 Predlagana direktiva določa okvir za boj proti razlikovanju zaradi spola pri dostopu do blaga in storitev ter njihovi dobavi, da bi uveljavili načelo enakega obravnavanja moških in žensk v državah članicah. Direktiva nima nikakršnih retroaktivnih učinkov.

1.2.1 Neposredno in posredno razlikovanje zaradi spola je prepovedano, vključno z manj ugodnim obravnavanjem žensk

zaradi nosečnosti ali materinstva. Nadlegovanje in spolno nadlegovanje, kot je opredeljeno v predlogu, se šteje za razlikovanje zaradi spola in je zato prepovedano. Posameznikova zavrnitev ali uklonitev takšnemu dejanju ne sme biti uporabljena kot podlaga za odločitve, ki ga prizadene. Hujskanje k razlikovanju se prav tako šteje za razlikovanje v smislu direktive.

1.3 Področje uporabe predloga je široko, čeprav obstajajo določene pomembne omejitve. Pokriva dobavo in dostop do blaga in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno z nastanitvijo. Pokriva tako javni kot zasebni sektor, vključno z javnimi organizacijami. Posli, ki so popolnoma zasebne narave, so izključeni, kot npr. oddajanje počitniškega doma članu družine ali oddajanje sobe v zasebni hiši.

⁽¹⁾ Direktiva Sveta 2000/80/ES z dne 27. novembra 2000 za vzpostavitev splošnega okvira enake obravnave oseb pri zaposlovanju in obravnave poklicev.

⁽²⁾ Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 za izvrševanje načela enake obravnave oseb ne glede na rasno pripadnost ali narodnost.

1.3.1 Komisija navaja primere blaga in storitev, dostopnih javnosti:

- dostop do prostorov, ki so za javnost odprti;
- vse vrste nastanitve, vključno z najetimi ter hotelsko nastanitvijo;
- storitve, kot so bančništvo, zavarovanje in druge finančne storitve;
- promet
- storitve katerega koli poklica ali obrti ⁽¹⁾

1.3.2 Razpon storitev je zelo širok. Pomembna področja vključujejo pokojnine, življenjsko in zdravstveno zavarovanje, splošno zavarovanje in dostop do financ in nastanitve.

1.3.3 Uporaba spola, kot dejavnika pri izračunu premij in dajatev za namene zavarovanja in sorodnih finančnih storitev, bo prepovedana z dnem začetka veljavnosti direktive. Vendar je državam članicam dovoljeno, da odložijo izvajanje te določbe za največ naslednjih šest let. Če to storijo, morajo nemudoma obvestiti Komisijo, hkrati pa se od njih zahteva, da pripravljajo, objavljajo in redno ažurirajo izčrpne preglednice o umrljivosti in predvideni življenjski dobi žensk in moških.

1.4. Obstajajo določene izjeme. Predlagana direktiva ne bi onemogočala razlik, ki so povezane z blagom in storitvami, za katere moški in ženske niso v primerljivem položaju, ker so blago in storitve namenjeni izključno ali predvsem osebam določenega spola, ali spretnostim, ki jih vsak spol drugače uporablja. Med primeri so obiski bazenov, namenjeni predstavnikom enega spola, in zasebni članski klubi.

1.5 Iz področja uporabe direktive sta izrecno izključeni izobrazba ter medijska in oglaševalska vsebina, še posebej oglaševanje in televizijsko oglaševanje, kot ju opredeljuje člen 1(b) Direktive Sveta 89/552/EGS.

1.6 Direktiva dovoljuje pozitiven ukrep.

1.7 Direktiva vsebuje določbe o minimalnih pravicah in pravnih sredstvih, o prisili in spremljanju, ki sta skupna obema direktivama, navedenima v odstavku 1.1.

2. Splošne pripombe

2.1 Odbor želi poudariti pomen načela prepovedi spolnega razlikovanja pri dostopu do blaga in storitev ter njihovi dobavi za moške in ženske.

2.2 Odbor pozdravlja doslednost besedila in definicij v tem predlogu s prejšnjima dvema direktivama ter z direktivo o dokaznem bremenu v primerih vprašanja enakopravnosti.

⁽¹⁾ COM(2003) 657 končno, Obrazložitevni memorandum.

2.2.1 Odbor je zaskrbljen, ker samo 10. člen preambule osnutka direktive vsebuje definicijo „storitev“. Glede na širok razpon javnih in drugih storitev, ki so dostopne javnosti (npr. storitve nevladnih organizacij), bi moral biti termin „storitve“ jasno določen v besedilu, da bi se izognili dvomnosti. Odbor daje prednost široki definiciji.

2.3 Izključitev izobraževanja iz področja uporabe direktive je obžalovanja vredno. Toda priznava se, da so v zvezi s pristojnostmi Skupnosti na tem področju lahko težave. Vendar je izobrazba ključni dejavnik enakopravnosti moških in žensk, in lahko vodi do tega, da fantje in dekleta sledijo tradicionalni poklicni poti, kar pomembno vpliva na njihovo prihodnost. Nekatere države članice skrbijo omejitve izbire in pomanjkanja primerne usmerjanja v izobraževanju, kar ima stalne in občutne posledice, tako za zadevnega posameznika kot za doseg cilja socialne vključenosti ter za konkurenčnost EU.

2.3.1 Komisija je izjavila, da bi le zasebno izobraževanje sodilo v področje uporabe storitev, če ta sektor ne bi bil izključen iz direktive. To bi lahko imelo za posledico uporabo različnih standardov pri izvajanju načela enakega obravnavanja.

2.3.2 Države članice so že začele ukrepati na področju izobraževanja v okviru Lizbonske agende. Odbor zato poudarja, da mora Komisija storiti vse, kar je v njeni moči, da spodbudi države članice, da zagotovijo enakost dostopa do izobraževanja in priložnosti za izobraževanje tako za dečke kot za deklice.

2.3.3 Obstoječa direktiva o enakem obravnavanju zajema dostop do poklicnega izobraževanja, vključno z izobraževanjem poklicne narave na terciarni ravni. To pa ni dovolj. Sredstva za doseganje koristi od izobraževanja na terciarni ravni, bodisi v univerzitetni ali poklicni ustanovi, se pridobijo na primarni in sekundarni ravni.

2.4 Odbor razume, da predlog zajema množična sredstva obveščanja in oglaševanje le v vlogi storitvenih dejavnosti. Zaveda se, da trenutni predlog ni pravi nosilec za ukrepanje glede vsebine v medijih in oglaševanju. Ker pa imajo množična sredstva obveščanja in oglaševanje močan vpliv na javno razpoloženje in mnenje, se ne smejo prezreti v prizadevanjih EU za odpravo razlikovanja v zaposlovanju in vsakdanjem življenju. Vendar pa je črta, ki ločuje ustrezno ukrepanje in cenzuro, zelo tanka. Komisija bi zato morala nadaljevati s posvetovanji o teh vprašanjih ob upoštevanju navedenih dejavnikov in sprejeti ustrezne ukrepe v razumnem časovnem okviru. Odbor se veseli sodelovanja v tem procesu.

2.5 Odbor pozdravlja dejstvo, da bi imeli moški in ženske enak dostop do financ – kar je še posebej pomembno za oboje bodisi kot podjetnike ali iskalce sredstev za rešitev stanovanjskega vprašanja.

2.6 Odbor meni, da je vprašanje nediskriminacije po kriterijih spola na področju dostopa do zavarovanj najbolj občutljiva točka predloga zaradi dejstva, da predlog ne pokriva področja šolstva, medijev in oglaševanja. Nobeno izmed področij, ki jih zajema predlog – in še zlasti področje zavarovanja –, naj ne bi vsebovalo novih diskriminatornih kriterijev.

2.6.1. Odboru se zdi sporna trditev, da določitev enakih tarif za oba spola – v veljavi v nekaterih državah Unije – zanesljivo vodi k splošnemu povečanju zavarovalniških tarif in da razširjena sorazmerna porazdelitev tveganj med spoloma predstavlja dejavnik za povečevanje cen. Neprevidno in v nasprotju s ciljem predloga je, da bi državam članicam dopustili možnost šestletnega odstopanja od nediskriminacije v splošnem okviru prostega opravljanja storitev in pravice do ustanavljanja na področju zavarovanj.

2.6.2 Kar zadeva pravice vsakogar do dodatnega zavarovanja v okviru socialne zaščite, Odbor zahteva ukinitve posredne in neposredne diskriminacije. Pričujoča zahteva je še toliko bolj nujna, ker razvoj drugega in tretjega stebra socialne zaščite (dodatna in dopolnilna) spada med trenutno najbolj dinamične vidike socialne zaščite v Unij. V tej zadevi se Odbor sklicuje na predloge v svojem mnenju o Dodatnem zdravstvenem zavarovanju. ⁽¹⁾

3. Posebne pripombe

3.1 Odbor podpira izenačenje dostopa do finančnih storitev, ki so pogosto nujno potrebne za vsakdanje življenje, in izenačenje prejemkov in dodatkov za moške in ženske. Vendar pa direktiva zajema širok razpon finančnih storitev, ki so po svoji naravi zelo različne – na primer avtomobilsko zavarovanje, zdravstveno in invalidsko zavarovanje ter pokojnine in rente. To pa sproža zapletena in zahtevna vprašanja, ki se razlikujejo od ene do druge države članice.

3.1.1 Vendar je treba priznati, da bo imelo izenačenje prejemkov in dodatkov tako škodljive kot pozitivne učinke za potrošnike teh storitev, pri čemer se bodo učinki za moške in za ženske razlikovali, odvisno od finančne storitve. V primeru avtomobilskega zavarovanja se popusti pri zavarovalni premiji za posameznike lahko uveljavijo šele po več letih zavarovanja. Zelo verjetno je, da se bodo, zaradi pokritja negotovosti, ki pri tem nastanejo, stroški zavarovanja povišali za vse.

3.1.2 Evropsko sodišče je v sodbi *Colorell* ⁽²⁾ priznalo, da je bila uporaba aktuarske statistike, ki temelji na spolu, veljavna za izračunavanje prispevkov in prejemkov iz naslova pokojnin. Zahtevalo pa je, da so prispevki in prejemki zaposlenih enaki. Višji prispevki na strani delodajalca so se obravnavali kot veljavni. Sodišče je dejansko priznalo, da izenačenje prejemkov stane več. V poklicnih pokojninskih shemah je delodajalec plačal višji prispevek. V zasebnih pokojninskih in zavarovalnih sistemih pa ni delodajalca, ki bi nosil višje premije ali prispevke: te nosijo potrošniki storitve. Vendar se to ne nanaša le na pokojnine, pri katerih morajo moški plačevati za dolgo življenje žensk, temveč na vse vrste zavarovanja. Ženske so lahko obvezne plačevati na primer za povečano neugodno tveganje moških itd.

3.1.3 Komisija v svoji Oceni o razširjenem vplivu priznava, da bodo določeni stroški za zavarovalnice na koncu prešli na porabnike, vendar meni, da se bo to prenehalo, ko se bo končalo obdobje prilagoditve. EESO je enakega mnenja.

3.1.4 Odbor bi se tudi tukaj skliceval na načelo enakega obravnavanja žensk in moških iz Pogodbe. Če se to načelo uporabi kot podlaga, mora zavarovalništvo – seveda v določenem obdobju – spremeniti svoje sisteme izračunavanja, tako da spol ni več dejavnik na primer pri izračunavanju premij za avtomobilsko zavarovanje. Ker je jasno, da na pogostost nezgod in dolgo življenje ne vplivajo metode izračunavanja, bi morala na splošno plačila premij na strani potrošnikov teoretično ostati nespremenjena.

3.1.5 Odbor meni, da je potrebna bolj natančna ocena (vključno z neodvisnimi simulacijami učinkov alternativnih osnov) s strani zavarovalnic in pokojninskih zavodov, da bi ocenili dolgoročni učinek predlogov. Odbor verjame, da je pomembno, da se spremljajo primeri – zlasti v zavarovalništvu – potem ko direktiva začne veljati. Glavni cilj direktive mora biti zaščita pravice ljudi, da ne trpijo zaradi razlikovanja.

3.2 V zvezi z zagotavljanjem nastanitve je Odbor mnenja, da direktiva ne bi smela veljati za zasebne ureditve, to je najem, prodajo ali darovanje, sklenjeno med družinskimi člani.

3.3 Odbor je mnenja, da je treba izključitve jasno opredeliti. Ne smejo ogroziti enakosti moških in žensk.

⁽¹⁾ UL C 204, 18.7.2000, str. 51 (poročevalec: Jean-Michel Bloch-Lainé).

⁽²⁾ *Coloroll Pension Trustees Ltd proti Russell & drugi* C-200/91, 28.9.1994.

3.4 Odbor pozdravlja člen 5, ki dovoljuje pozitivne ukrepe. Vendar pa navedena določba ne sme ogroziti nujno potrebnih storitev, ki jih zagotavljajo javne storitve in nevladne organizacije za moške in ženske, kot so nastanitve za prikrajšane osebe, namenjene samo ženskim ali samo moškim, in zatočišča za ženske, ki so žrtve domačega nasilja ali drugih oblik nasilja.

3.5 Odbor odobrava določbo o dialogu z nevladnimi organizacijami. Vendar mora navedena določba zagotoviti stalen stik z organizirano civilno družbo.

3.6 Po sprejemu direktive bo o njej nujno potrebno informiranje in objavljanje, da bi zagotovili, da se potrošniki v celoti zavedajo svojih pravic in da dobavitelji blaga in storitev razumejo svoje obveznosti, ki izhajajo iz nje.

Bruselj, 3. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu Krepitev tehnologij za trajnostni razvoj: akcijski načrt Evropske unije za ekološke tehnologije

(KOM(2004) 38 končna verzija)

(2004/C 241/14)

Komisija je 28. januarja 2004 sklenila, da se bo v skladu z 262. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske Skupnosti posvetovala z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom o Sporočilu Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu z naslovom Krepitev tehnologij za trajnostni razvoj: akcijski načrt Evropske unije za ekološke tehnologije.

Strokovna skupina Kmetijstvo, razvoj podeželja, okolje, ki je morala pripraviti delo Odbora na tem področju, je sprejela svoje mnenje 6. maja 2004 (poročevalec: g. Buffetaut).

Na svojem 409. plenarnem zasedanju dne 2. in 3. junija 2004 (seja z dne 2. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor sprejel pričujoče mnenje s 177 glasovi za, 1 glas proti in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Uvod

Komisija našteva tri:

1.1 To sporočilo se zapisuje v tradicijo izvenzakonskih besedil Komisije, ki hkrati poudarjajo pobude, sprejete na zadevnem področju, in prihodnje politične perspektive. Komisiji služi kot splošni okvir za premislek o ekoloških tehnologijah.

— odstraniti ovire, da bi lahko izkoristili celotni potencial ekoloških tehnologij;

1.2 Uvršča se v okvir strategije za trajnostni razvoj in Lizbonske strategije ter ponavlja že vsem znan napev o tem, kako želi iz Evropske unije narediti „najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju temelječe gospodarstvo na svetu, ki je sposobno trajnostne gospodarske rasti, z več in boljšimi delovnimi mesti ter večjo socialno kohezijo“.

— doseči, da bi imela EU vodilno vlogo pri izpopolnitvi in uporabi ekoloških tehnologij;

— pripraviti vse sodelujoče stranke do zasledovanja teh ciljev, s ciljem, da bi zmanjšali pritisk na naše naravne vire, izboljšali kakovost življenja Evropejcev in spodbujali gospodarsko rast.

1.3 Toda po tem že ritualnem pozivu se zastavlja pravo vprašanje: kakšni so cilji akcijskega načrta v prid ekološkim tehnologijam (PAET)?

1.4 Komisija ocenjuje, da je trenutek politično primeren za začetek tega akcijskega načrta, vendar na kakšen način in s katerimi konkretnimi akcijami? Odgovori na ti dve vprašanji so bistvo tega besedila.

2. Bistvena vsebina akcijskega načrta

2.1 Izdelava akcijskega načrta

2.1.1 Komisija najprej postavlja nekaj ugotovitev, ki bi morale služiti kot smernice pri izdelavi akcijskega načrta:

- obstoj potenciala za spodbujanje ekoloških tehnologij;
- njihovo nezadostno izkoriščanje;
- pomembnost usmerjenega in učinkovitega spodbujanja za sprejem in razvoj teh ekoloških tehnologij;
- nujnost odpiranja dolgoročnih perspektiv za razvoj trga, da se omogočijo investicije v ekološke tehnologije;
- nujnost koordinacije in olajšanja izmenjave dobre prakse;
- nujnost ustanovitve okolja, ki je naklonjeno tistim, ki izpolnjujejo, pridobivajo in uporabljajo ekološke tehnologije;
- priznanje, da sta uvedba in razvoj ekoloških tehnologij srednjeročni in dolgoročni projekt.

2.2 Ukrepanje

Komisija predlaga tri velika področja ukrepov:

- prehod iz raziskav na trg;
- izboljšanje tržnih razmer in
- ukrepanje na svetovni ravni.

2.2.1 Prehod iz raziskav na trg

2.2.1.1 Komisija tako priporoča, da se sredstva predvsem iz skladov EIB in EBRD uporabijo za izdelavo ciljnih raziskav, ki bodo pripomogle k razvijanju komercialnih aplikacij.

2.2.1.2 Komisija želi spodbujati tehnološka izhodišča za obetavne ekološke tehnologije, katerih cilj je večja učinkovitost raziskav, večji izkoristek sredstev, predvidevanje razvoja javnega/zasebnega partnerstva in izboljšava prenosa tehnologij v države v razvoju.

2.2.1.3 Komisija želi tudi izboljšati poskuse in standardizacijo ekoloških tehnologij.

2.2.2 Izboljšanje tržnih razmer

2.2.2.1 Komisija predstavlja pogoje za izboljšanje trga na področju investicij, odprave gospodarskih ovir, vpliva na gospodarsko težo javnih naročil in angažiranja civilne družbe.

2.2.3 Ukrepanje na svetovni ravni

2.2.3.1 Evropske ambicije na področju ekoloških tehnologij niso omejene le na staro celino. Komisija meni, da mora Evropska unija odločno ukrepati, da bi spodbudili trajnostni razvoj na svetovni ravni.

2.2.3.2 Komisija želi razvijati partnerstva z državami v razvoju in se odločno vključiti v pobude, ki so bile sprejete na vrhu v Johannesburgu na področju ekoloških tehnologij.

3. Koordinacija in spremljanje

3.1 Izdelava akcijskega načrta predpostavlja spremljanje njegovega izvajanja. Komisija v ta namen predvideva razne instrumente: dveletna poročila, Evropski odbor za ekološke tehnologije, koordinacijo, informacije o najboljši praksi itd.

4. Splošne pripombe

4.1 Pripombe Odbora upoštevajo tudi komentarje in predloge posvetovalne komisije za spremembe v industriji (poročevalka: ga. SIRKEINEN, soporočevalec: g. REICHEL).

4.2 Področje ekoloških tehnologij je po svoji naravi zelo obsežno. Vanj sodijo prizadevanja za uporabo trajnostnih naravnih virov, za preprečevanje ali zmanjšanje okoljske škode, razvoj alternativnih virov energije, prevzem celostne politike proizvodov itd. Zelo pomembno je, da se definicija ekoloških tehnologij ne omeji le na „čiste“ tehnologije, kot je to že poudaril EESO (¹). Med korake za razvoj ekoloških tehnologij, ki jih je treba spodbujati, ravno tako spadajo: stalna izboljšava postopkov in načinov izvajanja storitev, da bi tako zmanjšali negativni učinek na okolje, raziskave, inovativno strokovno znanje in razvoj, ki temelji na vključevanju okoljske dimenzije v izboljšane tradicionalne tehnologije. Stopnja učinkovitosti ekološke tehnike se meri glede na njen ugoden vpliv na okolje in ne na vnaprejšnjo definicijo ekološko „primerne“ tehnologije.

4.3 Tveganje, ki nastopi pri zelo obsežnem akcijskem načrtu, je razpršenost in s tem zmanjšanje sredstev. Eden večjih izzivov za uspešnost takšnega pristopa je sposobnost opredelitve prednostnih nalog in porazdelitve moči. Potrebno je torej oceniti ne samo učinkovitost ekoloških tehnologij, ampak tudi njihovo gospodarsko sposobnost preživetja. To v dokumentu Komisije manjka. In vendar je to velikega pomena z vidika prakse, ob tem pa ne smemo pozabiti, da temelji pojem trajnostnega razvoja počiva na treh temeljih: gospodarskem razvoju, varstvu okolja in naravnih virov ter socialnem razvoju ljudi.

(¹) Glej Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o Sporočilu Komisije: Izdelava akcijskega načrta v prid ekološkim tehnologijam, COM(2003) 131, UL C 32, 5.2.2004, str. 39–44, (CESE 1390/03).

4.4 Ekološke tehnologije se uporabljajo zmeraj takrat, ko ima njihova uporaba neposredne koristi za uporabnika ali pa če je tako določeno z zakonom. Ker prosti trg sam ne izpolnjuje družbeno priznanih etničnih, socialnih in okoljepolitičnih ciljev, se od zakonodajalca že od nekdaj zahteva, da oblikuje ustrezne pravne okvirne pogoje. Ti se potem izrazijo z deloma višjimi gospodarskimi stroški, ki pa so vsekakor lahko smiselni za narodno gospodarstvo. Pri določanju zakonskih okvirnih pogojev bi moral zakonodajalec upoštevati visoko inovacijsko moč gospodarstva in znanosti, tako da bi določal samo cilje, ne pa tudi tehnologije in korake, ki so potrebni za uresničitev teh ciljev. Vedno večje zavedanje o dodatnih možnostih prodaje zaradi upoštevanja dodatnih socialnih in okoljevarstvenih kriterijev je pomembna gonilna sila za akcijski načrt in krepitev konkurenčnosti evropskega gospodarstva.

4.5 Drug vidik, odločilen za uspeh načrta, ki podpira ekološke tehnologije, je dostop do trga in tržne razmere. Če ni ustreznega in konkurenčnega trga, ne moremo pričakovati resničnega razvoja ekoloških tehnologij. Proizvodnja učinkovitih ekoloških tehnologij zaradi okoljevarstvenih stroškov, ki niso internalizirani, deloma pa tudi zaradi stopnje razvitosti in nezadostne prodornosti ekoloških tehnologij na tržišče pogosto cenovno ne more biti tako ugodna kot je proizvodnja drugih tehnologij, ki so okolju manj prijazne in se deloma subvencionirajo. Bistvenega pomena je torej opredeliti metode, ki so iz vidika okoljske politike zaželeni za spodbujanje dobre prakse in razvoj ustreznih ekoloških tehnologij (posojila, subvencije, davčne olajšave), ki lajšajo dostop do trga ali ga celo ustvarijo. EESO poudarja, da je treba za zagotovitev skladnosti in premišljenih načinov spodbujanja uvesti kriterije za razvrstitev ali prednostni red: rizični kapital na začetku, bolj „klasična“ posojila v fazi razvoja, davčne olajšave za konsolidacijo trga in eventualno obdavčenje, ki ustreza internalizaciji ekoloških stroškov za okolju manj prijazne tehnologije.

4.6 V tem pogledu so potrebni spodbujevalni ali odvračevalni ukrepi ter zakonodajne in upravne določbe, ki pa se ne morejo poživljati na dejanske ekonomske in socialne razmere in ne smejo voditi do nelojalnega izkrivljanja konkurenčnega boja. Ekološke tehnologije ne smejo postati nedosegljivo razkošje; prav tako ne smejo imeti za posledico izkrivljanje konkurence, ki bi jo omogočili proizvodi in storitve iz ekonomskih področij, ki niso uveljavila enakih pravil. Besedilo Komisije izpostavlja ravno ta bistveni vidik. Vse sporočila in vsa prizadevanja civilne družbe ter javnega mnenja za ekološke tehnologije bodo zama, če ne bomo upoštevali dejanskega stanja in gospodarske izvedljivosti. Eden od elementov za podporo javnega mnenja je dejstvo, da ne smemo pozabiti, da so državljani in potrošniki obenem tudi možje in žene, ki so zaposleni. Če želimo stare tehnologije opustiti zaradi razlogov, povezanih s trajnostnim razvojem, moramo torej predvideti potrebe in stroške socialne prilagoditve.

4.7. Nazadnje moramo poudariti, da je treba doseči globalno skladnost med različnimi politikami, ki jih Evropska unija izvaja, da bi se izognili protislovjem. Zama bi bilo opredeliti politiko trajnostnega razvoja, če bi jo po drugi strani spodbijala politika, ki jo EU vodi v okviru STO ali v okviru liberalizacije trgov. V tem pogledu obstaja potreba po resni razpravi na to temo znotraj STO ali v povezavi z liberalizacijo trga in po odločni naravnosti proti sprejemanju proizvodov ali storitev – ne glede na njihov izvor –, ki ne omejujejo vpliva tehnologij in pridelovanja najmanjšo mero.

5. Posebne pripombe

5.1 Uvod

5.1.1 EESO se lahko samo strinja s cilji akcijskega načrta in zlasti z željo, da uporabimo vse zmožnosti ekoloških tehnologij za izboljšanje okolja, hkrati z razvojem konkurenčnosti in gospodarsko rastjo, kar je že poudaril v svojem predhodnem mnenju (glej opombo na strani 1).

5.2 Spodbujanje razvoja ekoloških tehnologij

5.2.1 Uveljavljanje ekoloških tehnologij je odvisna od gospodarskih dejavnikov in tudi od njihove tehnične učinkovitosti. Vzpostavitev mehanizma za potrjevanje in podatkovna mreža z informacijami o določenih ključnih tehnologijah, kot to predvideva Komisija, bi bila zelo koristna tako za podjetja kot za javne oblasti, še posebej, če želimo v javna naročila vključiti „večjo ekološko vrednost“. Na tem mestu Odbor opozarja na svojo zahtevo po uvedbi evropske podatkovne baze, ki bi jo deloma lahko izdelala in vzdrževala tudi Evropska agencija za okolje, in kjer bi bile navedene cenovno ugodne in primerne ekološke tehnologije, označene s „pečatom za kakovost“.

5.2.2 Prizadevati si je treba za izboljšanje tradicionalnih tehnik v skladu z zahtevami trajnostnega razvoja. V praksi so modernizacija in adaptacija industrijske opreme ter napredek v tehniki in načinu proizvodnje ali izvajanju storitev že pripeljali do uvedbe nekaterih ekoloških tehnologij. Gre za eno izmed oblik razvoja ekoloških tehnologij, ki je pogosto neopazna, a izvedljiva.

5.3 Prehod iz raziskav na trg

5.3.1 Enega izmed pomembnih izzivov predstavlja prizadevanje, da raziskave na področju ekoloških tehnologij pripeljejo do konkretnih aplikacij. Velja torej poskrbeti, da se sredstva za raziskave namenijo tudi za aplikativne raziskave in da – še zlasti srednje velikim in malim podjetjem – omogočijo tesno sodelovanje med podjetji. Poudariti je treba tudi, da so nekatera srednje velika in mala podjetja gonilna sila pri izpopolnjevanju in razvoju ekoloških tehnologij.

5.4 Pomoč tehnoloških platform

5.4.1 EESO meni, da je zamisel o vzpostavitvi tehnoloških platform za obetavne ekološke tehnologije zanimiva. Koristno je na enem mestu zbrati zainteresirane akterje, ki resnično obvladajo določeno tehnologijo; tehnologije, ki so povezane z določenim sektorjem, in uvajanje tehnologij za reševanje določenega okoljskega vprašanja. Vprašanja intelektualne lastnine, patentov in blagovnih znamk bo brez posebnih težav urejala uporaba pravil okvirnega programa znanosti in veljavna zakonodaja s področja intelektualne lastnine. EESO meni, da bi se v primeru, da na začetku Komisija poskrbi za sekretariat, lahko razvila kaka oblika partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem, če bodo te tehnološke platforme odgovorile na resnično potrebo in zanimanje.

5.5 Ocena in standardizacija ekoloških tehnologij

5.5.1 Uveljavljanje ekoloških tehnologij je odvisna od gospodarskih dejavnikov in tudi od njihove tehnične učinkovitosti. Vzpostavitev mehanizma za potrjevanje in podatkovna mreže z informacijami o določenih ključnih tehnologijah, kot to predvideva Komisija, bi bila zelo koristna tako za podjetja kot za javne oblasti, še posebej, če želimo v javna naročila vključiti „večjo ekološko vrednost“⁽²⁾.

5.6 Cilji izvajanja

5.6.1 Komisija poudarja, da morajo ti cilji temeljiti na boljših ekoloških dosežkih, vendar morajo biti realistični z ekonomskega vidika in z vidika socialne učinkovitosti. EESO se lahko samo strinja s to trditvijo in odločno ponavlja, da pravi trajnostni razvoj povezuje skrb za okolje z gospodarsko konkurenčnostjo, številnejšimi in boljšimi delovnimi mesti ter socialno kohezijo.

5.7 Investicije

5.7.1 Za uporabo obstoječih finančnih instrumentov in ustvarjanje novih finančnih instrumentov za delitev investicijskega tveganja pri projektih in družbi ekoloških tehnologij, še posebej pri skladih rizičnega kapitala, potrebujemo sposobne analitike, ki bodo ocenili tehnično in ekonomsko izvedljivost projektov, brez katerih bi lahko po nepotrebnem porabili kredite. Projekte je treba torej oceniti na resnih in objektivnih znanstvenih in tehničnih temeljih brez sklepanja predhodnih hitrih zaključkov. Izvajanje novih finančnih instrumentov bi lahko bila priložnost za vključitev lokalnih skupnosti v razvoj

⁽²⁾ Glej: Mnenje na lastno pobudo Evropskega ekonomsko-socialnega odbora Realnosti in možnosti ustreznih ekoloških tehnologij v državah pristopnicah (EESO 523/2004)

ekoloških tehnologij in za zamišljanje javnih/zasebnih partnerstev.

5.7.2 Kar zadeva investicije, ki so jih odobrila podjetja za zmanjšanje negativnih učinkov svojih dejavnosti na okolje ali za spremembe dejavnosti v smislu trajnostnega razvoja, je treba poudariti, da gre pogosto za ogromne finančne obveznosti, še zlasti v težki industriji. V tej zvezi bi bilo dobro zasnovati instrumente davčnih spodbud za takšne investicije in na drugi strani uvesti davčne neugodnosti za podjetja, ki ne storijo ničesar za izboljšanje učinkov na okolje, in s tem pridobijo konkurenčno prednost zaradi cenejše proizvodnje.

5.8 Javna naročila

5.8.1 Ideja spodbujanja ekoloških tehnologij z „večjo ekološko vrednostjo“ ni nova. Oceniti jo je treba glede na zanesljivost ekoloških tehnologij in omejenost javnih financ. Morda bo to priložnost za razvoj prakse javnih naročil glede na njihov učinek na okolje. V nobenem primeru ne more postati sama sebi namen in izgovor za lajšanje vesti.

5.9 Podpora civilne družbe

5.9.1 Vsaka generacija je odgovorna za družbo, ki jo zapušča svojim otrokom. Vse več naših sodobnikov se zaveda svoje odgovornosti do okolja, ki ga bodo zapustili prihodnjim generacijam. Spodbujanje ekoloških tehnologij zahteva pedagoški čut in prizadevanje za informacije, ki morajo biti - zato, da so učinkovite - realistične, razumljive in dostopne ter poudarjati prednosti ekoloških tehnologij. To pomeni, da je potrebno organizirati resnični dialog s tistimi, ki jih to zadeva, in z državljani ter vključiti lokalne oblasti, ki imajo pogosto velike pristojnosti na področju okolja.

5.10 Ukrepanje na svetovni ravni

5.10.1 Skrb Komisije za ukrepanje na svetovni ravni je vredna pohvale. EESO ponavlja, da je za večino držav v razvoju glavna skrb predvsem gospodarska rast in boj proti revščini. Poleg tega je finančna sposobnost teh držav šibka. Odbor je torej mnenja, da mora učinkovita pomoč temeljiti bolj na prenosu „vmesnih“, enostavnih in poceni tehnologij, ki pomenijo napredek v primerjavi s trenutnim položajem in ki glede na svoje storitve ne zaostajajo za kompleksnimi in dragimi tehnologijami. V tem okviru bi bilo dobro tudi opozoriti, da bodo v primeru preprostejših rešitev prejemniki tehnologij manj obremenjeni s stroški za ohranitev pravic intelektualne lastnine in patentov.

5.10.2 EESO meni, da bi bilo koristno, če bi Evropska unija sodelovala pri dejavnostih pod okriljem inštituta UNITAR ⁽³⁾ v prid trajnostni urbanizaciji v državah v razvoju in v gospodarski tranziciji. Opaža, da so bili v tem okviru odprti študijski, analitski in izobraževalni centri v Kuala Lumpurju (Malezija), Curitibi (Brazilija) in Ouagadougouju (Burkina Faso). UNITAR načrtuje tudi aktivnosti v Srednji Evropi. V tem kontekstu Odbor spominja na svoje pobude o ustanovitvi „neodvisnih pristojnih centrov za ustrezne ekološke tehnologije“ v novih državah članicah ⁽⁴⁾. Ti centri bi lahko usklajevali ustrezen prenos know-howa, svetovali pristojnim osebam za odločitve na komunalni ravni ter tudi civilni družbi, ter se pri tem ne bi nujno omejevali na nove države članice.

5.11 Napredovanje

5.11.1 EESO ocenjuje, da so med predlaganimi pobudami najbolj zanimive: izmenjave informacij o dobri praksi in primerjalni kazalci dobre prakse. Dvoletno poročilo Svetu in Parlamentu, se bo uvrstilo med samo še eno izmed mnogih poročil, če ne bo zelo konkretno in strnjeno. Kar zadeva Evropski odbor za tehnologije, izraz odbor ni najbolj ustrezen, saj ne gre za odbor v klasičnem pomenu besede, ampak za vrsto foruma, ki bi združeval znanstvenike, tehnike, industrijalce, podjetnike, nevladne organizacije itd. Vprašamo se lahko, ali ne bi mogla teh nalog opravljati GD za okolje in GD za raziskave, da ne bi ustanavljali še ene službe, katere učinkovitost bi lahko bila vprašljiva, če bi bila preveč široko zastavljena.

5.11.2 V duhu „napredka“ je EESO že v svojem predhodnem mnenju predlagal imenovanje „varuha okolja“, ki bi bil zlasti odgovoren za to, da izpostavlja ovire za razvoj ekoloških

tehnologij, ki jih predstavljajo veljavni predpisi. Ta predlog bi bil učinkovitejši kot ustanavljanje obsežnega foruma, ki bi se lahko izgubil v posplošenosti.

6. Sklepi

6.1 EESO pripisuje velik pomen prizadevanjem Komisije za pripravo akcijskega načrta v prid ekološkim tehnologijam, ki so vzpodbudila veliko posvetovanj. Na splošno je namen tovrstnega izvenzakonskega dokumenta, da se izreče o vprašanju v okviru prilagodljivega postopka ter določi splošne smernice.

6.2 EESO meni, da je za konkreten razvoj ekoloških tehnologij nujno potrebna izbira, prednostni red izbiri in razvrstitve financiranja, ki je omejeno in ga je treba uporabiti s premislekom. Dober izbor je pogoj za uspeh evropske strategije na tem področju, ki potrebuje realističen in konkreten pristop.

6.3 Odbor poudarja pomen sistema za potrjevanja učinkovitosti ekoloških tehnologij in razširjanja podatkov, ki so o njih na voljo. To je eden od pogojev za širitev ekoloških tehnologij in njihovo uvedbo v podjetja in javne skupnosti ⁽⁴⁾

6.4 In navsezadnje, mar ni vprašanje, ki si ga je treba zastaviti ravno, katere so tiste ekološke tehnologije, ki jih je pametno razvijati glede na njihovo učinkovitost, tržne razmere, okoljske zahteve, število in kakovost delovnih mest ter glede na življenjsko in razvojno raven? Gre za vprašanje znanstvene, tehnične, ekonomske in socialne razsodnosti in sposobnosti, ki ju mora Unija obvladati, če želi učinkovito spodbujati ekološke tehnologije.

Bruselj, 2. junija 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

⁽³⁾ United Nations Institute for Training and Research.

⁽⁴⁾ Glej opombo 1.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o čezatlantskem dialogu: kako izboljšati čezatlantske odnose

(2004/C 241/15)

16. in 17. julija 2003 je Evropski ekonomsko-socialni odbor v skladu s členom 29(2) svojega poslovnika sklenil na lastno pobudo pripraviti mnenje z naslovom: Čezatlantski dialog: kako izboljšati čezatlantske odnose.

Strokovna skupina za zunanje odnose, ki je bila odgovorna za pripravo dela odbora o tej zadevi, je svoje mnenje sprejela 20. aprila 2004. Poročevalka je bila ga. Belabed.

Na svojem 409. plenarnem zasedanju (seji z dne 3. junija) je Evropski ekonomsko-socialni odbor sprejel naslednje mnenje s 160 glasovi za, s 15 proti in z 18 vzdržanimi glasovi.

1. Povzetek

pri odločitvah, ki oblikujejo njihove življenjske in delovne razmere.

A. Odnosi med EU in ZDA imajo dolgo in obojestransko koristno zgodovino ter slonijo na močnih temeljih skupnih osnovnih prepričanj odprtih in demokratičnih družb. Tako EU kot ZDA sta se zavezali k popolnemu in enakovrednemu partnerstvu v spremenjenem geostrateškem okolju po koncu hladne vojne. Čeprav je spremenjeno okolje odnose večkrat postavilo na preizkušnjo, ostajajo temelji partnerstva trdni.

B. Javno mnenje na obeh straneh Atlantika kaže podobnosti, a tudi razlike. Medtem ko so razlike najbolj očitne pri zunanje-političnih vprašanjih, pa pri gospodarskih, socialnih in okoljskih vprašanjih najdemo več skupnih temeljev, kot bi bilo pričakovati, in široko soglasje, da stalen in intenziven dialog ni potreben le zaradi dolgoročnega interesa EU in ZDA, temveč je tudi v interesu preostalega sveta.

C. Čezatlantsko gospodarstvo je sčasoma postalo celo bolj prepleteno, pri čemer so neposredne naložbe po pomenu v očitni prednosti pred trgovino. Čeprav trgovinski spori polnijo časopisne stolpce, pa predstavljajo manj kot 1 % čezatlantske trgovine. Naraščajoča gospodarska soodvisnost vodi k napetostim, ki presegajo državne meje, in vplivajo na temeljna domača vprašanja, kot so obdavčenje, vodenje države ali pravna ureditev.

D. Ekonomska učinkovitost EU in ZDA kaže mešano sliko, kar pomeni, da imata obe gospodarstvi svoje prednosti in slabosti. Obe gospodarstvi v prihodnosti čakajo resni izzivi, kar povzroča potrebo po tesnejšem dialogu in sodelovanju za nemoteno delovanje gospodarstev na obeh straneh.

E. Spremembe v geopolitičnih izzivih in grožnje so odnose večkrat postavile na kocko. Razvoj in krepitev odgovornega vodenja države, vključno s socialnimi partnerji in strukturami civilne družbe po vsem svetu, lahko koristno prispeva k varnejšemu svetu in izboljšanju možnosti državljanov, da sodelujejo

F. Čeprav je globalizacija odprla vrata za številne koristi in spodbuja odprte družbe in odprta gospodarstva kot tudi povečanje trgovine, tujih naložb in svetovnega bogastva, pa ne prinaša ugodnih učinkov za vse. EU in ZDA lahko z združitvijo svojih prizadevanj prispevata k uveljavitvi gospodarskih, socialnih in okoljskih možnosti globalizacije tako, da izboljšata vodenje na nacionalni in mednarodni ravni, vključno s socialnim in civilnim dialogom.

G. Obe strani poudarjata strateški pomen odnosov med EU in ZDA in multilateralni okvir, saj globalni izzivi zahtevajo združitve sil. Nedavni predlogi za izboljšanje institucionalne ureditve čezatlantskih odnosov so poudarili pomen trajnega in intenzivnega dialoga za razvijanje odnosov in sodelovanje z mednarodnimi institucijami ter preostalimi deli sveta.

H. Evropski ekonomsko-socialni odbor močno podpira čezatlantsko sodelovanje in priporoča njegovo krepitev in razširitev v smislu vključevanja največjega možnega števila interesnih skupin in akterjev ter v smislu razvoja in širitve pristopa za vključitev vprašanj, ki se nanašajo na dialoge in njihove ustrezne udeležence na obeh straneh Atlantika.

I. V skladu z irskim predsedstvom Evropski ekonomsko-socialni odbor močno podpira čezatlantsko sodelovanje in konstruktivno vključitev ustreznih interesnih skupnosti iz ameriške in evropske civilne družbe. Evropski ekonomsko-socialni odbor se tako zavzema za krepitev in razširitev mrež civilne družbe, vključno z dialogi, in je pripravljen prispevati k povečanju obveščanja in interakcije med zadevnimi mrežami in dialogi, kar bi lahko pripeljalo do rednega in trajnega sodelovanja ter ustanovitve čezatlantskega in/ali ameriškega ekonomsko-socialnega odbora.

J. Evropski ekonomsko-socialni odbor je pripravljen delovati kot forum za pospeševanje dialoga in povezovanje ustreznih strani. V tem okviru je odbor pripravljen organizirati konferenco skupaj z zadevnimi akterji in institucijami za krepitev dialoga. Korist okrepljenega dialoga bi bila aktiviranje civilne družbe na obeh straneh Atlantika, ne le zaradi dolgoročnih interesov EU in ZDA, temveč tudi zaradi interesov preostalega sveta.

2. Ozadje

2.1 Odnosi EU-ZDA imajo dolgo in obojestransko koristno zgodovino, še posebej intenzivni pa so bili med obdobjem hladne vojne. Marshallov načrt za obnovo Evrope je bil eden od najpomembnejših elementov tega obdobja. Po koncu hladne vojne sta ZDA in EU sprejeli vrsto listin, da bi določili načela in predvideli okvir za svoje prihodnje sodelovanje v spremenjenem geostrateškem okolju⁽¹⁾. Bistvo teh sporazumov je bilo pospeševanje miru, stabilnosti in gospodarske rasti, odzivi na svetovne izzive, sodelovanje na gospodarskem področju in gradnja čezatlantskih mostov med Evropo in ZDA. V Bonški deklaraciji, sprejeti na vrhu EU-ZDA v Bonnu 21. junija 1999, sta se obe strani zavezali k „polnemu in enakovrednemu partnerstvu“ v gospodarskih, političnih in varnostnih zadevah.

2.2 Ti sporazumi, ki jih je podpiral tudi Evropski ekonomsko-socialni odbor in ki so ustvarili vrsto institucionalnih ureditev, med drugim čezatlantske dialoge, so socialnim partnerjem in civilni družbi omogočili, da sodelujejo pri teh prizadevanjih.

2.3 V 1990-ih in v bližnji preteklosti so odnos zaznamovali različni ciklusi, v katerih so se države na obeh straneh Atlantika morale bolj ali manj prilagoditi novemu stvarnemu stanju. Medtem ko temelji močnega čezatlantskega partnerstva ostajajo trdni, pa so te spremembe povzročile čezatlantske napetosti in nesoglasja, deloma zaradi razlik v stališčih in usmeritvah, deloma zaradi zaznanih pomanjkljivosti v institucionalni ureditvi⁽²⁾.

2.4 Za pospeševanje dialoga in usmeritev politike proti skupnim ciljem je koristno pogledati mnenja zadevnih ljudi,

⁽¹⁾ Čezatlantska izjava (1990), Novi čezatlantski program (New Transatlantic Agenda – NTA) in Skupni akcijski načrt EU-ZDA (1995), Čezatlantsko gospodarsko partnerstvo in novi čezatlantski trg (1998).

⁽²⁾ Primerjaj: Christopher J. Makins (Predsednik Atlantskega sveta Združenih držav Amerike): *Renewing the Transatlantic Partnership (Obnova čezatlantskega partnerstva): Why and How?* (Zakaj in kako?), Izjava, pripravljena za Pododbor za Evropo Odbora za mednarodne odnose predstavnškega doma ameriškega kongresa, 11. junij 2003.

izražena v javnomnenjskih raziskavah (kot sta jih na primer izvedla Nemški Marshallov sklad ZDA (German Marshall Fund of the US) ali center za raziskave Pew Research Center)⁽³⁾. Javno mnenje v ZDA in Evropi kaže tako podobnosti kot razlike⁽⁴⁾. Američani in Evropejci imajo skupna temeljna prepričanja o odprtih demokratičnih družbah, spoštovanju človekovih pravic in pravni državi, kot tudi prepričanje o tržno naravnanih ekonomskih politikah⁽⁵⁾. Vendar pa njihove vrednote niso vedno enake. Na vprašanje, ali imajo Evropejci in Američani različne družbene in kulturne vrednote, je velika večina vprašanih na obeh straneh Atlantika odgovorila pritrdilno (83 % vprašanih v ZDA in 79 % vprašanih v Evropi⁽⁶⁾).

2.5 Čeprav so se Američani bolj zanimali za mednarodna dogajanja v letu 2002 kot pred 11. septembrom 2001, pa se Američani in Evropejci močno razlikujejo pri zunanjepolitičnih vprašanjih, kot so vodilna vloga ZDA v svetu ali kako odgovoriti na grožnje⁽⁷⁾. Tako Američani kot Evropejci vidijo unilateralizem kot težavo. Oboji so naklonjeni Združenim narodom in jih želijo okrepiti, vendar so Američani pripravljeni ZN obiti, če je to v njihovem nacionalnem interesu. Čeprav mehka sila (v angl.: „soft power“) izhaja tako iz ameriške kulture kot iz ameriških politik⁽⁸⁾, ji Evropa pripisuje večji poudarek⁽⁹⁾, velika večina ljudi na obeh straneh Atlantika pa meni, da mehka sila EU lahko vpliva na reševanje svetovnih vprašanj prek diplomacije, trgovine ali razvojne pomoči⁽¹⁰⁾.

2.6 Leta 2003 so Američani bolj podpirali idejo močnega evropskega partnerja, medtem ko so se bili Evropejci manj pripravljeni naslanjati na Združene države Amerike na področju zunanje politike⁽¹¹⁾. Medtem ko je vojna v Iraku po vsej verjetnosti vplivala na ta premik v evropskih pogledih, pa „se povsem nepričakovano Američani zdijo bolj pozitivno naravnani do Evropske unije.

To pomanjkanje simetrije, z Evropejci, ki bolj negativno gledajo na ZDA, in Američani, ki na EU gledajo bolj pozitivno, je presenetljivo in morebiti pomembno za oblikovalce politike na obeh straneh Atlantika“⁽¹²⁾.

⁽³⁾ Glej: Transatlantic Trends 2003 (Čezatlantski trendi 2003), raziskava Nemškega Marshallovega sklada ZDA in centra za raziskave Pew Research Center: Public more internationalist than in 1990s (Javnost bolj internacionalistična v 1990ih), izdana 12. decembra 2002; <http://people-press.org/reports/print.php3?PageID=656>

⁽⁴⁾ Čezatlantski trendi 2003.

⁽⁵⁾ Christopher J. Makins (Predsednik Atlantskega sveta Združenih držav Amerike): *Renewing the Transatlantic Partnership (Obnova čezatlantskega partnerstva): Why and How* (Zakaj in kako?), Izjava, pripravljena za Pododbor za Evropo Odbora za mednarodne odnose predstavnškega doma ameriškega kongresa, 11. junij 2003.

⁽⁶⁾ Čezatlantski trendi 2003.

⁽⁷⁾ Center za raziskave Pew Research Center: Public more internationalist than in 1990s (Javnost bolj internacionalistična v 1990ih); izdana 12. decembra 2002; <http://people-press.org/reports/print.php3?PageID=656>

⁽⁸⁾ Joseph Nye Jr: *Propaganda isn't the Way* (Propaganda ni pravi način): Soft Power (Mehka moč), The International Herald Tribune, 10. januar 2003; www.ksg.harvard.edu/news/opeds/2003/nye_soft_power_iht_011003.htm

⁽⁹⁾ Robert Kagan: *Of Paradise and Power* (O raju in moči): America and Europe in the New World Order (Amerika in Evropa v novem svetovnem redu), Knopf 2003.

⁽¹⁰⁾ Čezatlantski trendi 2003.

⁽¹¹⁾ Čezatlantski trendi 2003.

⁽¹²⁾ Čezatlantski trendi 2003.

2.7 V zvezi s socialnimi, poslovnimi in okoljskimi vprašanji najdemo več skupnih pogledov, kot bi jih bilo pričakovati, ki pa se ne zrcalijo tudi na vladni ravni. Čeprav je znano, da Evropejcem veliko pomenijo pomembne socialne in okoljske razsežnosti, ki jih je Evropa prispevala k politični demokraciji, tudi Američani poudarjajo pomoč revnim in varovanje okolja. Gospodarstvo, izobraževanje in socialna varnost prevladujejo v programu javnih politik v ZDA⁽¹⁾. Medtem ko se Američani štejejo za usposobljene in pozdravljajo samostojne pobude, dve tretjini vprašanih vidi potrebo po vladni varnostni mreži za revne⁽²⁾ in skrbi za to, da ima vsak državljan dovolj hrane in streho nad glavo. Več kot polovica vprašanih je mnenja, da bi morala vlada pomagati revnim, četudi bi to pomenilo nadaljnje zadolževanje, 86 % vprašanih se strinja, da bi morali obstajati strožji zakoni in drugi predpisi za varstvo okolja, 65 % vprašanih se strinja, da bi morali biti ljudje pripravljeni plačevati višje cene zaradi varstva okolja, polovica vprašanih meni, da je davčni sistem do njih nepravilčen, med vprašanimi pa obstaja velika podpora (čez 75 %) za omejevanje pritoka in za nadzor ljudi, ki se priseljujejo v ZDA. Podobno kot Evropejce tudi Američane do neke mere skrbi uporaba genetsko spremenjenih organizmov (GSO), saj jih kar 92 % podpira označevanje GSO⁽³⁾.

2.8 Obstaja široko soglasje, da je potreben bolj temeljit, intenziven in trajen dialog za krepitev skupnih interesov, premostitev razlik in združitve istih interesov v skupni program na številnih področjih svetovnega gospodarstva. Evropski ekonomsko-socialni odbor je v svojih predhodnih mnenjih priznal pomen čezatlantskega partnerstva in poudaril, da morata širše zastavljeno partnerstvo in sodelovanje temeljiti na medsebojnem razumevanju in spoštovanju vizij, vrednot, interesov in družbenih modelov obeh partnerjev⁽⁴⁾.

3. Razsežnosti čezatlantskih odnosov

3.1 Najpomembnejše razsežnosti, ki so podlaga čezatlantskih odnosov, so naslednje: gospodarski in trgovinski odnosi med EU in ZDA, svetovna politika in varnost, globalizacija – mednarodni gospodarski, socialni in okoljski razvoj, čezatlantske institucije, zavezanost k čezatlantskemu partnerstvu in večstransko upravljanje.

⁽¹⁾ Center za raziskave Pew Research Center: Economy, Education, Social Security Dominate Public's Policy Agenda (Gospodarstvo, izobraževanje, socialna varnost prevladujejo v programu javnih politik), objavljeno: 6. septembra 2001, www.people-press.org/reports/print.php3?PageID=33

⁽²⁾ Center za raziskave Pew Research Center: Politično prizorišče 2004, stran 39ff; Kategorije vključujejo: povsem se strinjam in v veliki meri se strinjam, www.people-press.org

⁽³⁾ Raziskava ABC, po Süddeutsche Zeitung, 19.8.2003.

⁽⁴⁾ Evropski ekonomsko-socialni odbor: Re-invigorating the transatlantic partnership and dialogue (Ponovna oživitev čezatlantskega partnerstva in dialoga) (UL C221, 7.8.2001).

3.2 Gospodarski in trgovinski odnosi med EU in ZDA

3.2.1 Kot je razvidno iz Quinlanovega poročila⁽⁵⁾ o čezatlantskih gospodarskih odnosih, je čezatlantsko gospodarstvo po padcu berlinskega zidu postalo celo bolj prepleteno in medsebojno odvisno, pri čemer so tuje naložbe pomembnejše od trgovine.

3.2.2 Na primer, približno polovica ameriških neposrednih tujih naložb (FDI) v 1990-ih je šla v Evropo. Delež evropskih naložb v ZDA je bil leta 2000 za skoraj 25 % večji od ameriškega deleža v Evropi. Leta 2001 in skozi večji del 1990-ih je bila Evropa udeležena s polovico v skupnih globalnih prihodkih ameriških podjetij. Ameriška podjetja so v Nizozemsko vložila dvakrat več kapitala kot v Mehiko. Samo v Teksasu je več evropskih naložb, kot je vseh ameriških naložb na japonskem.

3.2.3 Čeprav čezatlantski trgovinski spori polnijo časopisne stolpce, sama blagovna menjava znaša manj kot 20 % celotne čezatlantske trgovine, trgovinski spori med EU in ZDA pa manj kot 1 % čezatlantske trgovine. Kljub zgodnjemu opozorilnemu mehanizmu, ki je bil razvit leta 1999, so spori o mehanizmi trgovinske zaščite (kot so zaščitni ukrepi, protidampinške in izravnalne dajatve), vprašanja v zvezi s subvencijami, pravice intelektualne lastnine in drugi ukrepi na področjih, kot so jeklo, banane, goveji hormoni, genetsko spremenjeni organizmi (GSO) in blagovne znamke/geografske označbe, povzročili huda nesoglasja in spore. 16. marca 2004 je bila EU udeležena v 14 odprtih sporih STO z ZDA⁽⁶⁾. V najnovjšem primeru, ki zadeva podjetja, ki se ukvarjajo s prodajo na tujih trgih, je EU uvedla tarife za vrsto ameriških proizvodov, dokler ne bo osnovni zakon, ki ga je Svetovna trgovinska organizacija razglasila za nezakonitega, prilagojen pravilom STO.

3.2.4 Nekatere napetosti med EU in ZDA so posledica naraščajoče gospodarske soodvisnosti. V veliko primerih ne gre za tradicionalne trgovinske spore „na meji“, temveč za spore, ki segajo čez mejo in vplivajo na temeljna domača vprašanja, kot so načini obdavčevanja Američanov in Evropejcev, način vodenja naših družb ali način regulacije gospodarstva⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ Joseph P. Quinlan: Drifting apart or Growing Together? The Primacy of the Transatlantic Economy (Razhajanje ali skupni razvoj? Prvenstvo čezatlantskega gospodarstva). Washington, DC, Center for Transatlantic Relations, 2003.

⁽⁶⁾ EU-Komisija: Splošni pregled aktualnih primerov reševanja sporov STO, v katerih je vključena ES kot tožnik ali toženec. http://europa.eu.int/comm/trade/issues/newround/index_en.htm

⁽⁷⁾ Joseph P. Quinlan: Drifting apart or Growing Together? The Primacy of the Transatlantic Economy (Razhajanje ali skupni razvoj? Prvenstvo čezatlantskega gospodarstva). Washington, DC, Center for Transatlantic Relations, 2003.

3.2.5 Uspešnost gospodarstev EU in ZDA kaže mešano sliko. V nasprotju s splošno razširjenim stališčem, da je ameriško gospodarstvo bolj uspešno od evropskega, pa celo podatki MDS in OECD kažejo, da je Evropa na določenih področjih uspešnejša⁽¹⁾. Čeprav drži, da so bile splošne stopnje rasti v ZDA višje od evropskih, je življenjski standard, merjen z BDP na osebo, hitreje naraščal v EU kot v ZDA.

3.2.6 V zvezi s produktivnostjo dela obstajajo različne številke, ki so odvisne od obravnavanega obdobja. Produktivnost v ZDA je v povprečju višja od produktivnosti v EU od leta 1995, vendar je nižja za velik del obdobja med 1990 in 2002. Čeprav je povprečje v ZDA višje, je pet evropskih držav bolj uspešnih. Brezposelnost je v povprečju višja v Evropi, vendar ima sedem držav nižjo brezposelnost od ZDA.

3.2.7 Brezposelnost je problem tako za gospodarstvo kot celoto – saj pomeni, da viri niso izkoriščeni – kot tudi za ljudi, še zlasti, če brezposelnost spremlja pomanjkanje socialne zaščite. Poleg makroekonomske politike lahko dejavniki, kot so struktura trga delovne sile, stopnje izobrazbe ali način strukture sistemov socialne zaščite, bistveno vplivajo na stopnjo zaposlenosti. Brezposelnost je skupaj z neenako razporeditvijo prihodkov, pomanjkanjem socialne zaščite in izobrazbenimi stopnjami eden od dejavnikov, ki vplivajo na stopnje revščine in jih pojasnjujejo.

3.2.8 V povprečju ima Evropa višje davke od ZDA. To pa ne pomeni nujno podrejen konkurenčni položaj. Če so davki dobro porabljeni, lahko povečajo produktivnost gospodarstva. Svetovni ekonomski forum (WEF) je to spoznal in spremenil metodo računanja javnega proračuna; njegova raziskava svetovne konkurenčnosti za 2003-2004 je tako pokazala, da je bila Finska uspešnejša od ZDA, Švedska in Danska pa sta svoj položaj izboljšali in sedaj zasedata tretje in četrto mesto (prej peto in deseto)⁽²⁾.

3.2.9 Če hkrati upoštevamo produktivnost in davke, vidimo, da višji davki ne ovirajo nujno produktivnosti. Izmed petih držav, ki kažejo višjo rast produktivnosti od ZDA od leta 1995, to je Belgija, Avstrija, Finska, Grčija in Irska, in šestih držav, ki imajo višje stopnje produktivnosti, to je Nemčija, Nizozemska, Irska, Francija, Belgija in Norveška (ki ni članica EU), je samo Irska država z nizkimi davki.

3.2.10 Ugotovimo lahko naslednje: gospodarstvi EU in ZDA sta tesno povezani. Obe gospodarstvi imata svoje prednosti in

slabosti. Obe gospodarstvi čakajo v prihodnosti resni izzivi, kar povzroča potrebo po povečanem dialogu in sodelovanju za nemoteno delovanje gospodarstev na obeh straneh.

3.3 Svetovna politika in varnost

3.3.1 Premik od hladne vojne, to je od razmer, ki so jih močno zaznamovali podobni interesi EU in ZDA, k razmeram, v katerih imajo glavni strateški izzivi različen geografski izvor in v katerih se je spremenila narava groženj, je povzročil zavzetje različnih stališč o tem, kako te grožnje obravnavati.

3.3.2 Potencial globalizacije je ogromen in globalizacija je odprla vrata številnim ugodnim učinkom. Vseeno pa obstajajo globoka in trajna neravnovesja v trenutnem delovanju svetovnega gospodarstva. S stališča velike večine moških in žensk globalizacija ni izpolnila njihovih preprostih in upravičenih pričakovanj za primerna delovna mesta in boljšo prihodnost njihovih otrok. Ker odprte družbe ogroža svetovni terorizem, se mora upravljanje sveta posvetiti zaskrbljenosti in težnjam ljudi, ter izboljšati odgovornost in demokracijo tako na nacionalni kot tudi mednarodni ravni za povečanje svetovne varnosti. Globalizacija mora temeljiti na splošnih skupnih vrednotah in spoštovanju človekovih pravic ter dostojanstva posameznika⁽³⁾. Če se globalizacijo dobro upravlja, se lahko svet zbliža in postane uspešnejši. Boljša globalizacija je ključ do boljšega in varnejšega življenja za ljudi po vsem svetu v 21. stoletju. Če bo še naprej slabo vodena, bo nezadovoljstvo z globalizacijo še bolj naraščalo.

3.3.3 V tem okviru lahko boj proti korupciji, diktatorstvu in nesposobnim vladam, kot tudi razvoj socialnih partnerjev in struktur civilne družbe po vsem svetu, zlasti v državah s šibkimi strukturami odgovornega vodenja, koristno prispevata k varnejšemu svetu in izboljšanju možnosti državljanov, da sodelujejo pri odločitvah, ki oblikujejo njihove življenjske in delovne razmere.

3.3.4 Prispevki Evropskega ekonomsko-socialnega odbora k razvoju in krepitvi socialnega in civilnega dialoga v bodočih državah članicah EU kot tudi v tretjih državah imajo dolgoletno tradicijo. Evropski ekonomsko-socialni odbor je bil tudi aktiven partner v Barcelonskem procesu, ki je lahko koristna podlaga za nadaljnji razvoj. Poleg tega lahko podpiranje procesa demokratizacije in razvoja socialnih partnerjev v Iraku postane na primer skupni projekt EU in ZDA.

⁽¹⁾ Philippe Legrain: Evropsko mogočno gospodarstvo, <http://www.philippelegrain.com/Articles/europe/smightyec.html>

⁽²⁾ World Economic Forum (Svetovni gospodarski forum): Global Competitiveness Report 2003 – 2004 (Raziskava svetovne konkurenčnosti 2003 – 2004); <http://www.weforum.org>

⁽³⁾ ILO: A fair Globalisation (Pravična globalizacija): Creating opportunities for all (Ustvarjanje priložnosti za vse), Ženeva, 24. februar 2004.

3.3.5 Varnost prometa je prav tako sektor, ki kliče k okrepljenemu sodelovanju med ZDA in EU. Evropski ekonomsko-socialni odbor ⁽¹⁾ vidi „nujno potrebo, da EU prevzame mednarodno pobudo za razvoj širšega okvirja za varnost, ki bo obravnaval tudi vzroke terorizma in ne zgolj odpravljal njegove učinke. [...] Zaradi mednarodnega značaja pomorskega in zračnega prometa, morajo varnostne zahteve temeljiti na vzajemni ureditvi, ki se uporablja neformalno, izvaja brez diskriminacije in hkrati omogoča najbolj učinkovit trgovinski tok“. Poleg tega je Evropski ekonomsko-socialni odbor opozoril, da „evropska filozofija in kultura podpirata strogo spoštovanje človekovih pravic in da mora vsak odgovor na grožnje terorizma upoštevati ta dolgo spoštovana načela“. Sporazum med ZDA in EU o varnosti zabojsnikov (november 2003) in njegovo izvajanje ponujata možnost za razpravo v okviru čezatlantskega dialoga. ZDA in EU sodelujeta tudi na mednarodni ravni v ILO pri zadevah v zvezi z identiteto pomorščakov in v okviru Mednarodne pomorske organizacije skupaj z ILO pri zadevah, povezanih z varnostjo pristaniških zmogljivosti.

3.4 Globalizacija - mednarodni gospodarski, socialni in okoljski razvoj

3.4.1 Globalizacija je prinesla številne koristi, spodbuja odprte družbe in odprta gospodarstva ter podpira svobodnejšo izmenjavo blaga, idej in znanja. Oblikovati se začneja resnično svetovna zavest, ki je občutljiva na nepravilnosti revščine, nespoštovanje svobode druženja, spolno diskriminacijo, delo otrok in poslabšanje okolja, kjer koli se ti problemi pojavijo ⁽²⁾.

3.4.2 Vendar pa kljub povečanju trgovine, tujih naložb in bogastva po svetu, globalizacija ni prinesla ugodnih učinkov za vse. Svetovno zmanjševanje ovir za trgovino in pretok kapitala kot tudi za storitve in gibanje ljudi, je olajšalo globalno oddajanje del za podjetja, vendar je ravno tako ustvarilo razmere za svetovno konkurenco s skrb zbujajočimi vplivi na delavce, davke in finančno trajnost sistemov socialne zaščite in storitev splošnega pomena. V svetovnem merilu je to pripeljalo do povečanja revščine v 54 državah od leta 1990 ⁽³⁾ dalje. Neenakost med državami in znotraj držav je narasla in stabilnost svetovnega gospodarstva ogrožajo nepredvidljivi finančni trgi in makroekonomska neravnovesja, kot so valutna razmerja ali trgovinska neravnovesja.

⁽¹⁾ Evropski ekonomsko-socialni odbor: Mnenji CESE 156/2002 in UL C32 z dne 5/02/2004.

⁽²⁾ ILO: A fair Globalisation (Pravična globalizacija): Creating opportunities for all (Ustvarjanje priložnosti za vse), Ženeva, 24. februar 2004

⁽³⁾ UNHCR 2003 (Poročilo o človekovem razvoju Združenih narodov 2003), po: Süddeutsche Zeitung, 9.7.2003.

3.4.3 EU in ZDA lahko z združitvijo svojih prizadevanj prispevata k popolnemu razkritju gospodarskega, socialnega in okoljskega potenciala globalizacije tako, da izboljšata vodenje tako na nacionalni kot tudi mednarodni ravni in pravila za mednarodno trgovino, naložbe, finance in migracije z upoštevanjem vseh interesov, pravic in odgovornosti in tako dosežeta širšo in pravično porazdelitev koristi rasti, ki lahko priskrbijo varnost in stabilnost za vse.

3.4.4 V tem kontekstu je treba izboljšati upravljanje sveta. Mednarodne organizacije, ki imajo različne mandate, morajo uskladiti svoja prizadevanja. Boljše upravljanje globalizacije zahteva usklajeno sodelovanje STO, MDS, Svetovne banke in OECD z drugimi mednarodnimi organizacijami, zlasti z ILO in ZN, ter izboljšano vodenje teh institucij, vključno s socialnim in civilnim dialogom.

3.4.5 Evropski ekonomsko-socialni odbor poudarja pomen upoštevanja in izvajanja temeljnih delovnih standardov in pozdravlja prizadevanja ameriškega Ministrstva za finance, da ohrani pobudo za priznanje temeljnih delovnih standardov s strani Svetovne banke in MDS kot pomembnega vprašanja, ki ga je treba vključiti v njihov razvojni program ⁽⁴⁾.

3.4.6 Evropski ekonomsko-socialni odbor si zastavlja vprašanja o radikalni deregulaciji trga dela v Evropi, ki jo spodbuja Mednarodni denarni sklad ⁽⁵⁾, in meni, da bi to lahko imelo resne posledice za evropski model družbe in opozarja, da mreže socialne varnosti pomenijo nujne avtomatske stabilizatorje v obdobjih gospodarske recesije.

3.4.7 Na obeh straneh Atlantika narašča zaskrbljenost, da se bodo delovna mesta preselila na druga območja zaradi tehnoloških možnosti, manjšega števila trgovinskih ovir in konkurenčnih prednosti, ki jih omogočajo različni sistemi regulacije, kar v glavnem pomeni nižje delovne in okoljske standarde ter standarde za zaščito živali. Ekonomisti so ta trend v veliki meri sprejeli kot logičen pojav proste trgovine ⁽⁶⁾, ki je omogočil lahko preselitev delovnih mest v države z nizkimi plačami. Pričakuje se, da bo to v prihodnosti povzročilo dolgoročno strukturno brezposelnost. Ker tako pogodbe EU in osnutek za bodočo ustavo EU zahtevajo izboljšanje življenjskih in delovnih razmer, je treba razmisliti o zvišanju delovnih in okoljskih standardov ter izboljšanju življenjskih in delovnih razmer v teh državah, hkrati pa ohraniti in izboljšati zadevne razmere v Evropi in ZDA.

⁽⁴⁾ US Department of the Treasury (Ministrstvo za finance ZDA: 2002 Report to Congress on Labor Issues and the International Financial Institutions (Poročilo Kongresu o vprašanjih, povezanih z delom, in mednarodnih finančnih institucijah za leto 2002), 31. marec 2003.

⁽⁵⁾ MDS (Mednarodni denarni sklad) World Economic Outlook (Izgledi za svetovno gospodarstvo), april 2003, poglavje IV: Unemployment and labour market institutions (Brezposelnost in institucije trga dela): zakaj se reforme obrestujejo.

⁽⁶⁾ Preparing America to Compete Globally (Pripravi Ameriko za globalno tekmovanje): A Forum on Offshoring (Forum o preseljevanju delovnih mest), Brookings Institution, 3. marec 2004; www.brook.edu/comm/op-ed/20040303offshoring.htm

3.4.8 Zaradi gospodarskih škandalov v zadnjih letih je postalo javno mnenje v ZDA do korporacij bolj kritično: 77 % Američanov meni, da je preveč moči koncentrirano v rokah majhnega števila podjetij, 62 % vprašanih pa je prepričanih, da imajo korporacije preveč dobička⁽¹⁾. Upravljanje podjetij je zato pomembno vprašanje. Poleg že sprejetih konkretnih ukrepov, ki so v teku, kot so Sarbanes-Oxley v ZDA in revizija načel OECD o upravljanju podjetij ter dejavnosti na ravni EU in nacionalni ravni, so potrebna usklajena prizadevanja za zagotovitev, da se korporacije upravljajo na odgovoren način, ki upošteva interese vseh zainteresiranih.

3.4.9 Tako EU kot ZDA sta si prizadevali za napredek na krogu pogajanj v Dohi. Za zagotovitev, da se stališča civilne družbe bolje vključijo v pogajanja na ravni EU, Generalni direktorat Trgovina Evropske komisije vključuje civilno družbo v pripravo in nadaljevanje pogajanj, v ta proces pa je v celoti vključen tudi Evropski ekonomsko-socialni odbor. Evropski ekonomsko-socialni odbor bo poleg tega prevzel pobudo za organizacijo dialoga s svojimi partnerji na vseh celinah za bolj učinkovit prispevek k procesu in bo v zvezi s tem organiziral konferenco o vprašanjih STO⁽²⁾ julija 2004.

3.4.10 Okolje in podnebne spremembe sta seveda področji, ki povzročata zaskrbljenost prebivalcev na obeh straneh, vlade pa imajo o tem različne poglede. Pentagon je pred nedavnim objavil študijo o varnostnih učinkih različnih scenarijev podnebnih sprememb. Z vidika sedanjih nesoglasij v zvezi z ratifikacijo Kjotskega protokola predstavljajo morebitni učinki podnebnih sprememb nedvomno eno izmed najpomembnejših in hkrati najtežjih vprašanj, ki jih je treba obravnavati.

3.4.11 Evropski ekonomsko-socialni odbor je poudaril pomen trajnostnega razvoja ob različnih priložnostih. Medtem ko so bile podane slovesne izjave na mednarodnih sestankih in v sporazumih, vključno s konferenco ZN o okolju in razvoju v Rio de Janeiru (Earth Summit), Cilji tisočletja (Millennium Goals) ali Lizbonsko strategijo, pa konkretni ukrepi še vedno zaostajajo za besedami. Evropski ekonomsko-socialni odbor zato poudarja svojo zahtevo po napredku, ki jo je izrazil v svojih številnih mnenjih⁽³⁾.

3.4.12 EU je poleg ukrepov trgovinske politike na krogu pogajanj STO v Dohi poudarila vlogo varnosti živil, varstva potrošnikov in dobrega počutja živali. EU meni, da so potrebna boljša in bolj transparentna pravila za mednarodno trgovino, ki se nanaša na varnost živil.

3.4.13 Trgovina s kmetijskimi proizvodi je ena izmed najtežjih tem, skupaj z vprašanji, kot so bolezen norih krav (BSE), goveji hormoni, sistem kmetijstva, varnost živil in genetsko spremenjeni organizmi (GSO). EU in ZDA veliko sodelujeta na področju trgovine in trgovinskega sodelovanja, ki se nanaša na živilskopredelovalno industrijo. Ta dva velika trgovinska partnerja sta imela nekaj nesporazumov glede trgovinske politike v zvezi z GSO in hormoni. Treba je priznati, da sta EU in ZDA v krogu sedanjih pogajanj v Dohi dosegla konstruktivne kompromise, zlasti v kmetijskem sektorju. EU je poudarila vlogo evropskega kmetijskega modela, ki spoštuje okolje in dobro počutje živali, in zmernih reform kmetijske politike, kjer bi bilo treba upoštevati netrgovinska vprašanja in preference držav v razvoju v prihodnjih trgovinskih sporazumih in pravilih.

3.4.14 Zadnja širitev EU pomeni za EU največji izziv do sedaj in je hkrati del dinamičnega procesa združitve Evrope, krepitve miru, varnosti in blaginje na celem kontinentu. Tako EU kot ZDA sta zainteresirani za razvoj novih držav članic EU in izboljšanje odnosov z Rusijo in novimi sosedi EU.

3.5 Čezatlantske institucije

3.5.1 Institucionalna ureditev, predvidena v sporazumih iz 1990-ih, je povzročila določeno mero nezadovoljstva. Razlogi za to so bili naslednji: asimetrija moči med EU in ZDA, različna članstva v NATU, EU in drugih institucijah, nepopolna integracija EU in splošno nezadovoljstvo z vrhom EU-ZDA⁽⁴⁾.

3.5.2 Nedavni predlogi za izboljšanje institucionalne ureditve kažejo, da je najpomembnejši dejavnik za razvoj začetek trajnega in intenzivnega dialoga o najbolj pomembnih vprašanjih v katerem koli institucionalnem okvirju, ki se zdi najbolj ustrezen. Žal nobeden od pristopov ne upošteva dovolj koristi, ki se jih lahko doseže z vključitvijo socialnih partnerjev in civilne družbe.

3.6 Zavezanost čezatlantskemu partnerstvu in večstranskemu upravljanju⁽⁵⁾

3.6.1 Obe strani poudarjata strateški pomen odnosov EU-ZDA in večstranski okvir, saj svetovni izzivi zahtevajo združen sil.

⁽¹⁾ Politično prizorišče Centra za raziskave Pew Research Center 2004.

⁽²⁾ The contribution of civil society to the work of the WTO (Prispevek civilne družbe k delu STO), 8. julij 2004, Evropski ekonomsko-socialni odbor, Bruselj.

⁽³⁾ The Lisbon Strategy and Sustainable Development (Lizbonska strategija in trajnostni razvoj), UL C95 z dne 23/04/2003; Towards a global partnership for sustainable development Brussels (Naproti globalnemu partnerstvu za trajnostni razvoj), Bruselj, 30. maj 2002, UL C221, 17.9.2002.

⁽⁴⁾ Christopher J. Makins (Predsednik Atlantskega sveta Združenih držav Amerike): Renewing the Transatlantic Partnership (Obnova čezatlantskega partnerstva): Zakaj in kako?; Izjava, pripravljena za Pododbor za Evropo Odbora za mednarodne odnose predstavnškega doma ameriškega kongresa, 11. junij 2003.

⁽⁵⁾ Večstransko vodenje pomeni proces odločanja v okviru vrste mednarodnih institucij kot so ZN, STO, Svetovna banka, ILO, OECD itd.

3.6.2 Kot je izjavil Evropski svet decembra 2003, so „čezatlantski odnosi nenadomestljivi in EU ostaja v celoti zavezana konstruktivnemu, uravnoteženemu in naprednemu partnerstvu z našimi čezatlantskimi partnerji“⁽¹⁾.

3.6.3 Evropski ekonomsko-socialni odbor se strinja z Evropskim svetom, da je bistvenega pomena ohraniti stalen dialog med strateškimi partnerji, in pozdravlja namero Sveta, da spodbudi vse oblike dialoga med zakonodajnimi organi in civilnimi družbami na obeh straneh Atlantika.

3.6.4 Z dvostranskim sodelovanjem in sodelovanjem v okviru večstranskih institucij bodo čezatlantski partnerji združili vizijo in zmogljivosti, ki so potrebne za obravnavo modernih izzivov.

3.6.5 Vrsta različnih pobud v teku je poudarila pomen in potrebo po trajnem in okrepljenem čezatlantskem sodelovanju. Nemški Marshallov sklad ZDA in Čezatlantska mreža politik (Transatlantic Policy Network) spadata med najbolj aktivne organizacije, ki se ukvarjajo z odnosi med EU in ZDA. Njihove dejavnosti segajo od analize javnega mnenja na obeh straneh Atlantika, vključno z ekonomskimi vidiki odnosov, organiziranja stikov in konferenc do oblikovanja priporočil in strategij za prihodnost odnosov EU–ZDA.

3.6.6 Čezatlantska mreža politik (Transatlantic Policy Network) je razvila desetletni akcijski načrt za krepitev čezatlantskega partnerstva, ki se bo izvajal od 2005 do 2015 na podlagi skupaj sprejetih ciljev, ukrepov in meril uspešnosti za napredek. Strategija gradi na štirih interesnih področjih: ekonomskem, obrambnem in varnostnem, političnem in institucionalnem⁽²⁾.

3.6.7 Medtem ko ta program pomeni dragoceno prizadevanje za razvoj odnosov, pa Evropski ekonomsko-socialni odbor obžaluje, da je socialna razsežnost komajda omenjena.

3.6.8 Na ekonomskem področju obstaja dolgoletna razprava o čezatlantskem trgu⁽³⁾. Čezatlantska mreža politik zahteva krepitev in širitev čezatlantskega trga, nekateri pa so šli celo dlje in zahtevajo vzpostavitev čezatlantskega prostotrgovinskega območja. Glede na izkušnje, pridobljene z integracijo EU in sporazumom NAFTA, se Evropski ekonomsko-socialni odbor zavzema za pristop, ki združuje ekonomsko, socialno in okoljsko razsežnost na podlagi ekonomske, socialne in ozemeljske kohezije. To je skladno z osnutkom ustave EU, ki se zavzema za socialno tržno gospodarstvo kot enega izmed ciljev Unije.

⁽¹⁾ Evropski svet – sklepi predsedstva...

⁽²⁾ Čezatlantska mreža politik: A Strategy to strengthen Transatlantic Partnership (Strategija za krepitev čezatlantskega partnerstva), Washington-Bruselj – 4. december, 2003.

⁽³⁾ Primerjaj: The Transatlantic Market (Čezatlantski trg): a leitmotiv for economic cooperation (leitmotiv za gospodarsko sodelovanje), Erika Mann, MEP, november 2003.

4. Izboljšanje čezatlantskega partnerstva – zakaj in kako?

4.1 Močno čezatlantsko partnerstvo je pomembna gonilna sila pri obravnavanju prihodnjih izzivov. Tako Evropa kot ZDA sodelujeta dvostransko in s podporo mednarodnih institucij z različnimi deli sveta na podlagi svojih vrednot, prepričanj in politik. Ekonomska in socialna kohezija ter socialni in civilni dialog so osnovni elementi evropskega načina upravljanja, medtem ko so v Združenih državah veliko manj pomembni. Ti različni pristopi lahko zato pripeljejo do nasprotnih priporočil in modelov sodelovanja na zadevnih območjih.

4.1.1 Na primer, medtem ko so ZDA gonilna sila pri vzpostavljanju FTAA (Območje proste trgovine Amerik) na podlagi modela sporazuma NAFTA, se drugi na tem območju zavzemajo za črpanje iz izkušenj evropske integracije. Različni akterji, denimo brazilska vlada, mehiški predsednik Vincente Fox („NAFTA plus“), predstavniki ZDA in mreža sindikatov, se zavzemajo za alternativo FTAA, ki bi vključevala elemente, podobne elementom EU, kot so razvojni sklad za zmanjševanje neskladij, prosto gibanje oseb, sodelovanje v procesu odločanja, skupna valuta in izvršljivi socialni standardi⁽⁴⁾.

4.1.2 Če pogledamo še en primer, vidimo, da so ekonomske in socialne reforme v bodočih državah članicah iz Srednje in Vzhodne Evrope v zadnjih 10–15 letih imele podporo tako EU kot mednarodnih organizacij, kot sta MDS in Svetovna banka. Ker ima na določenih področjih EU zgolj omejene pristojnosti in zakonsko dediščino, na primer na področju sistemov socialne zaščite, so reforme na teh področjih vodile mednarodne institucije na podlagi družbenega modela s takimi temeljnimi vrednotami in načeli, ki niso popolnoma skladni z evropskim modelom družbe, kar lahko posledično povzroči težave ob pridružitvi novih držav⁽⁵⁾.

4.2 Če hoče Evropa imeti pomembnejši glas na mednarodnem prizorišču, se bo morala dodatno integrirati, da bo okrepila svoje sposobnosti za jasno izražanje lastnega mnenja in delovanje v mednarodni skupnosti. V tem okviru Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja prizadevanja irskega predsedstva in upa, da bo nedavni razvoj v stališčih držav članic prispeval k temu, da bo doseženo soglasje o prihodnji ustavi.

4.3 Čezatlantsko partnerstvo je ustvarilo vrsto institucionalnih ureditev, ki vključujejo tako vlade kot tudi zakonodajalce in mreže civilne družbe. Civilna družba sodeluje v obliki različnih čezatlantskih dialogov, ki se zdijo neenakomerno dejavni:

⁽⁴⁾ Sarah Anderson, John Cavanagh: Lessons of European Integration for the Americas (Lekcije evropske integracije za Amerike), Institute for Policy Studies, Washington, februar 2004.

⁽⁵⁾ Evropski ekonomsko-socialni odbor: Economic and social consequences of enlargement in the candidate countries (Gospodarske in socialne posledice širitve v državah kandidatkah), UL C85, 8.4.2003.

4.3.1 Čezatlantski poslovni dialog (Transatlantic Business Dialogue – TABD) je bil prvi in nekaj časa najbolj dejaven izmed vseh dialogov. Vendar pa so obstajali dvomi o njegovi učinkovitosti in izvajanju rezultatov. Novi zagon je dobil na vrhu EU-ZDA leta 2003. Nova dva sopredsednika sta nedavno izjavila, da vidita potrebo po ponovni oživitvi TABD za pomoč pri ustvarjanju čezatlantskega trga brez ovir in spodbujanje čezatlantskega gospodarskega sodelovanja.

4.3.2 Čezatlantski dialog dela (Transatlantic Labour Dialogue – TALD) je večinoma potekal znotraj obstoječih konfederacij sindikatov. Da bi popolnoma prispevali k čezatlantskemu dialogu in razvoju socialne razsežnosti odnosov EU-ZDA, je treba TALD okrepiti. Med letoma 2001-2003 je skupni projekt z naslovom „Izboljšanje čezatlantskega dialoga – svet dela“ združil predstavnike sindikatov iz multinacionalnih podjetij na vrsti delavnic za usposabljanje.

4.3.3 V šestih letih se je Čezatlantski dialog potrošnikov (Transatlantic Consumer Dialogue – TACD) razvil v enega izmed najbolj dejavnih dialogov. V okviru tega dialoga se razpravlja o vprašanjih, ki zadevajo obe strani, kot so GSO, nenaročena reklamna elektronska sporočila (spam), digitalne avtorske pravice, kot tudi vprašanja, ki vplivajo na potrošnike v državah v razvoju; dialog združuje predstavnike potrošnikov iz EU in ZDA in predstavlja pričakovanja potrošnikov obema administracijama.

4.3.4 Čezatlantski okoljski dialog (Transatlantic Environmental Dialogue – TAED) je obstajal manj kot dve leti zaradi težav financiranja, vendar je ključni element v zvezi s pogloblitimi okoljskimi vprašanji.

4.3.5 Obstoječe institucionalizirano sodelovanje med obema parlamentoma se je razvilo v Čezatlantski dialog zakonodajalcev (Transatlantic Legislators' Dialogue – TLD), ki sedaj sklicuje video konference in srečanja vsake dve leti.

4.3.6 Neformalni Čezatlantski dialog kmetov je treba okrepiti in vključiti v čezatlantske dialoge in mreže, ukvarjati pa bi se moral z vprašanji, kot so GSO, hormoni in zlasti evropski model kmetijstva.

4.3.7 Poleg tega je Evropska komisija sprožila dve neposredni pobudi na področju izobraževanja in oblikovanja politike, ki vključujeta centre EU in ameriške univerze, kot tudi možganske truste (think tanke), akademske ustanove in mreže na lokalni ravni.

4.3.8 Drugi neformalni dialogi zaokrožajo sliko.

4.4 Evropski ekonomsko-socialni odbor bi na podlagi svoje posvetovalne vloge znotraj Evrope in svojih dejavnosti sodelovanja s socialnimi partnerji in civilno družbo po vsem svetu lahko deloval kot forum za spodbujanje dialoga in združevanje ustreznih strank.

5. Predlogi – priporočila

5.1 V skladu z irskim predsedstvom Evropskega sveta, katerega cilj je zagotavljanje trdnih in produktivnih političnih in gospodarskih čezatlantskih odnosov, Evropski ekonomsko-socialni odbor močno podpira čezatlantsko sodelovanje in priporoča njegovo krepitev in razširitev v smislu vključevanja največjega možnega števila interesov in akterjev ter v smislu razvoja in širitve pristopa za vključitev vprašanj, ki se nanašajo na dialoge in njihove ustrezne udeležence na obeh straneh Atlantika.

5.2 Evropski ekonomsko-socialni odbor močno podpira konstruktivno udeležbo ustreznih interesnih skupnosti iz ameriške in evropske civilne družbe. Struktura dialoga, vzpostavljena s sporazumi iz 1990-ih, je pomemben instrument, ki se ga lahko in ga je treba razviti za vključitev širšega spektra mrež civilne družbe.

5.2.1 Za učinkovito delovanje teh dialogov in mrež bo treba graditi na njihovih ustreznih interesih, prizadevanjih in skrbih, kot tudi na temeljnih temah skupnega interesa zadevnih partnerjev. Koristno bi bilo vzpostaviti temeljito razpravo o njihovi vlogi in poslanstvu ter izboljšanju njihove učinkovitosti. To vključuje razvoj skupnega razumevanja njihove vloge na obeh straneh Atlantika, zlasti v primeru vlad in parlamentov, ki predstavljajo pomembne politične partnerje dialogov.

5.2.2 Na podlagi izkušenj bi morali imeti ti dialogi in mreže enak dostop do vlad in visokih strokovnjakov, kar bi njihovo delovanje naredilo bolj privlačno za ustrezne interesne skupine. Njihova krepitev nadalje zahteva, da se rezultate njihovih preudarkov bolj upošteva pri sprejemanju političnih odločitev.

5.2.3 Ohranjanje in krepitev dialogov in mrež zahteva zavezanost in financiranje, vključno s financiranjem temeljnih stroškov. V tem okviru Evropski ekonomsko-socialni odbor opozarja, da mora financiranje vključevati podporo za srečanja, ki so lahko potrebna za doseg skupnih temeljev, in podporo za razvoj skupnih projektov.

5.2.4 Dolgoročno bi bil Evropski ekonomsko-socialni odbor pripravljen prispevati k povečanemu obveščanju o teh dialogih in mrežah in njihovi medsebojni interakciji, kar bi lahko pripeljalo do rednega in trajnega sodelovanja. Treba bi bilo tudi razmisliti o ustanovitvi čezatlantskega in/ali ekonomsko-socialnega odbora ZDA.

5.3 Vprašanja, ki jih je treba obravnavati, bi morala graditi na ustreznih interesih, prizadevanjih in zaskrbljenosti dialogov in mrež ter njihovih udeležencev. Dialogi so že določili ali predlagali vprašanja, o katerih hočejo razpravljati, in oblikovali cilje, ki jih hočejo doseči.

5.3.1 TABD je nedavno ponovno izrazil svojo predanost krepitvi čezatlantskih odnosov in spodbujanju svetovnega gospodarskega sodelovanja in razvoja. TABD se je zavezal uresničevanju temeljnega programa, ki ga vodijo njegovi člani. TABD namerava proaktivno identificirati prihodnje izzive in prispevati konkreten gospodarski vložek na visoki ravni k zakonodajnemu in političnemu programu EU-ZDA z razvojem ključnih priporočil administraciji ZDA in Evropski komisiji. TABD namerava poiskati rešitve za čezatlantska gospodarska, trgovinska in investicijska vprašanja in priporočiti področja skupnega ukrepanja vlad na obeh straneh Atlantika. Nedavno so bila opredeljena štiri prednostna področja: liberalizacija trgovine in krog pogajanj v Dohi, pravice intelektualne lastnine, mednarodni računovodski standardi in varnostna ter trgovinska vprašanja. Njegov cilj je „pomagati pri ustanovitvi čezatlantskega trga brez trgovinskih ovir, ki bo služil kot katalizator za liberalizacijo svetovne trgovine in blaginjo, in spodbujati inovacije, naložbe in gospodarsko rast ter ustvarjati nova delovna mesta“. TABD namerava poleg tega tudi spremljati napredek vlad pri izvajanju njegovih priporočil ⁽¹⁾.

5.3.2 Za TALD so sindikati pomembni zaradi njihovega prispevka k vitalnosti narave čezatlantskih odnosov in dejstva, da iščejo načine za njegovo učinkovito širitev in krepitev. Sindikati že nekaj let razvijajo dvostranske odnose in si prizadevajo za razširitev čezatlantskega dialoga dela. Razpravljalo bi se lahko o številnih temah na področju sociale, gospodarstva in dela. Preseljevanje delovnih mest, ki se dogajajo na obeh straneh Atlantika, bi lahko bilo predmet izmenjave prakse najboljših odzivov. Zaradi propada velikih podjetij je izboljšanje vodenja podjetij za okrepitev odgovornosti in glasu delavcev ravno tako pomembno vprašanje. Revizija socialne zaščite, zdravstvenega varstva, izobraževanja in usposabljanja, varnosti in zdravja pri delu, pokojninskih sistemov, širših odnosov med delojemalci in delodajalci, vključno z okvirnimi sporazumi, in razvojne pomoči v zvezi z mednarodnimi temeljnimi delovnimi standardi so druge ustrezne teme, ki so predmet dialoga ⁽²⁾.

5.3.3 TACD razvija in pripravlja skupna priporočila o potrošniški politiki za ameriško vlado in Evropsko unijo za podpiranje interesov potrošnikov pri oblikovanju politik v EU in ZDA. V okviru TACD sodeluje 45 evropskih in 20 ameriških potrošniških organizacij, predvsem prek članstva v delovnih

skupinah, pri vprašanjih, povezanih z živili, e-trgovino, trgovino, gospodarstvom in intelektualno lastnino, ki razvijajo in ustvarjajo skupna stališča politike TACD. Prednostne naloge TACD za vladno ukrepanje 2003–2004 vključujejo svetovna pravila intelektualne lastnine za dostop do zdravil, genetsko spremenjene organizme, označevanje hranilne vrednosti živil, nezaželena reklamna elektronska sporočila (spam), internetne goljufije in odškodnine potrošnikom, označevanje izdelkov in trgovinska pravila, transparentnost in zgodnje opozarjanje ⁽³⁾.

5.3.4 Čezatlantski okoljski dialog je na žalost propadel, vendar je treba zaradi pomena različnih vrst razvoja, kot so denimo učinki segrevanja svetovnega ozračja, spodbujati dejavnosti čezatlantskih mrež civilne družbe na tem področju.

5.4 Evropski ekonomsko-socialni odbor je lahko koristna platforma za krepitev glasu čezatlantskih dialogov in mrež ter povečanje njihove interakcije.

5.4.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor je v tem okviru pripravljen organizirati konferenco skupaj z ustreznimi akterji. Namen take konference je spodbujanje razvoja čezatlantskih mrež civilne družbe v zvezi z okoljskimi vprašanji, razvoj skupnega razumevanja o pomenu dialoga na nevladni ravni, temah, ki jih je treba obravnavati in najboljših načinov za doseganje njihovih ciljev in strategij, ter izmenjava stališč in skupno delovanje.

5.4.2 Pri pripravi konference bi Evropski ekonomsko-socialni odbor najprej stopil v stik z ustreznimi akterji in institucijami za identifikacijo ustreznih delov civilne družbe, ki bodo zastopani na konferenci, se začel ukvarjati z njihovimi interesi in temami, ki bi jih zadevali akterji radi obravnavali, in pripravil temelje za sodelovanje.

5.4.3 Korist okrepljenega dialoga bi bila aktiviranje civilne družbe na obeh straneh Atlantika, ustvarjanje učinkovitih mrež, spodbujanje izmenjave stališč znotraj in med čezatlantskimi mrežami civilne družbe, vključno z dialogi, zagotavljanje visoke stopnje dostopa do vlad, pomoč pri ustvarjanju dobrih strokovnih odnosov med temi mrežami in dialogi ter vladami/administracijami. Tako bi se okrepile in izboljšale institucionalne strukture, ne samo v korist dolgoročnih interesov EU in ZDA, temveč tudi v korist preostalega sveta.

Bruselj, 3. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Pripombe in dokumenti TABD, razdeljeni na seji študijske skupine v Dublinu, 24. marca 2004.

⁽²⁾ Sporočilo sindikatov seji študijske skupine v Dublinu, 24. marca 2004.

⁽³⁾ Spletna stran TACD: www.tacd.org

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o Predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 1999/62/ES o zaračunavanju pristojbin za težka tovorna vozila za uporabo določene infrastrukture

(KOM(2003) 448 končna verzija - 2003/0175 (COD))

(2004/C 241/16)

Svet je 12. septembra 2003 sklenil, da zaprosi Ekonomski-socialni odbor skladno s členom 71 Pogodbe ES za mnenje o naslednjem predlogu: Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 1999/62/ES o zaračunavanju pristojbin za težka tovorna vozila za uporabo določene infrastrukture.

Strokovna skupina Promet, energija, infrastruktura, informacijska družba, ki pooblaščen za pripravo, je 10. maja 2004 sprejela mnenje. Poročevalec je bil g. Simons.

Odbor je na svoje 490. plenarnem zasedanju dne 2. in 3. junija 2004 (zasedanje dne 3. junija) s 109 glasovi za, 82 proti in 7 vzdržanimi glasovi sprejel naslednje mnenje.

1. Uvod

1.1 23. julija 2003 je Komisija sprejela predlog za spremembo Direktive 1999/62/ES, tako imenovane „Direktive o evrovinjeti“.

1.2 S tem predlogom bo Komisija izpolnila poziv Evropskega sveta z dne 12./13. decembra 2002 oz. 20./21. marca 2003, da bi do konca prve polovice leta 2003 predložila predlog za „novo direktivo o evrovinjeti“.

1.3 Vendar pa Komisija s svojim predlogom izpolnjuje tudi zahtevo Evropskega parlamenta, ki je 12. februarja 2003 pri sprejemu poročila o sklepih Bele knjige potrdil potrebo po zaračunavanju infrastrukture.

1.4 Zato je predlog Komisije predvsem usmerjen k boljši porazdelitvi pristojbin za uporabo infrastrukture na uporabnike. Načelo, da uporabnik plača stroške, ki jih povzroča, se lahko pri predlagani uredbi bolje prenese v prakso kot pri direktivi o evrovinjeti, ker predlagani tarifni sistem ponuja možnost plačila ločiti po kategoriji vozila, času in kraju uporabe infrastrukture.

1.5 Predlog direktive nima izrecnega namena, da zviša obremenitev prometnega sektorja z davki in dajatvami, ampak dobiti boljši vpogled, tako da se stroški glede na značilnosti uporabe natančneje zrcalijo v oblikovanju tarif.

1.6 V tej fazi se je Komisija omejila na to, da za uporabo prometne infrastrukture s strani težkih tovornih vozil predvidi pristojbine. Zato si Komisija pridržuje pravico, da kasneje predloži tudi predloge v obliki sektorskih direktiv o uporabi infra-

strukture v zračnem, rečnem in pomorskem prometu in bi raje prepustila državam članicam in večjim mestom, da sami razvijejo svoj sistem zaračunavanja.

1.7 Kar zadeva železniški promet, Komisija navaja, da je zaračunavanje infrastrukturne opreme vsebovano že v paketu ukrepov za železniški promet.

2. Splošne ugotovitve

2.1 Odbor podpira predlog Komisije, da se spremeni „Direktiva o evrovinjeti“ 1999/62/ES o zaračunavanju pristojbin za težka tovorna vozila za uporabo določene infrastrukture, ker se lahko tako v praksi bolje uveljavi načelo, da uporabnik plača stroške, ki jih povzroči z uporabo infrastrukture.

2.2 Po mnenju Odbora obstaja pozitiven stranski učinek predlagane spremembe direktive v tem, da se poskuša narediti konec raznolikosti različnih sistemov zaračunavanja, ki se bodo vpeljali v državah članicah ali v njih že veljajo.

2.3 Po mnenju Odbora Komisija hoče preveč s svojo namero, da z eno samo direktivo za spremembo Direktive 1999/62/ES sočasno reši šest različnih vprašanj, in sicer gre za naslednja vprašanja:

— nezadostni prispevek v tujini odobrenih vozil k infrastrukturnim stroškom v nekaterih državah članicah

— raznolikost različnih sistemov plačil po posameznih državah, ki trenutno obstajajo v EU in ki ne temeljijo na načelih Skupnosti

- financiranje prometne infrastrukture
- vključevanje stroškov zastojev
- vračunanje stroškov prometnih nesreč
- obremenitev za okoljske stroške.

2.4 Zgodilo bi se prvič, da bi se tako ambiciozno početje posrečilo. To se zdi še toliko bolj utopično, ker izračuni za zadnje tri cilje tako in tako odstopajo drug od drugega in zahtevajo popolnoma drug pristop kot pri prvih treh ciljih.

2.5 Kot je Odbor navedel v svojem mnenju ⁽¹⁾ o Beli knjigi COM(1998) 466 končno, se lahko po njegovem mnenju načelo onesnaževalec plača začne uporabljati šele takrat, ko bodo obstajala natančna spoznanja o relativni vlogi stroškovnih dejavnikov in ko bodo obstajali enaki izhodiščni pogoji za vse vrste prometa. Poleg tega mora pred uvedbo načela onesnaževalec plača obstajati jasnost glede nevtralnosti donosov in njihove konkretne oblike. Odbor tukaj predvideva velike težave, ker se bo očitna kompenzacijska možnost – delna ali popolna odprava davka na motorno vozilo - v veliko državah članicah pokazala kot nezadostna, vse dokler velja predpisana najnižja stopnja EU.

2.6 Poleg tega se v današnjem mozaiku državnih ureditev in sistemov, četudi z drugim konceptom oblikovanja tarif, nič ne spremeni.

2.7 Predlog Komisije vsebuje regulativni okvir, ki državam članicam omogoča, da vpeljejo tarifni sistem za zaračunanje uporabe infrastrukture s strani tovornih vozil največje dovoljene skupne teže nad 3,5 tone. To pomeni širitev področja uporabe v primerjavi s sedanjo ureditvijo. Pri sedanji direktivi o evrovinjetni je meja namreč pri 12-tih tonah. Ker so stroški, povezani s prometom, kot recimo stroški v povezavi z varnostjo, preobremenjenostjo prometa in ukrepi za zaščito pred hrupom vključeni v direktivo kot argumenti in ker ti stroški zadevajo tudi promet osebnih avtomobilov in majhnih tovornjakov pod 3,5 tone, bi tudi te kategorije vozil pravzaprav morale spadati v področje uporabe direktive. Prav tej ugotovitvi Komisija posveča veliko prostora tudi v Beli knjigi „Evropska prometna politika do 2010“: Usmeritve za prihodnost iz leta 2001. Četudi Komisija predlaga številne spremembe, ki vsebujejo precejšnjo širitev področja uporabe obstoječe ureditve, in samo po sebi pravzaprav nič ne govori proti temu, da bi direktivo razširili tudi na osebna vozila in lažji tovorni promet, se Odbor ne želi odpovedati stališču Komisije, ki prepušča državam članicam in velikim mestom, da sami razvijejo svoj sistem zaračunavanja. Predlagana sprememba direktive zato ni povod za to, da bi to vrsto prometa, vsaj z vidika EESO, kot tudi majhne tovornjake z manj kot 3,5 tone, vključili v področje uporabe Direktive.

⁽¹⁾ Mnenje Ekonomsko-socialnega odbora o Beli knjigi Komisije „Poštene cene za uporabo infrastrukture: stopnjevanje koncepta za okvir Skupnosti za pristojbine za prometno infrastrukturo v EU“ (UL C, 28.4.1999).

2.8 Če Komisija ostane pri svoji zamisli, da za pravilno delovanje notranjega trga zadošča plačilo za uporabo infrastrukture zgolj za tovornjake in ne morda še za osebne avtomobile, bi pravzaprav bilo edino logično, da bi obdržali sedanjo spodnjo mejo teže pri 12 tonah. Delež lahkih tovornjakov je v čezmejnem/mednarodnem prometnem sporazumu namreč – kot med drugim Komisija sama navaja v utemeljitvi k svojemu predlogu direktive – tako majhen, da so posledice na delovanje notranjega trga, natančno tako kot pri osebnih vozilih, zanemarljive.

2.9 Odbor podpira pristop, da vsak uporabnik nosi stroške, ki jih povzroči, če – kot je predstavljeno v točki 2.4 – se predložijo natančna spoznanja o relativnem pomenu različnih stroškovnih dejavnikov. Odbor se lahko tudi pridružuje stališču, da se težki promet sooči s takšnim regulativnim okvirom kot prva vrsta prometa po cesti kot nosilcu prometa. Vendar pa je načeloma mnenja, da bi morale isto veljati tudi za druge oblike cestnega prometa in za druge nosilce prometa.

2.10 Predlog Komisije se ne dotika možnosti drugih plačil, kot sta evrovinjeta ali cestnine. Državam članicam je prepuščeno, ali se bodo odločile za cestninski sistem ali za sistem plačil za uporabo. Ta možnost izbire po oceni Odbora ne prispeva k preglednosti. Poleg tega je po mnenju Odbora osnovna predpostavka, da so sistemi pobiranja medsebojno povezljivi.

2.11 Področje uporabe predlagane direktive zajema vseevropsko cestno omrežje kot tudi druge dele glavnega prometnega cestnega omrežja v neposredni bližini avtocest. Tudi na stranskih cestah, ki niso nujno pomembne za dobro delovanje notranjega trga, se lahko uvedejo cestnine ali plačila za uporabo, četudi v tem primeru zaračunavanje ni v skladu z določbami predlagane direktive. Odbor si je o tem na jasnem, da predlagana sprememba direktive (v členu 7) državam članicam v smislu načela subsidiarnosti ne prepoveduje, da na drugih cestah uvedejo cestnine/plačila za uporabo. Odbor je mnenja, da je to povsem v redu, ker še zlasti v skorajšnjih državah pristopnicah glavno prometno cestno omrežje ni dovolj razvito. Vsekakor pa morajo zadevne države upoštevati veljavne pravne predpise in dosedanje politiko.

2.12 Komisija je v svojem predlogu vzpostavila neposredno povezavo med plačili za uporabo, ki se bodo uvedla, in investicijami v prometno infrastrukturo in njenim vzdrževanjem. S tem želi Komisija preprečiti, da bi države članice sprejete pristojbine uporabile za to, da bi napolnile državno blagajno. Predlog Komisije pa vsebuje tudi predpise o metodi/načinu za izračun plačila za uporabo. Odbor se lahko pridruži temu pristopu, ker uporabniki določene infrastrukture tako vedo, da gre plačilo za uporabo, ki ga plačajo, za investicije v to infrastrukturo.

2.13 V svojem predlogu Komisija predvideva, da se v posameznih izjemnih primerih cestnine lahko povečajo za največ 25 % pod strogimi pogoji in po predhodnem posvetu s Komisijo, da bi se financirali investicijski stroški za novo infrastrukturo, ki je izrednega evropskega pomena v enakem koridorju in v enaki prometni regiji na posebej občutljivih območjih. Po mnenju Odbora je treba uporabiti to možnost s čim večjo zadržanostjo in niti ene same prometne infrastrukture se ne sme vnaprej izključiti iz te možnosti. Da bi pa vsekakor bili sigurni, da se projekt, za katerega se pobirajo višje cestnine, tudi dejansko uresniči, je treba predvideti, da se ti prihodki nalagajo na račun EU in se šele po dokončanju projekta brez obresti nakažejo zadevni državi članici.

2.14 In končno je treba zavoljo predloga Komisije v vsaki državi članici ustanoviti nadzorni organ za infrastrukturo, ki po celotni Skupnosti nadzoruje pravilnost pripisovanja stroškov in uporabe prejemkov iz cestnin in plačil za uporabo. Odbor podpira ustanovitev takšnega neodvisnega državnega organa, ki je spričo opravljanja naloge za Skupnost po Pogodbi pod nadzorom Komisije.

2.15 Zaradi večje jasnosti je v uvodnih izjavah predloga za spremembo Direktive 1999/62/ES posebej treba upoštevati, da so države članice, ne glede na to, za kateri sistem plačil ali nadzorni organ se odločijo, tudi v prihodnje odgovorne, da je uporabnikom na voljo ustrezno cestno omrežje. Vzdrževanje in servisiranje prometne infrastrukture je še vedno glavna naloga države.

3. Posebne ugotovitve

3.1 Po predlogu Komisije morajo biti plačila za uporabo namenjena za stroške za gradnjo, obratovanje, vzdrževanje in izgradnjo zadevnega prometnega omrežja. Kot stroški gradnje so pri tem mišljeni izključno stroški, ki so v povezavi z vzpostavitvijo nove infrastrukture. Glede na predlog Komisije gre tukaj za infrastrukturo, ki ni starejša od 15 let. Tako želi Komisija preprečiti, da se po možnosti tudi že predvideni infrastrukturni objekti, katerih stroški so že pokriti, prištejejo področju uporabe predlagane direktive. Odbor ima to za zelo razumno starostno mejo in tako za pravilni pristop.

3.2 V skladu s predlogom Komisije spadajo k investicijskim stroškom predvsem infrastrukturni stroški, določeni za zmanjšanje hrupa, na primer postavitve protihrupnih zidov ob robu cest. Odbor želi opozoriti, da stroške, ki nastajajo zaradi obremenitev s hrupom, to je stroške za postavitve protihrupnih zidov, večinoma povzročajo kategorije vozil, ki niso zajeta v predlagani direktivi. Zato mora priti do pravične porazdelitve

stroškov postavitve protihrupnih zidov na različne uporabnike prometne infrastrukture.

3.3 Glede nekritih stroškov nezgod Komisija predlaga, da se pri izračunu pristojbin upošteva dejavnik stroškov, ki niso kriti iz zavarovanj. Teoretično je to sicer popolnoma pravilno, vendar je to po oceni Odbora v praksi težavno delo zaradi izračuna posrednih posledic, kot so nadomestila za bolečine in nedoločljive notranje posledice. V praksi je trenutno tako, da zavarovalniške družbe na primer le redko povrnejo stroške zavarovanja.

Da bi lahko razvili ustrezen način ugotavljanja stroškov prometnih nezgod, je po mnenju Odbora treba raziskati vzroke prometnih nezgod. V tej zvezi Odbor opozarja na svoje mnenje o sporočilu Komisije, ki zadeva razpolovitev števila žrtev prometnih nezgod v cestnem prometu v Evropski uniji do leta 2010⁽¹⁾.

3.4 Možnost, ki se daje državam članicam v predlogu direktive za vključitev dejavnika prometne preobremenjenosti kot parametra v izračun plačila za uporabo infrastrukture, je ne glede na to, da manjka opredelitev „prometne preobremenitve“, tudi zato nepravilna, ker prometne zastoje povzroča predvsem promet osebnih avtomobilov.

3.5 Odbor se pridružuje izhodišču predloga Komisije, da se skupna stroškovna obremenitev cestnega prometa s spremembo direktivo ne bi smela povečati, vendar pa meni, da delna ali popolna ukinitve davka na motorna vozila ne zadošča, da bi zagotovili nevtralnost davkov. Zato je kot logično posledico treba predvideti kot možnost tudi zmanjšanje trošarin za dizelsko gorivo.

3.6 Odbor se strinja tudi z možnostjo, da države članice določijo različna plačila za uporabo glede na vpliv vozila na okolje (razvrstitev Euro-Norm) in glede na poškodbe, ki jih vozila povzročajo na cestah.

3.7 In končno Odbor v celoti podpira zahtevo Komisije, da bi uvedli enotno metodo zaračunavanja za infrastrukturo in bi tako naredili konec raznolikosti različnih cestninskih sistemov in sistemov pristojbin za uporabo.

4. Povzetek in sklepi

4.1 Odbor pozdravlja pobudo Komisije, da si je treba prizadevati za praktično uporabo načela, da uporabnik infrastrukture nosi stroške njene uporabe.

4.2 Vendarle pa je mnenja, da Komisija v nameri, da z eno samo direktivo za spremembo Direktive 1999/62/ES hkrati reši šest različnih vprašanj, hoče preveč.

⁽¹⁾ Mnenje EESO, UL C 80, 30.3.2004, str. 77.

4.3 V svojem mnenju o Beli knjigi KOM(1998) 466 končno je Odbor že izrazil, da je načelo povzročiteljeve odgovornosti za škodo mogoče uporabiti šele takrat, ko so predložena natančna spoznanja o relativnem pomenu različnih stroškovnih dejavnikov in ko veljajo enaki izhodiščni pogoji za vse vrste prometa.

4.4 Eno od izhodišč predloga Komisije je, da zaračunavanje uporabe infrastrukturnih objektov ne sme povzročiti novih oz. višjih davkov in dajatev. Zato Komisija predlaga, da države članice dobijo možnost, da se jim zaradi delne ali popolne odprave davka na motorna vozila odobri nadomestilo. K temu Odbor pripominja, da so se mnoge države članice EU pri davku na motorna vozila že približale spodnji meji EU in da jim zato na ta način ni mogoče ponuditi zadostnih možnosti za nadomestilo. Davčno nevtralnost je mogoče zagotoviti le tedaj, če je po potrebi mogoče znižati tudi trošarino na dizelska goriva.

4.5 V tej zvezi Odbor ugotavlja, da tudi nova ureditev ohranja prejšnjo raznolikost predpisov in sistemov posameznih držav, pri čemer cilj, uvesti enotno metodo določanja tarif za uporabo infrastrukture, na žalost ni dosežen.

4.6 Komisija po mnenju Odbora ni dosledna v svoji argumentaciji, če po eni strani predvideva znižanje spodnje meje teže, od katere se za vozila pobirajo plačila za uporabo infrastrukture, na 3,5 tone, po drugi strani pa v svoj predlog sicer vključuje dejavnike, kot so stroški zastojev, stroški nezgod in okolja, pri tem pa osebne avtomobile, ki zlasti povzročajo nazadnje omenjene stroške, pušča zunaj področja uporabe predlagane direktive.

4.7 V svojem predlogu vzpostavlja Komisija neposredno zvezo med pristojbinami za uporabo, ki naj bi se uvedle, in vlaganji v prometno infrastrukturo. Zadevni prihodki se morajo na nek način stekati nazaj v sektor, v katerem so bili pobrani in se ne smejo porabiti, da bi polnili državni mošnjiček. Odbor se strinja s tem stališčem Komisije.

4.8 Plačila za uporabo v cestnem prometu se morajo po predstavah Komisije ravnati po stroških za gradnjo, obratovanje, vzdrževanje in izgradnjo zadevnega prometnega omrežja. Kot stroški gradnje se razumejo izključno tisti stroški, ki so v zvezi z vzpostavitvijo novih infrastrukturnih povezav. Kot nove infrastrukturne povezave se v tej zvezi razume tista infrastruktura, ki ni starejša od 15 let. Odboru se to zdi razumno stališče, da bi preprečili, da se že obstoječi infrastrukturni objekti, katerih stroški so že pokriti, ponovno uvrstijo v račun.

4.9 Komisija v svojem predlogu predvideva možnost, da se smejo prihodki od zvišanih cestnin (za največ 25 %) pod strogi pogoji uporabiti za investicijske stroške za novo prometno infrastrukturo, ki je izrednega evropskega pomena v istem koridorju ali v enakih prometnih regijah na posebej občutljivih področjih. Po mnenju Odbora je treba, če je le mogoče s kar največjo zadržanostjo, izkoristiti to možnost, in ne da bi že vnaprej izključili katerokoli prometno infrastrukturo. Če se bo ta možnost dejansko upoštevala, je treba zadevne prihodke do dokončanja zadevnega projekta vsekakor položiti na račun EU.

4.10 Odbor se strinja s področjem uporabe predloga Komisije, to je transevropsko cestno omrežje in v neposredni bližini avtoceste ležeči deli glavnega prometnega cestnega omrežja, ter – čeprav zunaj dejanskega področja veljavnosti – tudi stranske ceste, ki niso pomembne za dobro delovanje notranjega trga, in predlogom, da se v vsaki državi članici ustanovi nadzorni infrastrukturni organ, da se zagotovi pravilen pripis stroškov in uporaba prihodkov iz cestnin in plačil za uporabo.

4.11 In končno je Odbor kritičen do tega, da so stroški zastojev, nezgod in okolja vključeni kot stroškovni dejavniki v predlog direktiv, ker te stroške v vseh primerih povzročajo predvsem osebni avtomobili, to je razred vozil, ki ni zajet v tej direktivi. Nadalje je kritičen glede tega, da ni bila narejena podrobna analiza vzrokov nezgod in da v predlogu Komisije ni opredeljen pojem občutljiva področja.

Bruselj, 10. maja 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

R. BRIESCH

PRILOGA

k mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Naslednji predlogi sprememb, glede katerih je bila vsaj ena četrtnina oddanih glasov za, so bili v teku obravnave zavrnjeni (drugi odstavek 39. člena Poslovnika):

Točke 2.3, 2.4, 2.6, 2.7 in 2.8

Črtati in nadomestiti z naslednjim besedilom:

„2.3 Po mnenju Odbora predlog Komisije ni dovolj obsežen. Ustrezen in učinkovit cenovni sistem bi moral upoštevati tudi stroške infrastrukture in okoljevarstvene ter socialne stroške. Slednji se nanašajo po eni strani na onesnaženje zraka in hrup ter vpliv hrupa na okolje ter zdravje državljanov, po drugi strani pa na prenatrpanost in nesreče na cestah. Vsi stroški se bi naj izračunali na znanstveni podlagi. Zato bi naj smernica osnovala skupno metodo in časovni načrt za države članice, kar bi omogočilo upoštevanje vseh zunanjih stroškov pri izračunavanju cestnin. Tistim državam, ki že izpolnjujejo te zahteve, na bi bila dovoljena takojšnja vključitev teh stroškov. Razen tega se z vključevanjem zunanjih prometnih stroškov poveča tržna zmogljivost, okrepi konkurenčnost evropskega gospodarstva in zmanjša onesnaženje okolja ter preobremenitve infrastrukture.“

Obrazložitev

Pri stroških uporabnikov naj se upoštevajo vsi stroški: tako investicije in stroški vzdrževanja po eni strani, kot tudi zunanji stroški kot so okoljevarstveni in socialni stroški po drugi strani. Nekatere države članice so te stroške že določile. Nadalje finančna študija Evropske komisije UNITE navaja vse razpoložljive primere in prihaja do zaključka, da sicer še zmeraj ne obstaja soglasje glede „natančnih“ navedb vrednosti, vendar pa obstaja soglasje o osnovnih zasnovah in metodah izračunavanja. Zakaj se naj upoštevajo vsi stroški? Ker menimo, da je potrebno da se v zakonodaji Evropske unije uporablja načelo po katerem plačujejo udeleženci v prometu in povzročitelji škode.

Rezultat glasovanja:

glasovi za: 77

glasovi proti: 86

vzdržani glasovi: 9

Točka 2.12

Črtati oba zadnja stavka in nadomestiti z naslednjim besedilom:

„Po mnenju odbora je treba to zamisel razširiti na celotno prometno infrastrukturo. Prihodki ne bi smeli biti namenjeni le cestnemu prometu, temveč bi jih bilo treba uporabiti tudi za financiranje trajnostnih vrst prometa ter za izboljšano izvajanje socialne zakonodaje za delojemalce v prometni panogi.“

Obrazložitev

Če so vsi prihodki namenjeni cestnemu prometu, to preprečuje smotrno uporabo javnih sredstev in ne zagotavlja trajnostnega prometnega sistema, kot zahteva Bela knjiga o skupni prometni politiki, izdana pri Evropski komisiji 2001.

Rezultat glasovanja:

glasovi za: 86

glasovi proti: 89

vzdržani glasovi: 9

Točka 2.13

Črtati oba zadnja stavka in nadomestiti z naslednjim besedilom:

„Odbor je mnenja, da možnost povečanja cestnin v občutljivih regijah do največ 25 % zdaleč ne zadošča. Zato predlaga, da se predvidi občutnejše povišanje, da bi tako lahko krili infrastrukturne stroške na občutljivih območjih.“

Obrazložitev

Samoumevno.

Rezultat glasovanja:

glasovi za: 86

glasovi proti: 99

vzdržani glasovi: 6

Točka 3.1

Spremeniti kot je navedeno v sledečem besedilu:

„3.1 V skladu s predlogom Komisije se morajo plačila za uporabo ravnati po stroških za gradnjo, obratovanje, vzdrževanje in izgradnjo zadevnega prometnega omrežja. Kot gradbeni stroški se pri tem razumejo izključno stroški, ki so v zvezi z gradnjo nove infrastrukture. Pod tem se v skladu s predlogom Komisije razume infrastruktura, ki ni starejša od 15 let. Po drugi strani pa so projekti za gradnjo cest dolgoročno financirani. Takšen kratkoročni odpis bi s tem izključil stroške dosedanjih projektov in bi tako povzročil napačno analizo stroškov. Zato je Odbor mnenja, da države lahko upoštevajo stroške gradnje, ne glede na starost njihove mreže in programov za financiranje mreže.“

Obrazložitev

Vsi investicijski stroški infrastruktur, zgrajeni pred več kot 15 leti, niso bili povrnjeni.

Rezultat glasovanja:

glasovi za: 84

glasovi proti: 100

vzdržani glasovi: 1

Točke 3.2, 3.3, 3.4 in 3.5

Črtati.

Obrazložitev

Če se strinjamo s ponotranjenjem zunanjih stroškov, potem ne moremo sprejeti teh odstavkov.

Rezultat glasovanja:

glasovi za: 89

glasovi proti: 93

vzdržani glasovi: 3

Točka 4.2

Črtati točko in jo nadomestiti z naslednjim besedilom.

„4.2 Odbor meni, da Komisija ni določila splošne metodologije, ki temelji na znanstvenem pristopu, kot tudi časovnega razporeda za izračun eksternih stroškov, povezanih z uporabo cestne infrastrukture.“

Obrazložitev

Po našem mnenju Komisija ni dovolj ambiciozna.

Rezultat glasovanja:

glasovi za: 89

glasovi proti: 93

vzdržani glasovi: 3

Točka 4.6

Črtati točko in jo nadomestiti z naslednjim besedilom:

„4.6 Odbor meni, da bi morala tovorna vozila za prevoz blaga in zlasti pošte in ekspresnih dostav, vključno z vozili z manj kot 3,5 tone, plačevati cestne pristojbine“

Obrazložitev

Zakaj bi govorili o zasebnih vozilih in ne omenjali tovornih vozil z manj kot 3,5 tonami, kot so vozila za poštne pošiljke in hitro dostavo, ki povzročajo znatno število nesreč?

Rezultat glasovanja:

glasovi za: 89

glasovi proti: 93

vzdržani glasovi: 3

Točka 4.7

Po prvem stavku črtati besedilo in nadomestiti z naslednjim:

„Prihodki se ne bi smeli zlivati le v sektor cestnega prometa. Uporabiti bi jih bilo treba tudi za financiranje trajnostnih nosilcev prometa in pa za boljšo uveljavitev socialne zakonodaje za delojemalce, ki so zaposleni v cestnem prometu.“

Obrazložitev

V skladu z amandmajem k točki 2.12.

Rezultat glasovanja:

glasovi za: 89

glasovi proti: 93

vzdržani glasovi: 3

Točka 4.8

Črtati in nadomestiti z:

„4.8 Odbor je zato mnenja, da lahko države upoštevajo gradbene stroške neodvisno od starosti omrežja in načina njegovega financiranja, ker se v praksi uporabljajo dolga časovna obdobja za poplačilo.“

Obrazložitev

V skladu z našim amandmajem k točki 3.1.

Rezultat glasovanja:

glasovi za: 89

glasovi proti: 93

vzdržani glasovi: 3

Točke 4.9, 4.10 in 4.11

Izbrisati.

Obrazložitev

V skladu z prej predlaganimi izbrisi točk 3.2 do 3.4.

Rezultat glasovanja:

glasovi za: 89

glasovi proti: 93

vzdržani glasovi: 3

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi minimalnih pogojev, ki jih je treba izpolnjevati za izvajanje Direktive Sveta 2002/15/ES in uredb Sveta št. 3820/85 (EGS) in št. 3821/85 (EGS) o socialni zakonodaji v zvezi s cestnimi prevozi“

(KOM(2003) 628 končna verzija – 2003/0255 (COD))

(2004/C 241/17)

Svet Evropske unije je 11. decembra 2003 sklenil, da se bo v skladu z 71. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske Skupnosti posvetoval z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom o Predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi minimalnih pogojev, ki jih je treba izpolnjevati za izvajanje Direktive Sveta 2002/15/ES in uredb Sveta št. 3820/85 (EGS) in št. 3821/85 (EGS) o socialni zakonodaji v zvezi s cestnimi prevozi.

Strokovna skupina Promet, energija, infrastruktura in informacijska družba, ki je morala pripraviti delo na tem področju, je sprejela svoje mnenje 10. maja 2004 (poročevalec: g. Simons).

Na svojem 409. plenarnem zasedanju dne 2. in 3. 2004 (seja z dne 3. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor sprejel naslednje mnenje s 136 glasovi za, 1 glasom proti in 5 vzdržanim(i).

1. Cilji in vsebina predloga

1.1 Predlog želi izboljšati pogostnost, kakovost in usklajenost nadzorov skladnosti s socialno zakonodajo v sektorju cestnih prevozov, da bi se spodbujalo upoštevanje te zakonodaje. Dobra uporaba teh pravil bo imela ugodne posledice na področju varnosti na cesti, lojalne konkurence v cestnih prevozih ter zdravja in varnosti voznikov.

1.2 Glede na predlog mora znašati število nadzorov najmanj 3 odstotke števila dni vožnje. Predlog predvideva postopek za dvig tega minimalnega odstotka v prihodnosti. Najmanj 30 odstotkov teh nadzorov je treba opraviti na cesti in 50 odstotkov v podjetjih.

1.3 Kakovost nadzorov je treba izboljšati, usklajenost nadzorov pa zagotoviti s sprejetjem skupnih pravil glede njihove vsebine, izboljšanim usposabljanjem nadzornikov, bolj pogosto organizacijo mednarodnih usklajenih nadzorov, koordinacijo nadzorov v vsaki državi članici, izmenjavo informacij med državami, usklajeno klasifikacijo tveganj in teže kršitev ter ustanovitvijo odbora, ki bi mu predsedovala Komisija in bi bil zadolžen za enako obravnavo pravil in spodbujanje kakovosti in usklajenosti nadzorov.

2. Splošne pripombe

2.1 Odbor meni, da so nadzori kakovosti bistven del postopka, katerega začetek je sprejetje dobre zakonodaje in konec uporaba učinkovitih sankcij. Ker je socialna zakonodaja na področju cestnih prevozov ravno sredi nastajanja (pravila v zvezi s časom vožnje, premori in časom počitka ter sredstvom za nadzor - tahografom), Odbor z veseljem ugotavlja, da se revidirajo tudi pravila v zvezi z nadzorom.

2.2 Odbor v celoti podpira cilje predloga Komisije, tako v zvezi z izboljšanjem nadzorov uporabe zakonodaje kot njihovo usklajenostjo. Poudarja, da zahteva ta usklajenost enotno razlago pravil in konvencij, ki so jih države članice sprejele v zvezi s težo kršitev.

2.3 Ker se trenutna pogostnost nadzorov v posameznih državah članicah zelo razlikuje, predlaga Odbor nadzor vsaj 3 odstotkov dni vožnje v vsaki državi članici. Odbor se zaveda težke naloge, ki jo bo s tem imela upravna struktura velikega števila držav članic in še posebej novih držav članic. Poleg tega Odbor ugotavlja, da je iz dvehletnih poročil Komisije o vloženem trudu in doseženih rezultatih na področju nadzorov razvidno, da si je veliko sedanjih držav članic vzelo čas za upoštevanje danes veljavnih minimalnih načinov nadzora. Odbor zato ocenjuje, da mora sprejetje novega pravila spremenljati uporaba bolj natančnih meril v državah članicah v zvezi z zmogljivostmi nacionalnih naprav za nadzor, in sicer zato, da bi se izognili nevarnosti, ki je navedena v odstavku 2.4. V zvezi s tem je Odbor vesel uvedbe digitalnega tahografa in meni, da gre za učinkovit način, ki omogoča uresničitev predlaganega pravila. Ker pa se zdi skoraj nemogoče, da bi povsod upoštevali datum uvedbe, ki ga besedilo⁽¹⁾ predlaga (5. avgust 2004), Odbor Evropsko komisijo nujno naproša, da hitro predlaga nedvoumno preložitve, da bi se izognili neupravičenim nadzorom in različnim razlagam v posameznih državah ter da bi sektor pravilno informirali. Seveda pa je pismo evropske komisarke Loyole De Palacio, ki je naslovljeno na države članice in to zadevo natančno obravnava, s pravnega vidika nezadostno.

⁽¹⁾ Uredba 2135/98.

2.4 Odbor se strinja s Komisijo, po kateri bi morali izvajati več nadzorov v podjetjih kot na cesti. Nadzori, opravljeni znotraj podjetja, so popolnejši od tistih na cesti. Poleg tega omogočajo splošen pregled nad tem, kako podjetja izpolnjujejo pravila. Sicer pa se Odbor boji, da ne bi obveznost pogostega izvajanja nadzorov v podjetjih pripeljala nadzornikov do tega, da bi se raje usmerili na velika podjetja, ker lahko tam v določenem roku nadzorujejo več dni vožnje kot v manjših podjetjih ali pri samostojnih voznikih. Odbor zato meni, da je predlagani odstotek na začetku (50 odstotkov) previsok. 40 odstotkov se zdi bolj pravično, razen če bi države članice sprejele dodatna pravila v zvezi s svojo minimalno sposobnostjo nadzora.

2.5 Odbor se sprašuje glede učinkovitosti predloga za nadzorovanje nekaterih določil v zvezi z delovnim časom na cesti. Direktiva 2002/15/ES določa izjeme za maksimalno trajanje tedenskega delovnika. Definicija delovnega časa in razpoložljivosti se lahko v posameznih državah razlikuje in ravno tako je lahko „trajanje noči“ različno opredeljeno. Zato Odbor svetuje, da zaenkrat še ne bi vključili nadzora delovnega časa na cesti v del A Priloge I. Namesto tega bi lahko Evropska komisija ali Odbor, predlagana v 13. členu Direktive, prevzela študijo o koristnosti in izvedljivosti takšnega nadzora. Nasprotno pa Odbor ocenjuje, da mora v primeru cestnega nadzora voznik, ki ni iz države članice EU, vozi pa vozilo, ki je registrirano v državi članici EU, predložiti dokazilo, ki se zahteva v skladu z Uredbo 881/92 (spremenjena).

2.6 Odbor priznava pomembnost nevtralnosti nadzorov s stališča konkurenčnosti in podpira tiste dele predloga Komisije, ki skušajo zagotoviti to nevtralnost.

2.7 Odbor ocenjuje, da omogoča pogostnost nadzora 3 odstotkov precej natančno predstavo o tem, koliko prevozniška podjetja upoštevajo pravila, kar omogoča, da se akcije sledenja in pregona osredotočijo na tiste, ki se ne držijo pravil.

2.8 Odbor je naklonjen delom predloga Komisije, ki so namenjeni vidikom, ki so zelo pomembni za podjetja, ki se ukvarjajo s prevozi po cesti, in mednarodne voznike, in sicer dobro usposobljenim nadzornikom, enaki razlagi pravil, usklajeni klasifikaciji kršitev glede na njihovo težo in možnosti, da se je v vsaki državi v primeru težav mogoče obrniti na pristojni organ.

3. Posebna opazanja

3.1 2. člen, 1. točka

Sklicujoč se na splošno opazanje o cestnem nadzoru delovnega časa, Odbor opozarja, da so delovni časi mobilnih delavcev, ki

niso vozniki, redko zabeleženi s pomočjo digitalnega tahografa in da ne ustrezajo nujno delovnemu času voznikov.

3.2 9. člen, 3. točka

Odbor deli splošno mnenje, po katerem sistem ustreznih finančnih sankcij odpravlja korist, ki jo s kršitvijo pridobi člen prevozne verige. V tem pogledu izhaja iz načela, da te sankcije izvirajo iz evropskega okvira. Zaradi zapletov, ki jih predvsem v okviru mednarodnih prevozov prinaša takšen sistem, Odbor vendarle meni, da bo z uvedbo teh sankcij za korist, ki jo bo imela tretja oseba, pogosto plačal voznik ali prevoznik. Odbor vidi večje težave tudi na pravnem področju: voznik lahko prekorači čas vožnje, da bi prišel domov, namesto da bi vsakodnevni čas počitka prebil na cesti blizu doma, in tudi, da pride na trajekt, da ne bi nekaj ur čakal naslednjega. V prvem primeru ima „korist“ samo voznik, medtem ko v drugem primeru prekoračitev časa koristi vsem členom prevozne verige. Odbor meni, da je normativna podlaga, ki v zadnjem primeru omogoča sankcioniranje špediterja, zelo omejena. Odbor nazadnje predvideva velike težave in morebitno izkrivljanje konkurence, če bi države članice v praksi prosto izvajale to teorijo. Odbor odslej priporoča sprejetje natančnejših pravil Skupnosti, ki opisujejo položaje, v katerih se lahko sankcije uporabijo za tretje osebe, usklajujejo te sankcije in na enoten način določajo dokaze, ki se zahtevajo za njihovo uporabo.

3.3 9. člen, 4. točka

Ta odstavek Odboru narekuje tri opazke.

— do 20 ali več odstotne prekoračitve dnevnega časa vožnje lahko zlahka pride v primeru višje sile zaradi zunanjih elementov, kot so prometni zastoji, cestna dela in nesreče. V primeru „pogostih“ kršitev bi bilo treba uporabiti pravilo 20 %.

— Predlog Komisije opredeljuje za dnevni in tedenski počitek določen minimalni čas trajanja. Ker gre za definicije, to ne more biti obrobno vprašanje. Komisija glede te točke ni vedno dosledna, zato bi bilo po zgledu Uredbe št. 3820/85 bolje, da minimalni čas počitka določi v ločenem členu.

— 12. člen Uredbe št. 3820/85 omogoča kršenje pravil v določenih pogojih. Uredba št. 2135/98 (digitalni tahograf) dejansko ne omogoča beleženja teh kršitev. Po mnenju Odbora mora predlog direktive o nadzorih to izrecno upoštevati.

3.4 16. člen

Glede na svoje splošno opažanje o nezadostni zmogljivosti nadzora in nujnosti, da se v večjem številu držav članic v večini vozil namesti digitalni tahograf, da bi dosegli nove minimalne odstotke nadzora, in glede na številne negotovosti v zvezi z datumom namestitve digitalnega tahografa Odbor predlaga, da začne minimalni 3-odstotni delež, ki je naveden v predlogu direktive, veljati šele dve leti po namestitvi digitalnega tahografa. V preostalem Odbor podpira predlagani datum (1. januar 2006), tako da se lahko države članice pripravijo na usklajevanje in sodelovanje.

3.5 EESO zahteva, da Komisija v delo Odbora, ki ga predlaga, vključi socialne partnerje na evropski ravni.

4. Povzetek in sklepi

4.1 Odbor popolnoma odobrava cilje predloga Komisije. Nadzor kakovosti vidi kot bistveno fazo v procesu, ki se začne s sprejetjem dobre zakonodaje in konča z uporabo učinkovitih sankcij. Odbor meni, da je večina točk v predlogu sprejemljivih.

4.2 Vendar je treba še bolj upoštevati trenutno zmogljivost nadzora v državah članicah in meje pri prilagajanju te zmogljivi-

vosti. Zato Odbor svetuje, da se v prehodnem obdobju določi minimalni 40-odstotni delež delovnih dni, ki se jih nadzoruje v podjetjih.

4.3 Kot Komisija tudi Odbor z naklonjenostjo sprejema 3-odstotno pogostost nadzora, ki omogoča dokaj jasno predstavo o tem, koliko prevozna podjetja upoštevajo pravila, ter dogovor o odkrivanju in pregonu tistih, ki se ne držijo pravil. Novo povečanje odstotnega deleža torej ni več potrebno.

4.4 Odbor deli splošno mnenje, po katerem sistem ustreznih finančnih sankcij odpravlja korist, ki jo s kršitvijo pridobi člen prevozne verige. Te sankcije, ki izhajajo iz okvira Skupnosti, morajo temeljiti na zadostni normativni podlagi, da se lahko kaznuje tudi druge akterje in ne samo voznika in/ali prevoznika.

4.5 Ker obstajajo na področju delovnega časa številne nacionalne in mednarodne izjeme, Odbor svetuje, da se cestni nadzor delovnega časa še ne vključi v del A priloge I.

Odboru se zdi logično, da se v primeru cestnega nadzora voznika, ki ne prihaja iz EU, vendar vozi vozilo, ki je registrirano v državi EU, preveri, ali ima voznik zahtevano potrdilo.

Bruselj, 3. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH